

BESTEMMINGSPLAN „ WADDENGEBIED ”

GEWIJZIGD D.D.
2- 9-1983
mei 1984
sept 1985
juni 1986

TEXEL JULI '83

BESTEMMINGSPLAN WADDENGEBIED

A. Plantoelichting

	blz.
Hoofdstuk I. Inleiding	2
Hoofdstuk II. Begrenzing plangebied	4
Hoofdstuk III. Beschrijving plangebied	6
Hoofdstuk IV. Menselijke activiteiten binnen het plangebied	11
Hoofdstuk V. Gevolgen van menselijke activiteiten	28
Hoofdstuk VI. Uitgangspunten en doelstellingen	34
Hoofdstuk VII. Planopzet en beleidsvisie	39
Hoofdstuk VIII. Aanbevelingen met betrekking tot overige bestuurstaken van gemeenten	54
Hoofdstuk IX. Relatie provinciaal en rijksbeleid	56
Hoofdstuk X. Financiële konsekventies	60
Hoofdstuk XI. Overleg	61
Hoofdstuk XII. Bijlagen	66

Bestemmingsplan voor het Waddengebied.

A. Plantoelichting.

HOOFDSTUK I. Inleiding.

In 1979 is een aanvang gemaakt met de wettelijk voorgeschreven procedure voor de gemeentelijke (her)indeling van de Waddenzee. De gemeentelijke (her)indeling van het waddenzeegebied is voor 1 januari 1986 een feit geworden. De redenen tot gemeentelijke (her)indeling van het gebied zijn drieledig, te weten de noodzaak van een integrale aanpak van de problemen ten aanzien van het zeegebied en het aangrenzende land, de bevoegdheden die op grond van bestaande wetgeving aan de lagere overheidsorganen toekomen tevens te doen uitoefenen over het zeegebied en tenslotte wordt door een dergelijke indeling een eind gemaakt aan de bestaande onzekerheid over het beloop van de grenzen aan de zeezijde van de meeste kust- en eilandgemeenten.

De provinciale indeling van het gebied heeft reeds bij wet van 8 november 1980, in werking getreden per 1-1-1981, plaats gevonden.

De gemeentelijke (her)indeling van het waddenzeegebied stelt betrokken gemeentebesturen voor de taak voor het nieuwe grondgebied van de gemeente na te gaan welke regelingen dienen te worden opgesteld.

Ten aanzien van de planologie schrijft artikel 10 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening het vaststellen van een bestemmingsplan voor het gebied dat niet tot de bebouwde kom behoort zelfs dwingend voor.

In verband met het gegeven dat bestemmingsplan-procedures zeer veel tijd vergen verdient het aanbeveling dat in een vroeg stadium een aanvang wordt gemaakt met de voorbereiding van een bestemmingsplan. Het opstellen van een ontwerp-bestemmingsplan en het voeren van zowel het wettelijk voorgeschreven als het in de praktijk gevoerde overleg kan reeds geschieden zonder dat de gebiedsindeling voor wat betreft de gemeenten een feit is.

Hoewel over de gemeentelijke indelingsvoorstellen in grote lijnen overeenstemming bestaat was met name de indeling van de Engelsmanplaat een strijdpunt. Bij de vaststelling van de wet tot gemeentelijke (her)indeling van de Waddenzee is bedoelde plaat ingedeeld bij de gemeente Dongeradeel.

De gezamenlijke eilandgemeenten Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling, Vlieland en Texel plegen reeds diverse jaren periodiek met elkaar overleg over tal van bestuurlijke zaken. Ondanks de verschillen in het karakter van de eilanden zijn er vele raakvlakken en punten van overeenkomst, speciaal daar waar het betreft het gebied van de Waddenzee.

In verband hiermee hebben de kolleges van burgemeester en wethouders van de eilanden besloten om, vooruitlopend op de gemeentelijke (her)indeling van het gebied, gezamenlijk een ontwerp-bestemmingsplan op te stellen voor gebieden die naar verwachting bij een toekomstige gemeentelijke (her)indeling van de Waddenzee aan de eilandgemeenten zullen worden toegewezen.

Op 19 februari 1982 is door een ambtelijke werkgroep, gevormd door vertegenwoordigers van betrokken gemeenten, een aanvang gemaakt met de werkzaamheden.

Op verzoek van de gemeente Wieringen is ook deze gemeente tot de ambtelijke werkgroep toegetreden. Aanleiding hiertoe was de voormalige eilandpositie van de gemeente Wieringen en de specifieke betrokkenheid tot de Waddenzee die daaruit voortvloeit. Qua landschappelijke structuur zijn er punten van overeenstemming met het eiland Texel.

Voor het gebied van de Waddenzee is reeds zeer veel onderzoek verricht, ook is over dit onderwerp reeds zeer veel geschreven. Als voorbeelden kunnen worden genoemd de rijksnota over de hoofdlijnen van de ontwikkeling van de Waddenzee en de Interprovinciale struktuurschets voor de Waddenzee.

Dit laatste stuk is inmiddels vertaald in de diverse herzieningen streekplan voor de betrokken provincies. Tevens is ook een Algemene Beheersvisie uitgewerkt door de drie bestuursnivo's met daarmee samenhangende beheersprogramma's en beheersplannen.

Daarnaast is er ook een overvloed aan onderzoekmateriaal van instituten, verenigingen en overheidsdiensten.

Juist in verband met de hoeveelheid materiaal welke reeds voorhanden is, wordt het zinvol geacht om op gemeentelijk nivo gebruik te maken van het bestaande materiaal voor een onderzoek naar de meest gewenste planologische ontwikkeling van het waddengebied.

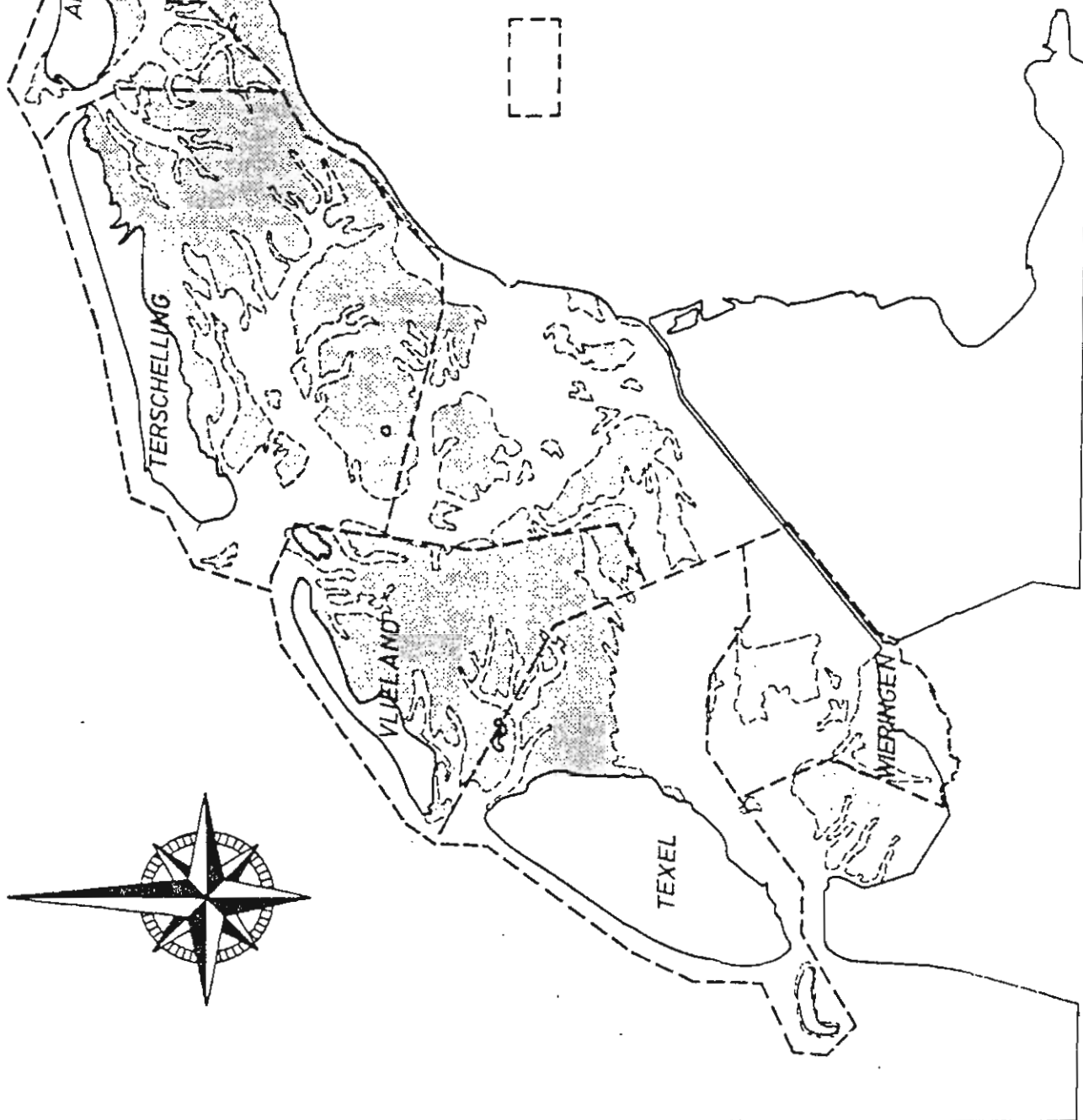
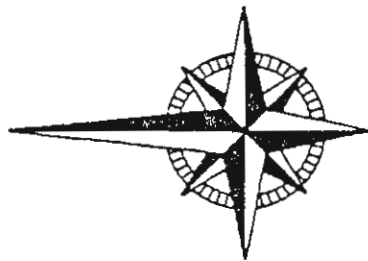
Getracht is zoveel mogelijk aan de hand van het beschikbare onderzoeksmateriaal (zie literatuurlijst) te komen tot een ontwerp-bestemmingsplan. Op deze wijze is getracht de voorbereidingstijd en de plankosten binnen de grenzen van het redelijke te houden.

Wel zijn de bestuurlijke beschouwingen breder opgezet dan in het enge kader van de planvoorschriften geregeld kan worden.

Dit bestemmingsplan wordt niet voorafgegaan door een struktuurplan omdat er op korte termijn meer behoefte bestaat aan een konkreet beleidsinstrument dan aan een abstrakt, niet op uitvoering gerichte beleidsvisie voor de lange termijn. In verband met het (voorlopige) gemis van een struktuurplan is de plantoe-lichting zo breed opgezet dat zij alle planologische relevante beleidsaspecten de revue laat passeren. Voor zover dit niet zijn weerslag vindt in de planvoorschriften resulteren deze beschouwingen in aanbevelingen voor te ontwerpen verordeningen gebaseerd op art. 168 gemeentewet of intentieverklaringen voor het in de toekomst te voeren beleid.

Voor het betrokken gebied gelden nog geen gemeentelijke regelingen. Een uitzondering hierop vormt de gemeente Schiermonnikoog. In 1972 is een deel van de Waddenzee reeds bij de gemeente Schiermonnikoog ingedeeld. Op 6 augustus 1974 is voor dit gebied het bestemmingsplan "Buitengebied Schiermonnikoog" vastgesteld. Op 26 februari 1982 heeft de Kroon in hoogste instantie een uitspraak over dit plan gedaan.

In verband met het tijdsverloop en de gewenste samenhang van de voor het waddengebied op te stellen regelingen is het betrokken gebied weer geheel bij het opstellen van dit bestemmingsplan betrokken.

KAART 1

GEMEENTELIJKE GEBIEDSINDELING
VAN BIJ HET PLAN BETROKKEN GEMEENTEN

HOOFDSTUK II - Begrenzing plangebied

Doordat het bestemmingsplan alleen voor de eilandgemeenten en Wieringen gaat gelden is het plangebied duidelijk kleiner dan het gebied van de (Nederlandse) Waddenzee.

Om praktische redenen is de strook Noordzee welke bij de gemeentelijke indeling aan de eilandgemeenten zal worden toegewezen bij het plangebied getrokken. Deze grens loopt plm. 1 km ten noorden en noordwesten van de eilanden. Droogvallende platen nabij zeegaten zijn binnen deze begrenzing getrokken. De eilanden zelf, welke begrenzing wordt gevormd door de gemiddelde hoogwaterlijn c.q. de teen van de dijk aan de Waddenzeekant en de laagwaterlijn aan de Noordzeekant, vallen buiten het plangebied.

In het algemeen sluit de plangrens aan op bestemmingsplannen voor het Buitengebied van betrokken gemeenten. In veel gevallen werd het wenselijk gevonden om gebieden rond havenhoofden en/of veerdammen buiten de plangrens te houden met het oog op eventuele toekomstige aanpassingen. Deze afwijkingen zijn alle zichtbaar gemaakt op van het plan deel uitmakende detailkaartjes (zie bijlage III bij de voorschriften) en zijn bedoeld als hulpmiddel bij een juiste plaatsbepaling.

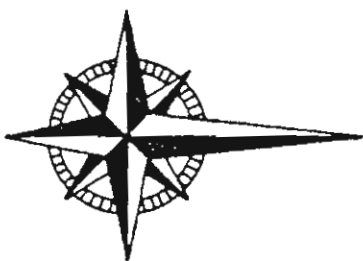
Aan de zuid-oostzijde van Ameland is, in verband met de aanleg van een pijpleiding naar de N.A.M.-lokatie op de oostpunt van het eiland, een strook grond buiten de plangrens gehouden. De aanleg van deze leiding is mogelijk op grond van het bestemmingsplan "Buitengebied Natuurgebieden" van Ameland. Een strook gelegen aan de zuidwestzijde van het eiland ligt eveneens binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Buitengebied Natuurgebieden". Ook deze strook is buiten het bestemmingsplan Waddengebied gehouden. Op beide zojuist genoemde punten wordt aangesloten op het bestemmingsplan "Buitengebied Natuurgebieden".

Aan de oostzijde van Texel is het buitendijks gelegen gebied "De Schorren" -tot nu toe vallend in het bestemmingsplan buitengebied Texel- in dit plan opgenomen. De zuid- en oostgrens van het gebied wordt bepaald door de toekomstige gemeentegrenzen (zie kaart 1), de eilandjes Rottumeroog en Rottumerplaat vallen net als het hele Groninger wad buiten de plangrenzen.

Ter hoogte van Schiermonnikoog loopt de grens vrij dicht onder de Groninger kust en wordt feitelijk bepaald door de geulen onder de kust en de zuidwest-rijde van de Zoutkamperlaag. Verder loopt de grens door de geulen over het westij van Ameland en de zuidkant van het Dantziggat. Achter Terschelling loopt de grens weer dicht onder de Friese kust, door het vaarwater van de Zwarte Haan en de vlakte van Oosterbierum. Van daar uit loopt de grens langs de noordkant van de Blauwe Sienk tot aan de westzijde van de Vliestroom. Achter Vlieland loopt de plangrens aan de westzijde van het Inschot, door de Oude Vlie om oostelijk van het Scheurrak de grens van de gemeente Texel en daarmee ook de grens van de provincie Noord-Holland te bereiken. Hier loopt de grens richting Afsluitdijk tot even westelijk van het midden van de Afsluitdijk om vandaaruit de noord-westelijke zijde van deze dijk te volgen richting Den Oever. De Afsluitdijk zelf valt buiten het plangebied evenals de havendammen van Den Oever.

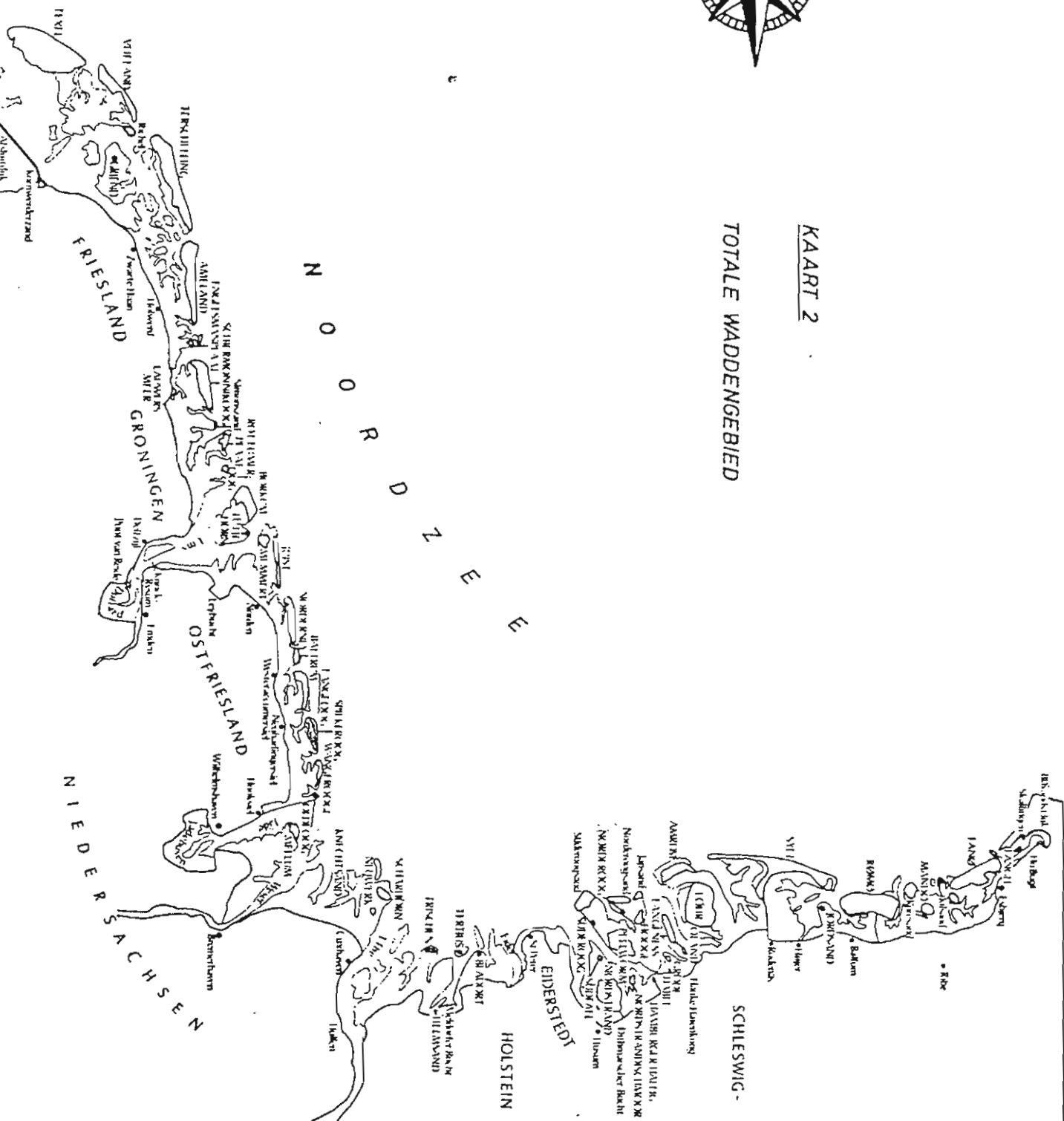
Bij Wieringen volgt de plangrens de teen van de dijk tot aan het westelijke eind van de zogenaamde kleine afsluitdijk. Het "Normerven" is binnen het plangebied getrokken en bij het buitendijks gelegen "Hoge Land" volgt de plangrens de oever (hoog waterlijn). Vervolgens loopt de plangrens westelijk van het Amsteddiep, om via het noordelijk deel van het Balgzand richting Texelstroom te buigen tot aan de zandplaat "De Bollen". Via de oostgrens van de Texelstroom wordt de noordelijke begrenzing van het Marsdiep bereikt. In het Marsdiep benadert de plangrens de zuidpunt van Texel om vandaar uit via de noordwestelijke begrenzing van het Schulpengat rond de Razende Bol te lopen. De hiervoor omschreven grenzen komen overeen met de wet van 12 december 1985 tot gemeentelijke indeling van de Waddenzee (Staatsblad 1985, nummer 648).

Niet onvermeld mag blijven dat het plangebied als gevolg van de voorstellen tot gemeentelijke indeling ter hoogte van de Engelsmanplaat op een min of meer onlogische wijze wordt onderbroken. In het kader van de gemeentelijke (her)indeling van het waddengebied had naar mening van de gemeentebesturen de Engelsmanplaat bij de Waddeneilanden ingedeeld moeten worden, waarbij een indeling bij Ameland het meest voor de hand had gelegen. Los van de vraag of de Engelsmanplaat in de toekomst misschien aan Ameland kan vastgroeien is het in ieder geval zo dat door bewegingen van de geulen tussen de Engelsmanplaat en Ameland; het Smeriggat, het Pinkegat en de Holwerderbalg, de plaat en het eiland elkaar wederkerig beïnvloeden. Gezien de waterstaatkundige relatie en de samenhangen binnen het plangebied zijn de eilandgemeenten daarom van mening dat de Engelsmanplaat bij Ameland ingedeeld had behoren te worden.

KAART 2

TOTALE WADDENGEBIED

HOOFDSTUK III - Beschrijving plangebied.

3.1. Gebiedsbeschrijving.

Het gebied van de Waddenzee is reeds zeer vaak uitgebreid beschreven. Toch wordt het, omdat dit bestemmingsplan bedoeld is om een direkte relatie met de burger te scheppen, wenselijk geacht enig inzicht te geven in het karakter van het gebied, de aanwezige waarden en de verschijningsvorm en ook de functies van het gebied. Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 1.667 km².

Getracht zal worden de lezer niet te vermoeien met een wetenschappelijke verhandeling over de ontstaansgeschiedenis van het gebied.

De vorm waarin zich het waddengebied voordoet is uitzonderlijk: nergens ter wereld is een gebied te vinden dat dezelfde combinatie van eigenschappen heeft als die welke in de Waddenzee wordt aangetroffen. Opvallend zijn te noemen: de grote uitgestrektheid, het periodiek droogvallen van het gebied, het voorkomen van een getijden delta tussen eilanden en het feit dat in een dergelijk ondiep kustgebied slechts enkele rivieren uitmonden.

Het belangrijkste element voor het ontstaan en voortbestaan van een waddengebied is de aanwezigheid van een strandwal. De strandwal is inmiddels doorbroken en de vijf bewoonde eilanden Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling, Vlieland en Texel vormen de primaire resten van deze wal. De overige restanten van de strandwal zijn de bij hoog water droogblijvende onbewoonde eilandjes en platen: Rottumeroog, Rottummerplaat, Simonszand en Richel. De Engelsmanplaat is in de late middeleeuwen ontstaan door stroombewegingen tussen Ameland en Schiermonnikoog.

Door deze strandwal worden de Noordzeegolven gebroken, zodat achter de strandwal betrekkelijk rustig en beschut water ontstaat, waarin zand en slib bezinken en zodoende slikken en platen kunnen ontstaan. Doordat de strandwal op diverse plaatsen onderbroken is kunnen eb en vloed invloed op het gebied uitoefenen en vindt er doorstroming plaats.

Tweemaal daags stroomt bij vloed het water van de Noordzee via de zeegaten tussen de eilanden naar binne en overstroomt via een fijn vertakt stelsel van geulen en prielen de zand- en slibbanken.

Tweemaal daags bij eb wordt het water via dezelfde waterlopen weer weggezogen, waarbij de platen droog komen te vallen.

Het Nederlandse waddengebied met een oppervlakte van 2.885 km² maakt deel uit van een veel groter gebied dat zich uitstrekt van Den Helder tot aan Esbjerg in Denemarken (9.000 km², zie kaart no. 2.).

Het karakter van het gebied wijzigt zich wel van plaats tot plaats. Ook binnen het Nederlandse deel zijn deze verschillen in karakter waarneembaar.

Het Nederlandse deel heeft voor wat betreft de westelijke helft en speciaal het gedeelte voor de Afsluitdijk het karakter van een zeegebied, waarbinnen bij laagwater platen droogvallen, doch ook nog veel open water blijft. Meer naar het oosten overheersen de droogvallende gebieden die weer worden doorsneden door geulen en prielen die soms ook bij laagwater droogvallen.

Hier heeft het gebied het karakter van een slikkig gebied dat periodiek door de zee overspoeld wordt.

In het Nederlandse waddengebied komt ca. 8.600 ha kwelder voor waarvan ruim 1/3 deel op natuurlijke wijze is ontstaan. Bij de waddeneilanden ligt ca. 3.200 ha van het kwelderareaal en bij het Balgzand ca. 30 ha. De overige kwelders zijn gevormd met behulp van landaanwinningswerken en bevinden zich voornamelijk langs de Fries/Groningse kust.

Vooral nabij zeegaten kunnen door eb en vloed sterke stromingen voorkomen. De geulen zijn hier breed en diep. Meer landinwaarts achter de eilanden zijn de stromingen minder sterk en de geulen zijn hier smaller en ondieper en lopen in vele gevallen dood.

Daar waar de beide vloedstromen achter een eiland elkaar raken is er sprake van een wantij. Hier wordt veel materiaal in de vorm van slib afgezet. Nabij de zeegaten waar het water onrustiger is en de stromingen sterker zijn wordt meer materiaal in de vorm van zand aangevoerd en in rustiger water afgezet.

Naast genoemde uitgestrektheid wordt het karakteristieke van het gebied mede bepaald door de rust en het rijke dierenleven. Het plantenleven mag echter ook niet onvermeld blijven.

De planten en dieren die in het dynamische waddenmilieu leven zijn gebonden aan situaties met de steeds weer kerende uitersten van eb en vloed en de daarmee gepaard gaande schommelingen in onder andere temperatuur, vochtgehalte, zoutgehalte, licht en zuurstoftoevoer.

Het aantal soorten planten en dieren dat aangepast is aan deze wisselende omstandigheden is vrij beperkt. Wel kunnen deze planten en dieren zich, mede door de voedselrijkdom van het gebied, in zeer grote aantallen handhaven. De bodemdieren betrekken voedsel uit twee bronnen, namelijk enerzijds zwevend, dood en levend organisch materiaal en anderzijds de bodembegroeiende algen.

Dit bodemleven vormt op zijn beurt een voedselbron voor talloze dieren zoals zeesterren, krabben, vissen, vogels en zeehonden.

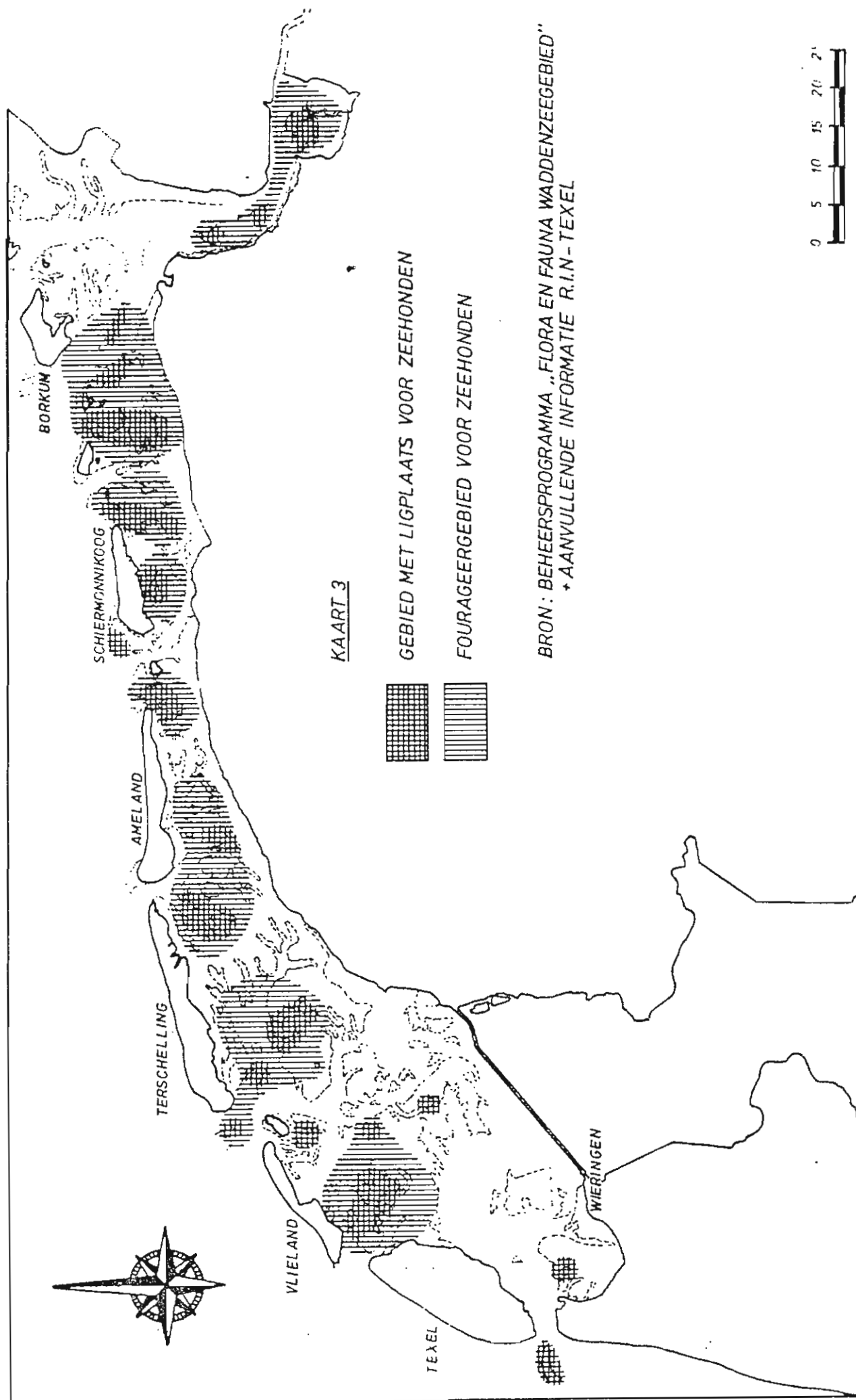
De in het kort weergegeven natuurlijke gegevens kunnen elkaar ongestoord beïnvloeden zodat gesteld kan worden dat nog sprake is van een natuurlijke kringloop.

De minister van Landbouw en Visserij heeft om die reden besloten het gehele waddengebied zoals dat is aangegeven in de pkb-Waddenzee aan te melden als Wetland.

Op grond van de Conventie van Ramsar verbindt de regering zich tot het behoud en het verstandig gebruik van als Wetland aangemelde gebieden.

Het beleid van de regering zoals dit reeds vast ligt in de pkb-Waddenzee voldoet hieraan.

Er is een verplichting om veranderingen in het als Wetland aangewezen gebied te melden. Vermeld zij dat bedoelde gebieden onder het nationale rechtsregiem (blijven) vallen; er komt geen internationaal gezag of toezicht in deze gebieden.

3.2. Zeehonden.

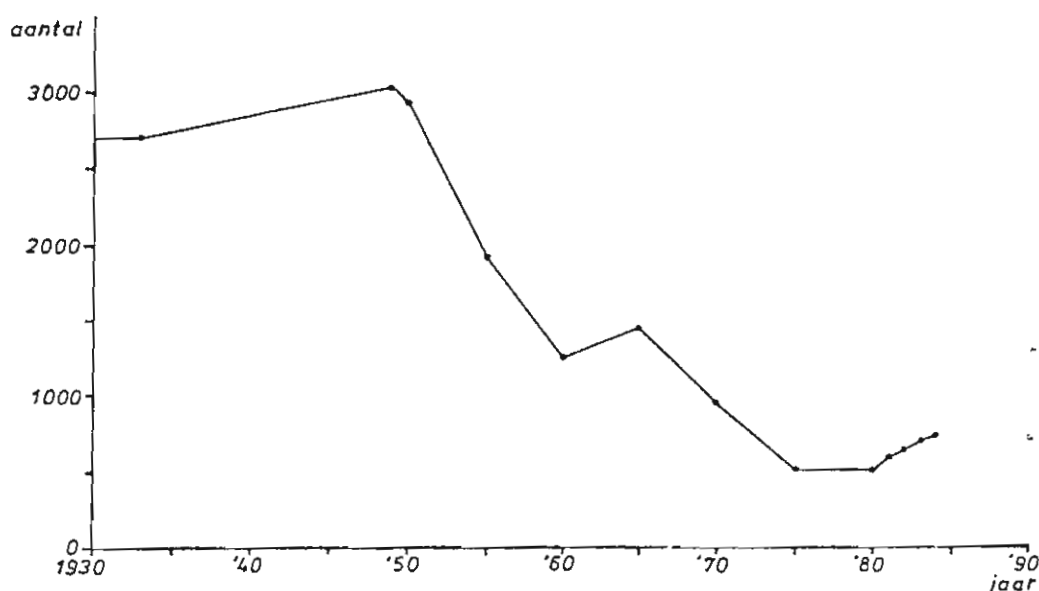
Het waddengebied is van belang als verblijfplaats voor de steeds schaarser wordende zeehonden. In verband met het sterk teruglopen van het zeehondenbestand werd de jacht op deze dieren in 1962 verboden. Na een lichte stijging liep daarna het aantal zeehonden toch nog geleidelijk terug. Als mogelijke oorzaken worden hiervoor genoemd vervuiling, rustverstoring, waterstaatkundige veranderingen en wijziging in het voedselaanbod. Dit laatste speelt met name in de periode waarin de jongen geboren en gezoogd worden. Deze periode valt globaal in de maanden juni, juli en augustus.

De laatste jaren is er weer een ontwikkeling ten gunste te bespeuren, sinds 1980 neemt het aantal zeehonden iets toe.

Verloop zeehonden populatie in het waddengebied.

jaar	aantal
1930-33	2700
1949	3030
1950	2920
1955	1910
1960	1250
1965	1450
1970	960
1975	520
1980	510
1981	580
1982	650
1983	710
1984	740

bron: september-
tellingen R.I.N. Texel.

3.3. Vogels.

In het waddengebied komen grote aantallen vogels van diverse soorten voor. Het belang van het waddengebied voor vogels - en dat geldt ook voor vissen - strekt zich over een veel groter gebied uit dan alleen het gebied zelf of zelfs Nederland.

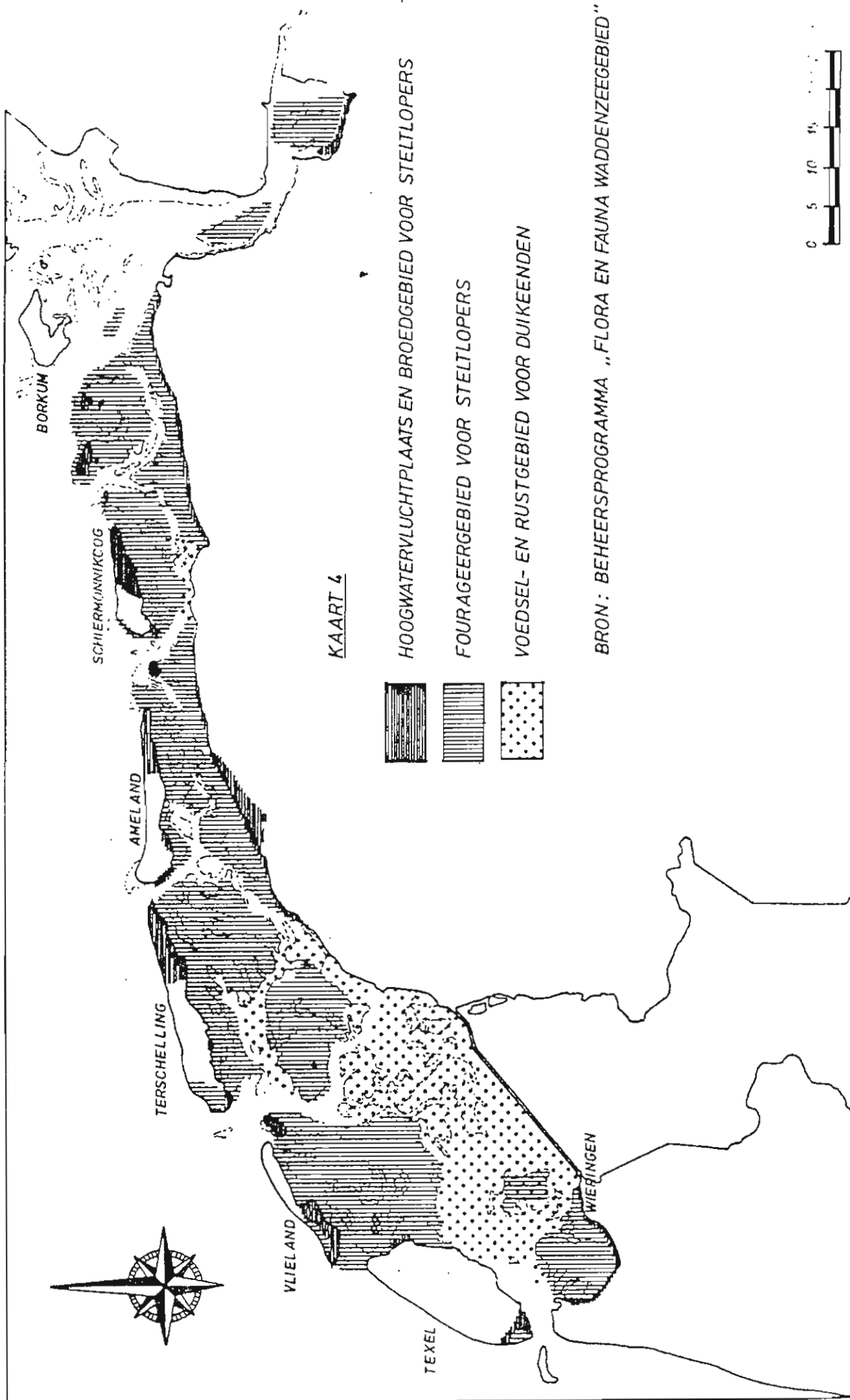
Hier moet op mondiale schaal worden gedacht.

Het gebied heeft een functie als leef- fourageer- en doortrekgebied. Sommige soorten vogels overwinteren in het waddengebied, andere soorten gebruiken het gebied als zomerresidentie. Er zijn ook vogels die het hele jaar in het gebied blijven.

Binnen het plangebied zijn belangrijke fourageergebieden gelegen. Bij laag water wordt hier voedsel gezocht, bij hoogwater trekken deze vogels zich terug op hoger gelegen gebieden, de zogenaamde hoogwatervluchtplaatsen. De hoogwatervluchtplaatsen bevinden zich vaak op het vaste land of zijn aan de randen van het plangebied op kwelders en slikken of net buiten het plangebied achter de dijken van de eilanden en Wieringen gelegen. Van belang is ook de relatie tussen fourageer- en rustgebied.

Een voor voedselzoekende vogels kritieke periode is het voorjaar.

Bijlage 2 geeft een inzicht in de soorten vogels en hun aantallen binnen het waddengebied.

3.4. Vissen.

De Waddenzee heeft naast de functie als verblijfsgebied voor vissen ook de functie van kinderkamer en is als zodanig van belang voor de visserij op de Noordzee.

Bijlage 3 geeft een inzicht in het aantal algemeen in de Waddenzee voorkomende vissoorten.

Evenals bij de vogels zijn in de Waddenzee standvissen (botervisje, puitaal), seizoengasten, (harder, zeebaars, makreel) en incidentele gasten (schelvis, blauwe wijting), te onderscheiden.

3.5 Overige dieren.

Hoewel de Waddenzee algemeen bekendheid geniet in verband met de aanwezigheid van zeehonden en van evident belang is voor vogels, zijn- hoe wel wat minder bekend - in feite de dieren op en in de bodem van het wad en zwevend in het water van even groot belang voor de waarden van het gebied.

Immers zij vormen voor een belangrijk deel het voedsel voor vogels en vissen en zijn als zodanig voorwaarde voor het voortbestaan van deze diersoorten. Juist deze afhankelijkheid van elkaar is zo kenmerkend voor het waddengebied.

In de nog relatief ongestoorde kringloop is elke schakel in feite van gelijkwaardig belang omdat het ene element niet zonder het andere kan voortbestaan.

De kleinste organismen zijn plankton; algen of wieren. Plankton komt in zowel plantaardige als dierlijke vorm voor.

De beter voor de mens waarneembare bodemdieren zijn de zeepeer, het wadslakje, de zeeduizendpoot, de zandzager, de platjeslijkgaper, de zeester, de anemoon, schaaldieren zoals de garnaal en de strandkrab en schelpdieren zoals mossel, kokkel, en alikruik.

3.6. Planten.

In het waddengebied komen niet veel planten voor zoals men die algemeen aantreft. De planten in de Waddenzee hebben meestal een zeer specifiek karakter dat bepaald wordt door de leefomgeving en - omstandigheden. Een specifiek karakter heeft met name de zgn. zoutplantenvegetatie welke onder c.q. in de direkte omgeving van de eilanden nog bijzonder gaaf is te noemen. Uit ecologisch oogpunt bezien wordt deze zoutvegetatie dan ook wel "van wereldbelang" genoemd. De kleinste plantensoorten zijn de hiervoor al genoemde plantaardige plankton, algen en wieren. Deze komen zwevend in het water voor of zetten zich af op de bodem en voorwerpen in het water.

Vroeger kwam zeegras in grote hoeveelheden in het waddengebied voor, thans behoort dit gras tot de zeldzame plantensoorten. Groot Zeegras is tengevolge van een schimmelziekte in de jaren 30 bijna geheel verdwenen, Klein Zeegras komt momenteel iets algemener in het gebied voor.

Op de laaggelegen kwelders komen echte zoutplantensoorten voor. Genoemd kunnen worden: Zeekraal, Engels Slijkgras, Kweldergras, Klein Schorrekruid en Zilte Schijnsparrie.

Op de iets hogere gebieden komen voor Zeeaster, Lamsoor, Gewone Zoutmelde, Zee-alsem, Zeewegbree, Schorre-Zoutgras, Gerande Schijnsparrie, Engels Lepelblad.

Naarmate het gebied hoger ligt en minder zout wordt neemt de verscheidenheid aan planten toe.

De grensgebieden tussen kwelder en duinen hebben de meest gevarieerde plantengroei.

3.7. Bevolking.

Binnen het plangebied zelf wonen geen mensen. Dit betekent evenwel niet dat hierdoor de bevolking op de laatste plaats kan en mag komen. In de bij het plangebied betrokken gemeenten wonen tesamen $\pm$ 30.000 inwoners. Deze bevolking vindt zijn bestaan hoofdzakelijk in de landbouw, de visserij en de recreatie. Door diverse oorzaken is er een grote betrokkenheid van de bevolking bij het plangebied. In de eerste plaats veroorzaken de middelen van bestaan een vrij grote afhankelijkheid van de werkomgeving. Daarnaast speelt voor de eiland-gemeenten ook mee het feit, dat de vaste wal uitsluitend door middel van een kwetsbare veerverbinding door het plangebied bereikbaar is en ook mag de interesse van de diverse nabij het plangebied wonende personen in het waddenzeegebied niet onvermeld blijven.

Onderstaand overzicht geeft een cijfermatig inzicht in de bevolkingsomvang en oppervlakte van de bij het plangebied betrokken gemeenten.

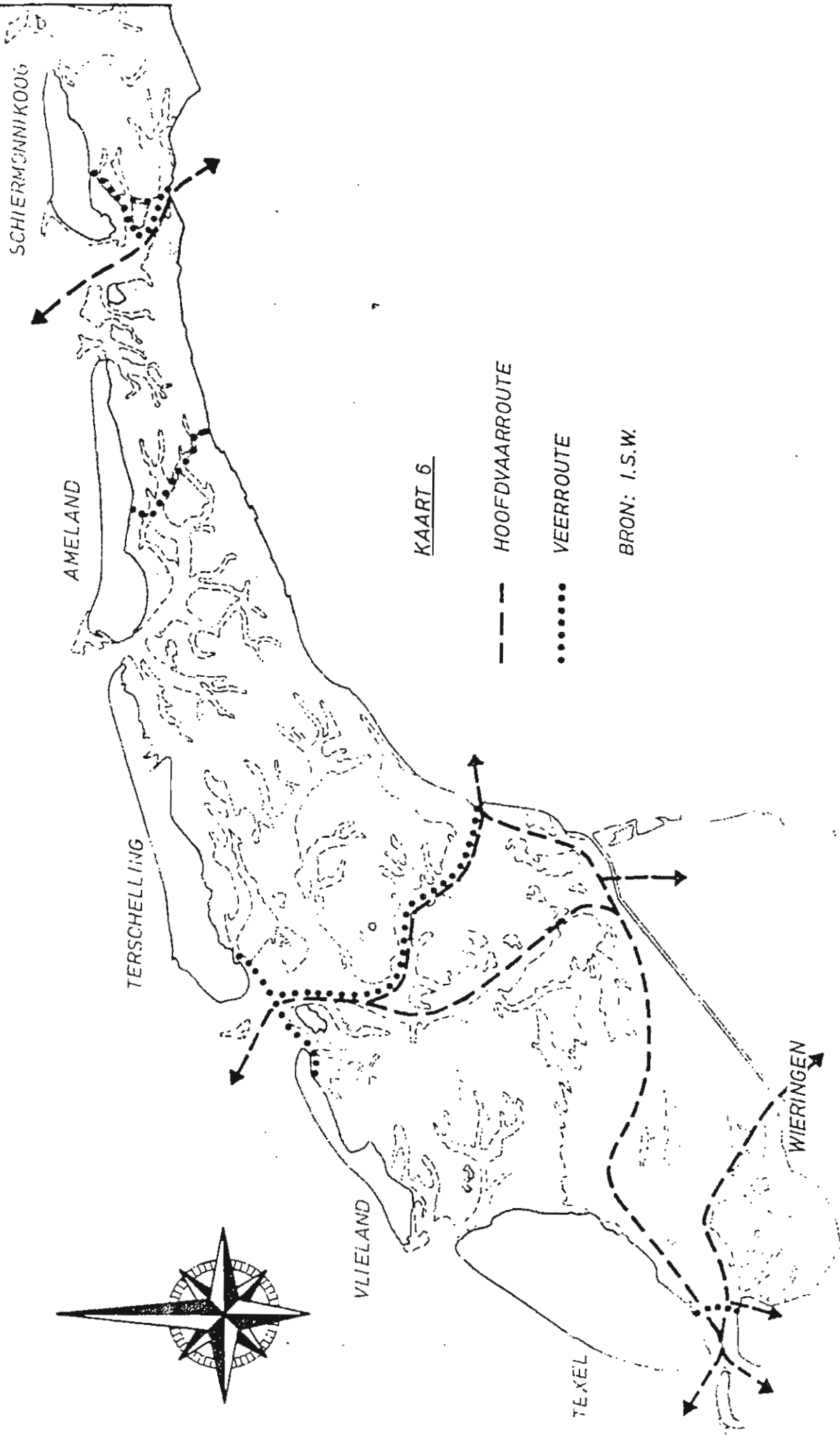
gemeente	oppervlak grondgebied	oppervlak kultuurgrond	oppervlakte toekomstig zeegebied	totale opper- vlakte na in- deling	aantal inwoners per 1-1-'85
Schiermonnikoog	4.054	265	13.698	17.752	915
Ameland	5.948	1.918	18.631	24.579	3.163
Terschelling	9.156	1.382	62.142	71.298	4.619
Vlieland	5.097	12	30.512	35.609	1.062
Texel	18.360	9.000	41.614	59.974	12.653
Wieringen	2.500	1.840	13.800	16.300	6.135
	45.115	14.417	180.397	225.512	30.547

3.8. Rekreatieve slaappleatsen in betrokken gemeenten.

Door diverse factoren zijn de bij het plan betrokken gemeenten bij uitstek geschikt voor verblijfsrecreatie. Jaarlijks verblijven binnen de gemeentegrenzen o.g. in de onmiddellijke omgeving van het plangebied vele recreanten, daarbij gebruik makend van een groot scala aan accommodatievormen. Onderstaand staatje geeft een inzicht in het aantal in 1982 aanwezige rekreatieve slaappleatsen:

Schiermonnikoog	6.000
Ameland	28.120
Terschelling	23.000
Vlieland	7.500
Texel	37.774
Wieringen	2.655

Door ligging en bereikbaarheid speelt - met uitzondering van Wieringen en Schiermonnikoog - het dagrecreatieve bezoek van elders in verhouding tot de verblijfsrecreatie een niet zo grote rol. Overigens zijn van de omvang van de dagrecreatie helaas geen cijfers beschikbaar.

HOOFDSTUK IV - Menselijke activiteiten binnen het plangebied.

Ondanks het feit dat binnen het plangebied geen mensen wonen, vindt in het gebied een groot scala van menselijke activiteiten plaats, welke alle in meer of mindere mate hun invloed op de gesteldheid en het karakter van het gebied hebben. De meeste, zo niet alle van deze activiteiten spelen een zeer belangrijke rol in het maatschappelijk functioneren van zowel de plaatselijke bevolking, als de bevolking in de regio en vaak zelfs de rest van Nederland. In dit hoofdstuk wordt getracht een inzicht te geven in deze activiteiten.

4.1. Verkeer en vervoer.4.1.1 Scheepvaart.

Alle waddeneilanden zijn voor het vervoer van mensen, dieren en goederen met de vaste wal aangewezen op veerverbindingen. Het vervoer van goederen per schip speelt ten opzichte van de veerverbindingen een ondergeschikte rol. Op kaart nummer 6 zijn de routes van de veerverbindingen en de belangrijkste scheepvaartroutes aangegeven.

Onderstaande staat geeft een inzicht in de veerverbindingen naar de eilanden.

	aantal schepen	afstand km	vaartijd minuten	frekwentie per dag	
				zomer	winter
Lauwersoog- Schiermonnikoog	3	12 (16)	± 45	4-5	3-4 3)
Holwerd-Ameland	2	12	± 45	8	6 3)
Harlingen- Terschelling	4	37	± 90	6	3 1)
Harlingen-Vlieland	1	39	± 90	3	1
Den Helder-Texel	3	4	± 20	plm. 30	16 2)

- 1) Dienstregeling wordt met één schip uitgevoerd + de Koegelwieck. In drukke tijden kunnen ekstra ingezet worden een schip voor vrachtdienst en een schip voor alleen personenvervoer. Vaartijd van de Koegelwieck is ± 45 minuten.
- 2) Om vaartechnische redenen is het niet mogelijk meer dan twee schepen tegelijk in de vaart te hebben; hieraan is ook de hierna genoemde capaciteit gerelateerd. Sinds 1980 is voor de veerverbinding met Texel een dubbeldeksschip in gebruik, waarvan -tot het moment dat de aanleginrichtingen zijn aangepast- alleen het onderdek gebruikt kan worden.
- 3) Op drukke dagen in de zomerperiode wordt gependeld.

Onderstaande staat geeft een inzicht in de omvang van het vervoer via de veerverbindingen.

	Kapaciteit 1985		Vervoer 1980		
	auto's	personen	pers.auto's	vrachtauto's	personen
Schiermonnikoog	36	1.530	2.600	2.700	185.000
Ameland	80	2.000	42.000	6.500	340.000
Terschelling	105	2.970	(24.000	(7.550	(390.000
Vlieland	17	1.000	(	(	(
Texel	320 1)	1.750	522.907	80.473	2.252.682

1) In de praktijk 165, met 2e dek dubbeldekker 255, de capaciteit is inklusief bussen, vrachtauto's, etc. herleid tot eenheden (pae's).

De vervoerde aantallen auto's en personen hebben de afgelopen jaren een sterke ontwikkeling doorgemaakt op alle eilanden. De laatste jaren geven de vervoerscijfers voor Texel een bepaalde stabilisatie te zien. Op alle eilanden wordt voor de komende jaren rekening behouden met een, zij het beperkte, groei van het vervoersaanbod. Speciaal op de eilanden Vlieland en Terschelling leeft de wens de veerverbinding te optimaliseren en de vaartijd te bekorten.

Bepaalde weersomstandigheden kunnen de bedrijfszekerheid van de veerverbinding nadelig beïnvloeden. Bij een lange periode van strenge vorst kunnen de eilanden tengevolge van ijsgang geïsoleerd raken, terwijl ook als gevolg van zware westerstorm en/of extreem hoge waterstanden afvaarten kunnen vervallen. Tengevolge van oostenwind kunnen door laag water bepaalde diensten niet gevaren worden op de eilanden Schiermonnikoog, Ameland en somstijds ook Texel. Door de verminderde diepgang van het dubbeldekschip is hierin voor Texel een verbetering opgetreden.

Bij te laag water is de geul door het Brakzand voor de veerboot op Schiermonnikoog niet te bevaren, zodat gebruik moet worden gemaakt van een langere route. Bij de veerdienst op Ameland is de vloot in 1985 vervangen. De te grote deklast en inzinking van de schepen gaven namelijk uit een oogpunt van veiligheid grote problemen. Verwezen wordt in dit verband naar het in opdracht van de Directie Friesland van Rijkswaterstaat door het Nederlands Maritiem Instituut uitgebrachte rapport "Ontwikkelingen van de rijksbootdiensten op Ameland en Schiermonnikoog". De twee nieuwe boten hebben elk een capaciteit van 40 personenauto's en 1000 personen en zijn van het type roll on - roll off.

Door het gebied lopen enkele belangrijke scheepvaartroutes, te weten de Zoutkamperlaag met veel scheepvaartverkeer naar de vissershaven Lauwersoog en de binnenwateren van Groningen; het Zeegat tussen Vlieland en Terschelling met scheepvaartverkeer naar de zeehaven Harlingen en de sluizen bij Kornwerderzand; het Marsdiep met Molengat en Schulpengat/Breewijd met scheepvaartverkeer naar de marine-, vissers- en zeehaven Den Helder, waarvan uit ook off-shore activiteiten plaats vinden, de vissershaven Den Oever, De Stevinssluisen bij Den Oever, de vissershaven Oudeschild en tenslotte de sluizen bij Kornwerderzand. Beroepsvaart tussen de eilanden onderling komt vrij incidenteel voor. Tussen de eilanden Vlieland en Terschelling wordt gedurende het zomerseizoen wel een regelmatige dienst onderhouden. In 1984 werd tussen Vlieland en Texel een bootverbinding onderhouden, in 1985 is deze verbinding weer vervallen.

4.1.2 Luchtverkeer.

In verband met de aanwezigheid van een tweetal schietranges in het plangebied, te weten op Terschelling en Vlieland, vinden regelmatig helikoptervluchten plaats tussen beide genoemde eilanden en de vliegbasis Leeuwarden. In bijzondere gevallen wordt voor het vervoer van zieken en gewonden gebruik gemaakt van helikopters.

Voor al voor de eilanden Vlieland en Terschelling met hun lange vaartijden is deze vorm van zieken- en gewondenvervoer van groot belang. Daarnaast vindt in noodgevallen het vervoer van post en personen per helikopter (soms van een particuliere onderneming, soms van de Kon. Luchtmacht die alleen overdag een helikopter op Terschelling gestationeerd heeft) plaats. Op de Vliehors wordt wanneer deze niet voor militair oefenterrein in gebruik is, met zogenaamde U.L.V.'s gevlogen. Deze vluchten strekken zich niet uit tot boven het plangebied.

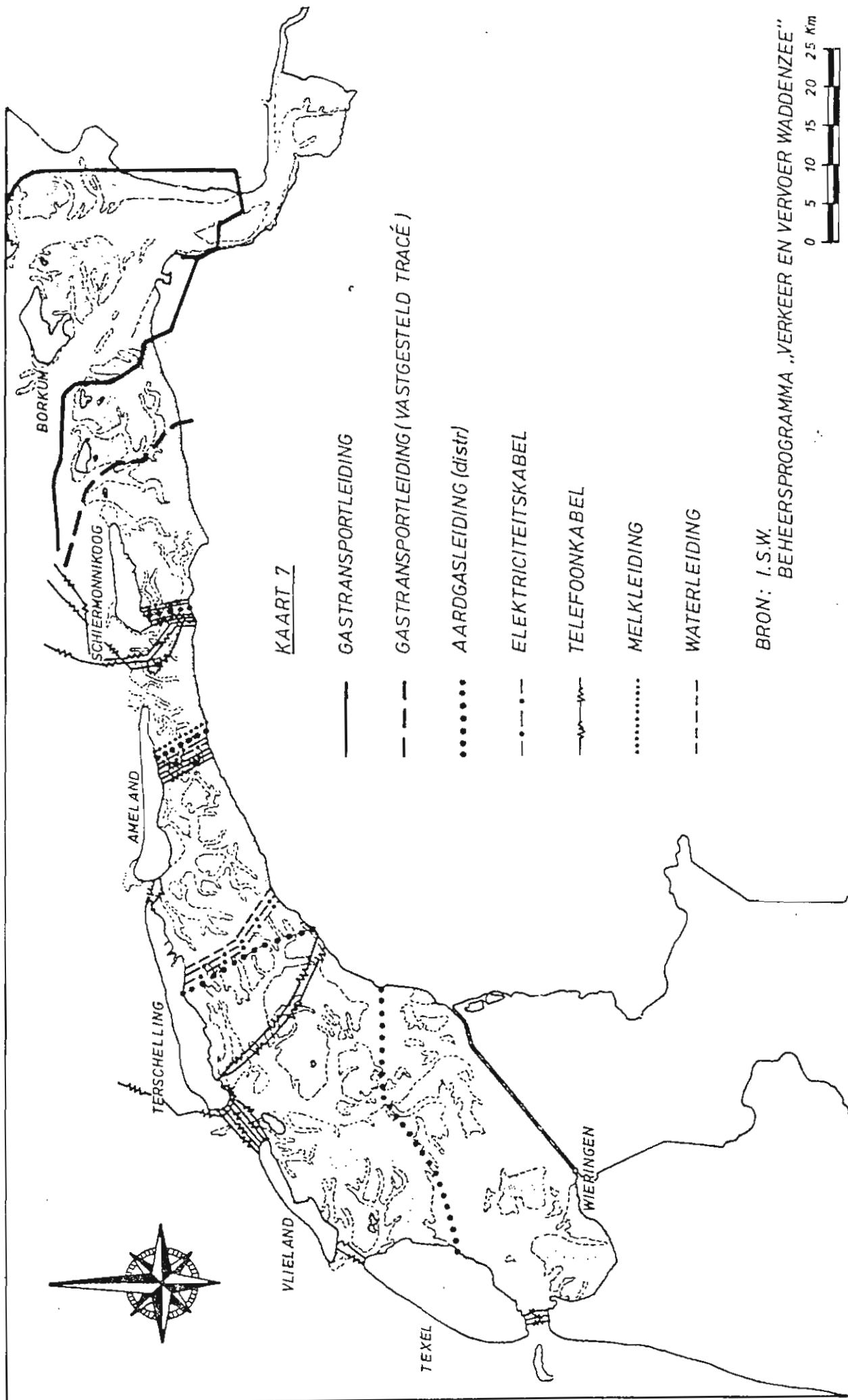
Door K.L.M.-Noordzee helikopters wordt regelmatig op boorplatforms in de Noordzee gevlogen. Wanneer gevlogen wordt op veraf gelegen boorplatforms wordt op het vliegveld van Texel een tussenlanding gemaakt. Daarnaast wordt dit vliegveld door K.L.M.-Noordzee helikopters gebruikt als uitwijkvluchthaven bij ongunstige weersomstandigheden en noodgevallen. Daarnaast kan het luchtverkeer van en naar het marine-vliegveld De Kooy genoemd worden. De huidige route die boven Texel ligt zal in de toekomst mogelijk een wijziging ondergaan. Vanaf het vliegveld op Texel vindt per jaar een vrij groot aantal vluchten plaats voor diverse doeleinden.

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de ontwikkelingen van het aantal vliegbewegingen te Texel in de afgelopen tien jaar verdeeld naar soorten vluchten.

Aantal vliegbewegingen (landingen en starts).

jaar	sport-, zaken en andere partiku- liere vluchten	lesvluch- ten	para- vluchten	(motor)- zweef- vluchten	rond- vluchten	helikop- ter vluchten	totaal aantal
1972	3.170	3.672	2.194	3.722	1.386	210	14.354
1973	3.900	2.156	4.372	4.696	1.462	136	16.722
1974	3.764	2.302	2.718	2.568	1.878	490	13.720
1975	3.432	2.818	2.718	2.424	2.178	348	13.918
1976	4.932	2.852	2.296	1.548	2.236	450	14.314
1977	5.626	3.602	2.872	1.580	2.042	234	15.956
1978	6.386	4.642	3.212	1.554	1.506	162	17.462
1979	6.798	4.184	3.316	1.204	2.302	36	17.840
1980	6.064	5.550	4.014	288	1.954	124	17.994
1981	5.856	5.316	4.032	1.034	2.044	108	18.390
1982	6.138	4.584	4.636	1.560	1.622	326	18.866
1983	5.982	3.772	5.102	1.582	1.832	344	18.614
1984	6.694	3.952	4.824	1.132	2.020	346	18.968

bron: Jaarverslag N.V. Luchtvaartterrein Texel.

Het vliegveld te Ballum-Ameland wordt naast het vervoer van zieken en gewonden vooral gebruikt t.b.v. rondvluchten, paravvluchten en zogenaamde "overlandvluchten".

Onderstaand een beeld van de ontwikkeling in het aantal vliegbewegingen vanaf 1976; sinds 1982 worden de diverse soorten vluchten afzonderlijk bijgehouden:

jaar	overland vluchten	para- vluchten	rond- vluchten	totaal aantal
1976	-	-	-	1598
1977	-	-	-	1370
1978	-	-	-	1762
1979	-	-	-	1868
1980	-	-	-	1880
1981	-	-	-	1984
1982	204	-	331	535 1)
1983	410	162	543	1115
1984	331	139	496	996

1) paravvluchten in 1982 niet geregistreerd.

4.1.3 Kabels en leidingen.

De buisleidingen naar sommige eilanden kunnen als een specifieke vorm van vervoer worden aangemerkt. Tussen Schiermonnikoog en de vaste wal ligt een gasleiding.

Via een buisleiding wordt gas naar Ameland getransporteerd en via een speciale leiding melk in omgekeerde richting.

Terschelling wordt door middel van leidingen vanaf het vaste land voorzien van water en gas, tussen Harlingen en Texel loopt een buisleiding voor de gasvoorziening.

De leidingen, kabels etc. zijn op kaart nr. 7 aangegeven.

4.2. Kustverdediging.

Hoewel de waterkeringen buiten het plangebied zijn gelegen dient daar toch enige aandacht aan te worden besteed.

Belangrijke delen van de eilanden en -behoudens enkele kleine gebiedjes- de gemeente Wieringen worden aan de zijde van de Waddenzee beschermd door dijken. In het kader van de Deltawet dienen deze dijken alle aangepast te worden. Voor een deel zijn deze werkzaamheden reeds afgerond voor een ander deel zijn plannen in voorbereiding of worden plannen uitgevoerd.

Op Schiermonnikoog heeft de dijk de vereiste hoogte. De met bitumen beklede dijk verkeert echter in een slechte staat en moet uit veiligheidsoverwegingen verbeterd worden. Aanbesteding van plannen om de bitumen bekleding van de dijk te vervangen door een grasmat heeft in augustus 1985 plaatsgevonden; de werkzaamheden zullen in 1987 gereedkomen.

Op Ameland is 7,2 km van de dijk op deltahoogte gebracht. Het betreft hier het dijkvak tussen de Ballumerbocht en de aanlegsteiger te Nes en het dijkvak tussen Nes en de steiger te Buren.

SCHIERMONNIKOOG

AMELAND

TERSCHELLING

VRIELAND

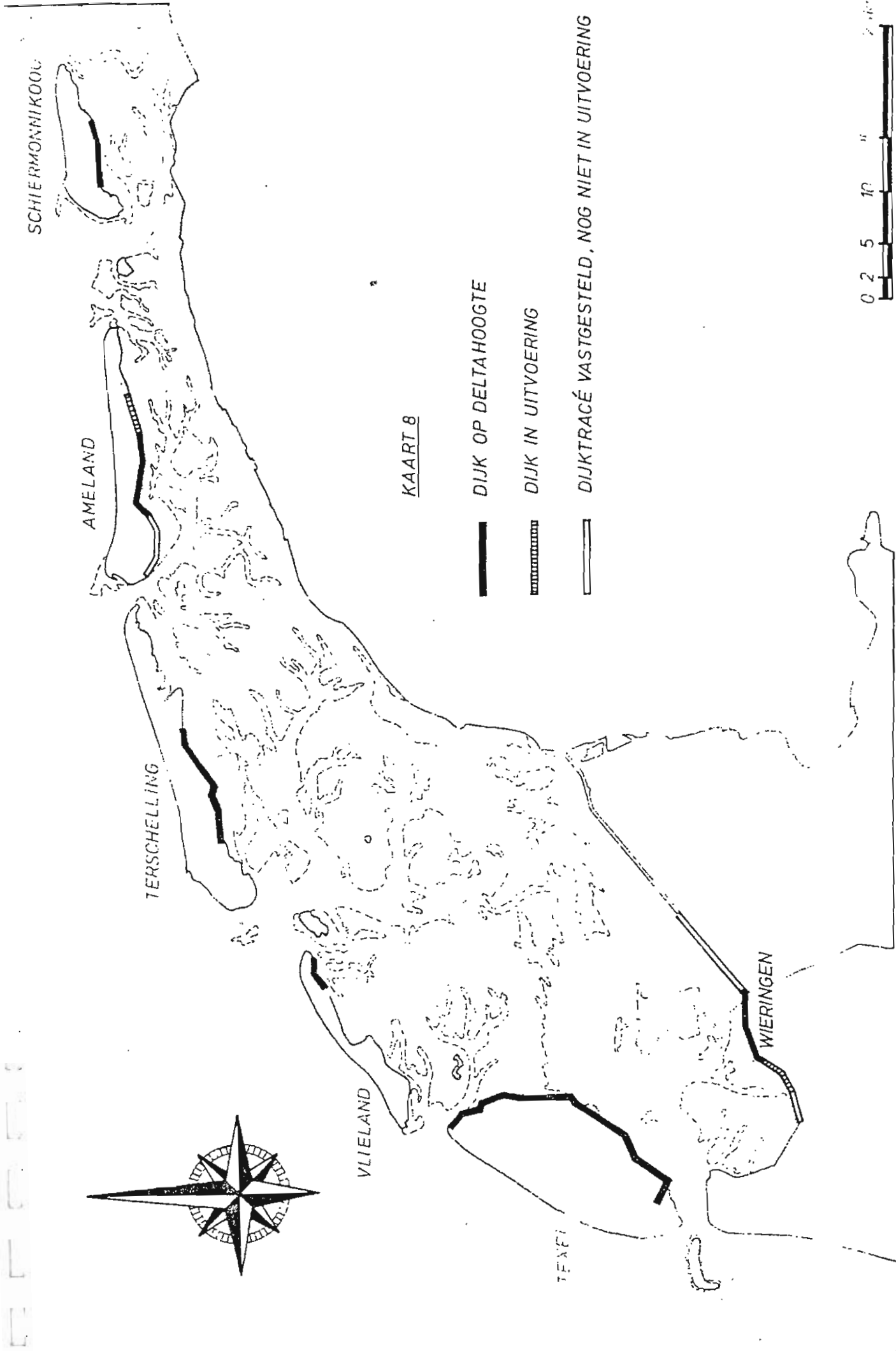
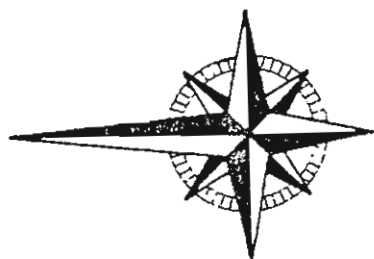
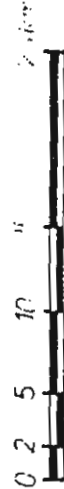
WIERINGEN

KAART 8

DIJK OP DELTAHOOGTE

DIJK IN UITVOERING

DIJKTRACÉ VASTGESTELD, NOG NIET IN UITVOERING

In 1985 is tevens een aanvang gemaakt met het op deltahoogte brengen van de dijk oostelijk van de aanlegsteiger van Buren (plm. 3 km). Het dijkvak tussen de Ballumertocht en Hollum (plm. 6 km), alsmede de dijkvakken ter weerszijden van de km-palen 8, 6 en 15 dienen nog op deltahoogte te worden gebracht. De situatie ten aanzien van het gedeelte dijk op de zuid-westpunt van het eiland is uitermate slecht te noemen (categorie B/C ontwerp-nota voortgang Deltawerken). De werkzaamheden zullen volgens planning voor 1990 gereed zijn. Ten aanzien van de Noordzeekering wordt opgemerkt dat deze tussen de km-palen 8,6 en 15 op deltahoogte is gebracht door middel van het plaatselijk met elkaar verbinden van voldoende hoog gelegen duinmassieven. Hierdoor is een doorlopende duingordel van voldoende zwaarte ontstaan.

De westkust van Ameland, te weten het badstrand bij Hollum, is achterwaarts verzwaard.

Op Terschelling is de gehele dijk op deltahoogte gebracht. Volgens planning zal de rest -een stuk dwarsdijk van plm. 500 m lengte- in 1986 worden uitgevoerd.

Op Vlieland en Texel zijn de dijkverhogingen reeds afgerond.

Op Wieringen dient een deel van de dijk nog verhoogd te worden. Over het tracé van de dijk nabij Stroe bestaat nog discussie.

Op de waddeneilanden, met uitzondering van Texel, wordt een groot deel van de waddenkust gevormd door kwelders. Incidenteel komen zomerpolders voor, c.q. is er een enkel gebied waar via openingen tot de Waddenzee eb en vloed vrijelijk hun invloed kunnen doen gelden, op Ameland het Neerlands Reid en op Terschelling de Griën. Strikt genomen is het Neerlands Reid een kwelder met een intensief agrarisch gebruik. In de omliggende kaden zitten onderbrekingen zodat het water bij hoge vloedstanden toegang tot het gebied heeft.

Gezien het intensieve gebruik zal het Neerlands Reid aangemerkt worden als zomerpolder. (Overigens ligt het Neerlands Reid buiten het plangebied). Op Texel en Wieringen komen kwelders incidenteel voor (De Schorren en het Vormerven).

Deze kwelders worden in alle gevallen als natuurgebied beheerd. Binnen het plangebied vindt geen landaanwinning plaats. Wel zijn op de Schorren van Texel en op het Balgzand rijzendammen, een konstruktie afkomstig van de landaanwinning, geplaatst in het kader van natuurbeheer.

Van de Noordzeezijde bestaat de kust uit duinen. Op de eilanden Ameland, Vlieland, Texel en in mindere mate op Terschelling baart de instandhouding van de buitenste duinregel grote zorgen. Door verdieping van de vooroever vindt regelmatig afslag van strand en duinenplaats.

Op Ameland is in 1978 een duinvoetverdediging (welke bij de hierboven omschreven achterwaartse verzwaaring weer is opgeruimd) en in 1979 een zandsuppletie van 100.000 m³ uitgevoerd, terwijl in 1980 een zandsuppletie van 2.400.000 m³ toegepast werd.

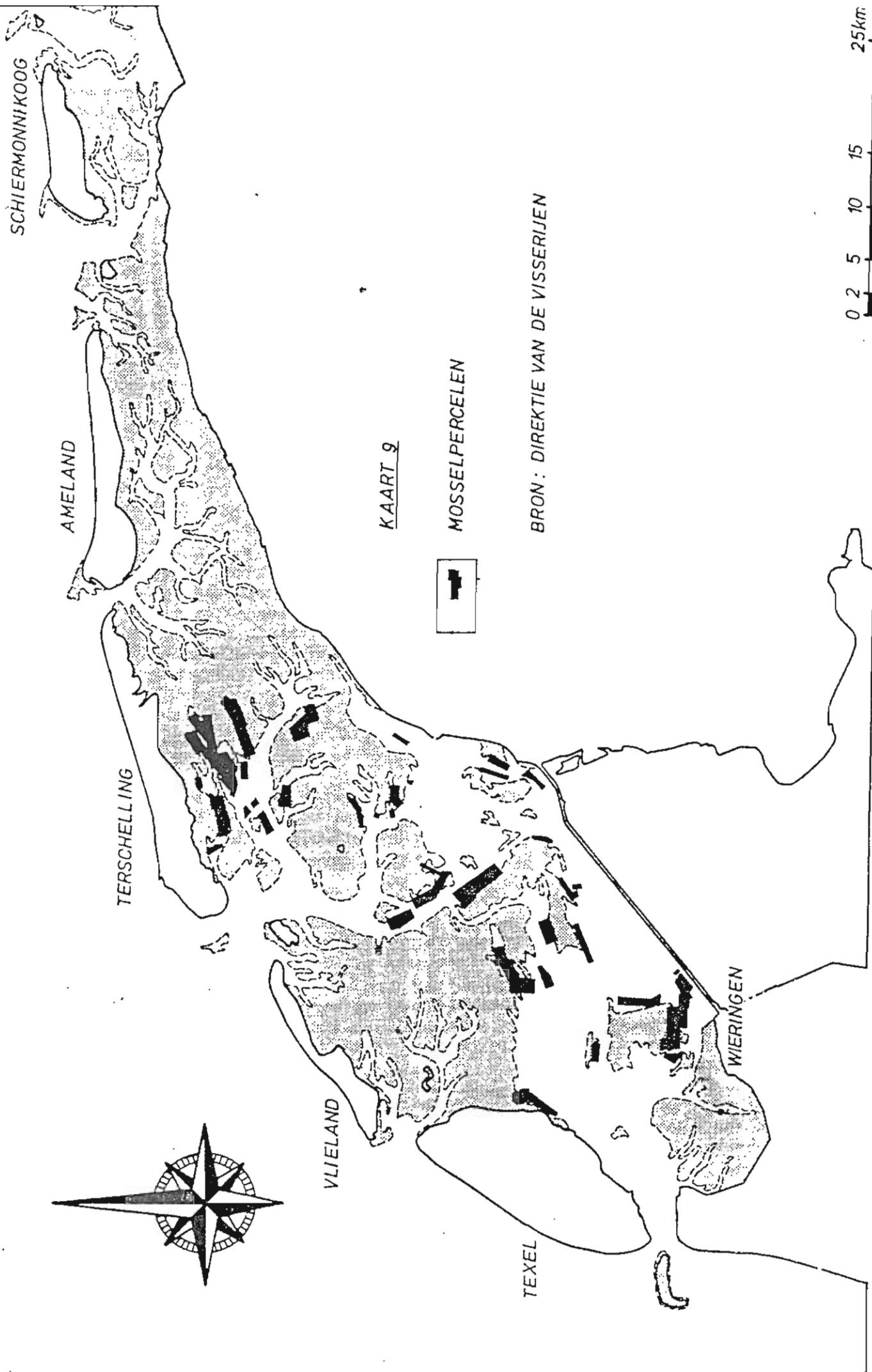
Op Texel is in 1979 op het strand van het noordelijk deel van het eiland een zandsuppletie van 3.000.000 m³ toegepast. In 1985 is deze suppletie herhaald met eveneens een hoeveelheid van 3.000.000 m³ zand.

In 1984 heeft bij De Koog een zandsuppletie plaatsgevonden van 2.800.000 m³.

Om te komen tot een meer fundamentele benadering van de problemen van de kustafslag op Texel heeft Rijkswaterstaat Directie Noord-Holland in 1981 opdracht gegeven een onderzoek naar de kustafslag op Texel in te stellen.

In 1984 kwam het eindrapport opgesteld door het Waterloopkundig Laboratorium in samenwerking met het Nederlands Economisch Instituut en het Centrum voor bodemkunde gereed.

De beide laatstgenoemde suppleties zijn het gevolg van deze studie.

SCHIERMONNIKOOG

AMELAND

TERSCHELLING

VLIELAND

TEXEL

WIERINGEN

KAART 9

MOSSELPERCELEN

BRON: DIREKTIE VAN DE VISSERIJEN

4.3. Visserij en jacht.

De visserij in de Waddenzee en de Noordzee vormt een belangrijke bron van bestaan in de regio en ook daarbuiten (Yerseke, Bruinisse, Urk). In de Waddenzee wordt onder andere gevist op garnaal, schol, schaar, paling, tong en harder en tevens op mossel en kokkel.

Binnen het kader van dit bestemmingsplan is het niet goed mogelijk een totaal beeld van de visserij op de Waddenzee te geven aangezien naast de bij het plangebied betrokken gemeenten ook nog wordt gevist vanuit Den Helder, Wonseradeel, Harlingen, Lauwersoog, Zoutkamp, Noordpolderzijl en Delfzijl. Anderzijds wordt vanuit de bij het plangebied betrokken gemeenten niet alleen op de Waddenzee, maar ook op de Noordzee gevist.

Omvang vissersvloot van de bij het plangebied betrokken gemeenten.

Schiermonnikoog	-
Ameland	-
Terschelling	5
Vlieland	1
Texel	49*)
Wieringen	94*)

*) Inklusief Noordzeevloot.

In het plangebied wordt -door ongeveer 22 Zeeuwen en 12 noordelijke vaartuigen- vanuit Den Oever, Harlingen en Lauwersoog (incidenteel) ook nog op kokkels gevist.

De kokkelvisserij is slechts gedurende enkele maanden per jaar opengesteld, zij vindt voornamelijk plaats op de bij laagwater droogvallende gedeelten van het gebied. Het zoeken naar banken vindt vooral in het voorjaar en de zomer plaats. Bij de kokkelvisserij kan niet gesproken worden van een cultuur. Bij de mosselcultuur wordt het mosselzaad op bij een kweker in huur zijnde percelen uitgezaaid.

Nadat de dieren volgroeid zijn worden deze weer opgevist om elders verder verwerkt te worden. Hierbij zijn ongeveer 76 Zeeuwse en 4 noordelijke visvaartuigen betrokken.

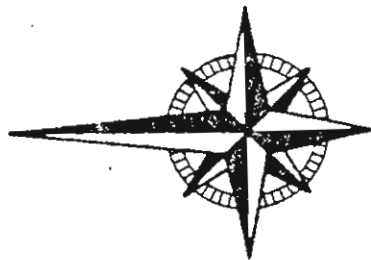
Op kaart nummer 9 is de ligging van de mosselpercelen zichtbaar gemaakt.

In de afgelopen jaren zijn grootte en motorvermogen van de vissersschepen sterk toegenomen en daarmee samenhangend ook de methode van vissen en de schaal van de vistuigen. De groei heeft vooral gevolgen gehad voor de Noordzeevloot.

Op de Waddenzee wordt met kleinere schepen vooral op garnalen gevist, waarbij andere vissoorten als "bijprodukt" geveild worden. De garnalenvloot in de Waddenzee is ± 100 schepen groot.

Een probleem voor de visserij in en vanuit het Waddengebied vormt het dichtslibben van de toegangen van de havens van Den Oever en in mindere mate Oudeschild. Ook is de toegang van de haven van Oudeschild op Texel te smal geworden voor de steeds groter wordende vissersschepen. Inmiddels is in 1984 de haveningang van Den Oever aangepast waardoor de situatie verbeterd is en is de haveningang van Oudeschild in 1985 wat verbreed.

Op veel kwelders vindt jacht plaats op hazen, konijnen, fazanten en eenden bij wijze van wildbeheer. Op het - overigens buiten het plangebied gelegen - Vormerven bij Wieringen wordt niet gejaagd.

VLIELAND

TEXEL

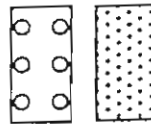
WIERINGEN

TERSCHELLING

AMELAND

SCHTERMONIKOOCC

KAART 10

VERLEENDE CONCESSIONS VOOR
AARDGAS / AARDOLIE

VERLEENDE BOORVERGUNNINGEN

BRON: OPGAVE MIN. ECONOMISCHE ZAKEN (gedeelte/lijk)

4.4. Opsporing en winning van delfstoffen.

4.4.1. Diepe delfstoffen.

Bij het zoeken naar en het winnen van delfstoffen kan onderscheid gemaakt worden tussen seismisch onderzoek, proef- en exploratieboringen en produktie- of exploitatieboringen.

Tot op heden verrichte onderzoeken van de ondergrond van het waddengebied hebben een aantal aardgasreservoirs, de mogelijke aanwezigheid van verscheidene aardgasstructuren en de noordelijke uitlopers van enkele zoutvoorkomens aangetoond.

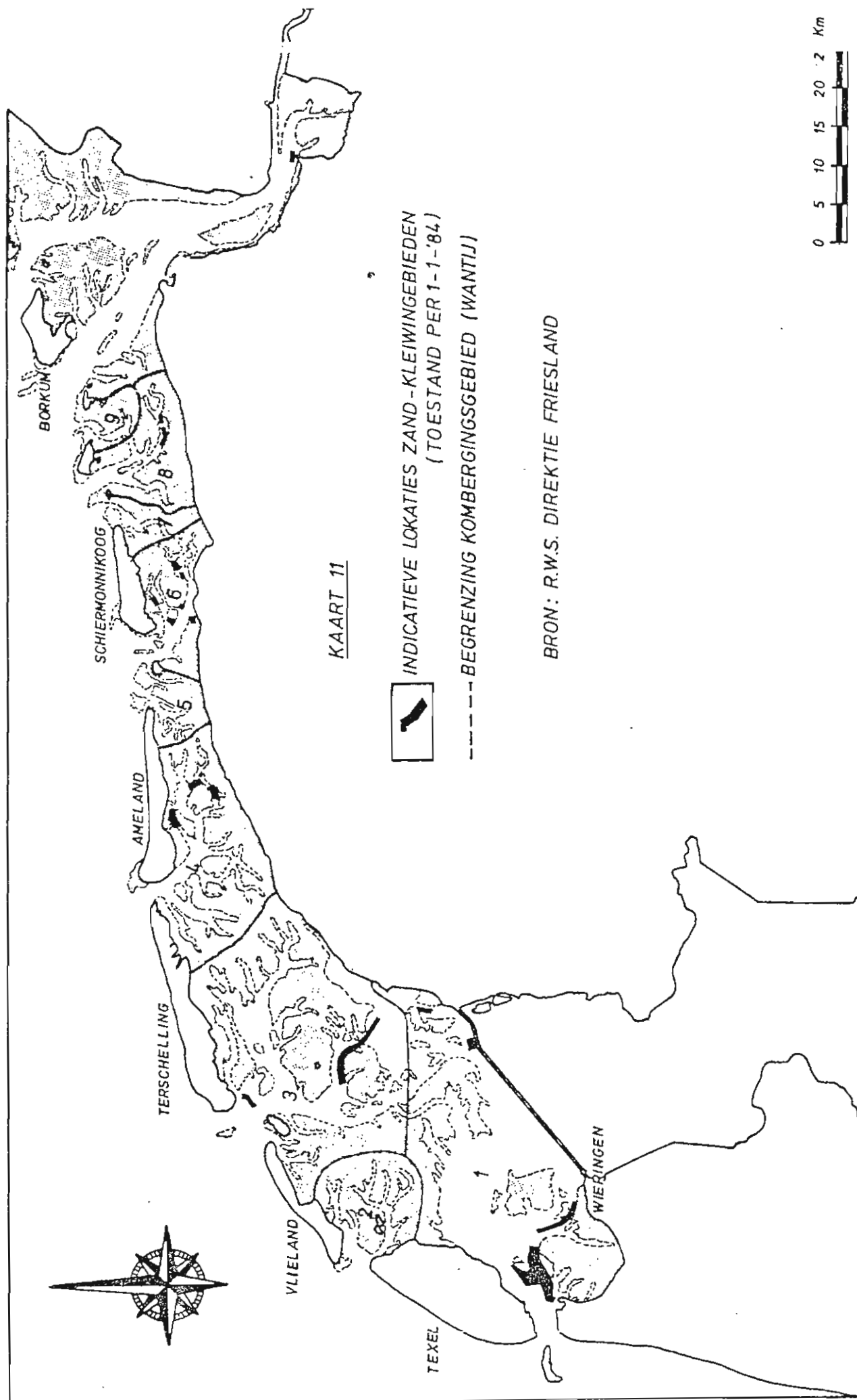
Aardgas komt voor op de Zuidwal (tussen Vlieland en Harlingen) waarvan de voorraad wordt geschat op minstens 20 miljard m³ en onder de oost- en westpunt van Ameland waar tussen de 34-40 miljard m³ gas zit. Onder de Noordvaarder bij Terschelling wordt de aanwezigheid van ongeveer 9 miljard m³ aardgas vermoed.

De concessies welke voor winning in het waddengebied zijn verleend, maken deel uit van de concessiegebieden op het vaste land. Het betreft een drietal gebieden, aangegeven op kaart op nr. 10.

Hoewel momenteel van alle - mede op het waddengebied betrekking hebbende - concessies gebruik wordt gemaakt, houdt dit niet in dat in de Waddenzee ook daadwerkelijk wordt geboord. Dikwijls kan winning/boring namelijk via moderne technieken vanaf het vaste land plaats vinden.

Bij brief de dato 10 januari 1984 biedt de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan de Tweede Kamer der Staten Generaal het beleidsvoornemen aan -volgend op de 5 juli 1983 bekend gemaakte beleidsbeslissing- tot partiële herziening van de planologische kernbeslissing Waddenzee. Aanleiding hiervoor was de wens van de regering om op korte termijn een beslissing te nemen over de aangevraagde concessie voor de winning van het aardgas- voorkomen "Zuidwal". Het beleid behelst:

- a. Aanvragen om toestemming van de Staat als eigenaar van de zeebodem tot seismisch onderzoek zullen zorgvuldig worden afgewogen; eventuele vergunningen zullen onder stringente voorwaarden worden verleend.
- b. Om cumulatie van mijnbouwactiviteiten in het gebied van de pkb-Waddenzee te voorkomen, zullen aanvragen om een boorvergunning voor dit gebied niet worden ingewilligd, waarmee het gehele niet in concessie uitgegeven pkb-gebied van boorwerken wordt gevrijwaard.
- c. Bij meldingen voor het verrichten van boringen of het vestigen van installaties op grond van verleende concessies, zullen lokaties zorgvuldig worden beoordeeld. In elk geval zullen de voor vogels en/of zeehonden belangrijke gebieden worden ontzien. Omtrent elke lokatie zal overleg worden gepleegd met de Planologische Werkcommissie. Bij niet-eenstemmigheid in de werkcommissie beslist de minister van Economische Zaken in overeenstemming met de gevoelens in de Ministerraad. In de van 1963 daterende concessie "Groningen" is een eigen procedure vastgesteld.
- d. Voor die delen van het pkb-gebied die onderdeel uitmaken van reeds verleende concessies Groningen, Noord-Friesland en Leeuwarden zal overleg plaatsvinden met de concessionarissen om te bereiken dat ook deze gebieden van boorwerken worden gevrijwaard. In het concessiegebied Zuidwal zal slechts op één produktielokatie aan de vaargeul "het Inschot" mogen worden gewonnen. Er mogen geen afvalstoffen, zoals boorspoeling, in de Waddenzee worden geloosd.

In het oostelijk deel van het waddengebied, vanaf Ameland in oostelijke richting gaande, komen enkele zoutlagen op een diepte van verscheidene honderden tot enkele duizenden meters voor. Concentraties van kalium- en magnesiumzouten kunnen in het waddengebied ten oosten van Terschelling worden verwacht. Concessies voor winning van zout binnen de grenzen van het plangebied zijn niet verleend.

4.4.2. Ontgrondingen.

De ontgrondingen die in de Waddenzee worden uitgevoerd, hebben betrekking op zandwinning, schelpenwinning en in incidentele gevallen op kleiwinning.

Het zand dat in de Waddenzee wordt gewonnen is hoofdzakelijk bestemd voor civiele en kultuurtechnische werken en voor de industrie in de aan de Waddenzee grenzende provincies. Het meest regelmatig en het meest intensief wordt dan ook zand gewonnen op plaatsen die gunstig liggen ten aanzien van het aansluitende net van binnenvaarwegen op het vaste land (Zeegat van Texel en Zeegat van Vlie). Het zand wordt overwegend gewonnen met zelfvarende zuigers die in bijna alle gevallen het zand via kanalen naar de bestemde plaats brengen. Ten behoeve van de winning van zand is de Waddenzee onderverdeeld in negen zogenaamde kombergingsgebieden. Incidenteel vindt ten behoeve van dijkwerkzaamheden winning buiten de aangegeven indicatieve lokaties voor zand- en kleiwingebieden plaats. De indicatieve lokaties van zand- en kleiwingebieden zijn op kaart nummer 11 aangegeven.

Het beleid voor de zandwinning wordt bepaald per kombergingsgebied. Bij rijks-waterstaat is inmiddels een beheersplan Ontgrondingen Waddenzee in voorbereiding, waarin de contingentering wordt aangepast op grond van recente onderzoeksresultaten.

Voor de dijkversterkingen ingevolge de Deltawet was het aantrekkelijk in de dicht bij de dijkvakken gelegen kombergingsgebieden zand te winnen. In dit kader werd en wordt incidenteel grote hoeveelheden zand gewonnen in het Eijerlandse Gat, het Zeegat van Ameland (Borndiep), het Pinkegat en het Friesche Zeegat.

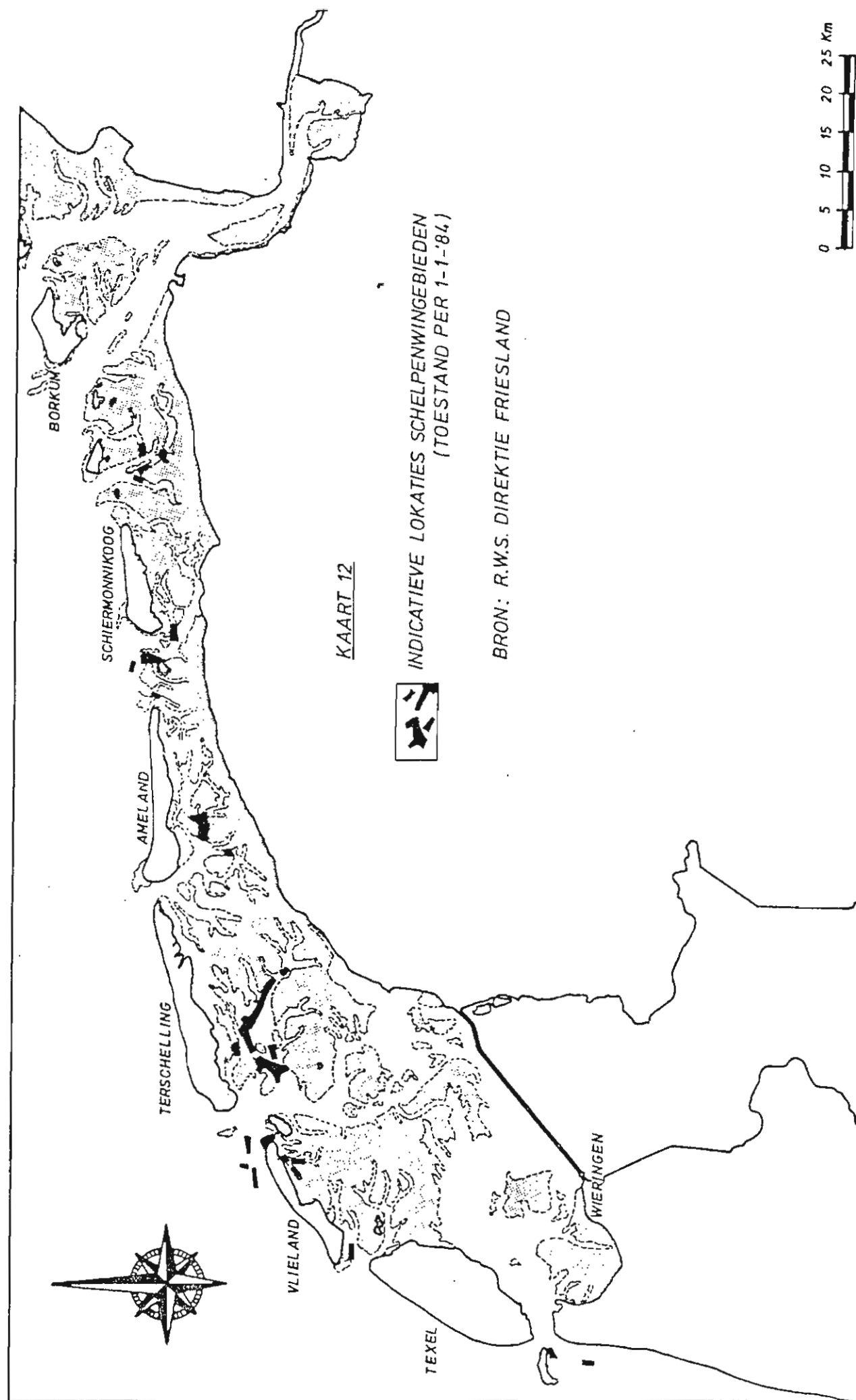
Sinds oktober 1974 neemt door de minister van Verkeer en Waterstaat -deze minister beslist op aanvragen om ontgrondingsvergunningen binnen het Waddengebied -

een zekere terughoudendheid in acht voor zandwinning in de Waddenzee.

Uitgangspunt daarbij is dat jaarlijks niet meer zand mag worden gewonnen dan blijkens ervaringen in de afgelopen jaren zonder aanwijsbare schade voor natuur en milieu mogelijk is. Voor de te onderscheiden kombergingsgebieden in de Waddenzee zijn jaarlijkse contingenten te winnen zand vastgesteld, welke als volgt luiden:

Kombergingsgebied	maximaal te winnen m ³ zand per jaar
. Zeegat van Texel	1.530.000
. Eierlandse Gat	220.000
. Zeegat van het Vlie	1.280.000
. Zeegat van Ameland	630.000
. Pinkegat	150.000
. Friese Zeegat	290.000
. Eilanderbalg	100.000
. Lauwers	230.000
. Schild	100.000

IRON: Inventarisatierapport Interprovinciale strukturschets voor het Waddenzeegebied).

De noodzakelijke onderhoudsbaggerwerkzaamheden op de Waddenzee zoals het op diepte houden van vaargeulen en havens, vallen niet onder de kontingenteringsregeling. Voorzover de kwaliteit van het gewonnen bodemmateriaal het toestaat, wordt getracht deze werkzaamheden te combineren met werken waarvoor zand nodig is (en dan geldt wel weer de kontingentering).

Ten behoeve van de dijkverhoging op Ameland werd in de periode 1979-1981 incidenteel klei en zand gewonnen in het kombergingsgebied Borndiep. Thans vindt nog enige kleiwinning in de Ballumerbocht plaats, maximaal mag 2.000.000 m³ zand en 300.000 m³ klei gewonnen worden.

De schelpenwinning vindt voornamelijk plaats in het Friese Deel van de Waddenzee en voor een gering deel op het Groninger wad (Lauwers), zie kaart no 12.

In deze gebieden komen langs de randen van de geulen winbare fossiele schelpenbanken voor. Bij de schelpenwinning is een viertal schelpenzuigers betrokken, alle vier buiten het plangebied gestationeerd. Er worden zowel kleischelpen (bestaande uit mosselschelpen) als schone schelpen (bestaande uit voornamelijk kokkelschelpen) gewonnen. De schelpenvisserij verplaatst zich de laatste jaren van de Waddenzee steeds meer naar de zeegaten.

De machinaal gewonnen jaarlijkse hoeveelheid schelpen in de Waddenzee en de aangrenzende zeegaten bedroeg in de jaren 1973 tot en met 1975 gemiddeld 136.000 m³ schelpen, waarvan ca. 84.000 m³ schone schelpen. In 1980 en 1981 werden in totaal respectievelijk 112.470 m³ en 108.665 m³ schelpen gewonnen, waarvan in 1981 47% uit de Waddenzee.

Voor de gehele Waddenzee en de aangrenzende buitendelta's van de zeegaten zijn geulen aangewezen waarin door vergunninghouders schelpen mogen worden gewonnen. Op basis van verleende vergunningen mogen uit de Waddenzee en het aangrenzende deel van de Noordzee maximaal 140.000 m³ schelpen worden gewonnen, opgebouwd uit 80.000 m³ schone schelpen en 60.000 m³ kleischelpen.

In de Waddenzee wordt baggerspecie gestort afkomstig uit de havens van Harlingen en de vaargeul langs de Pollendam. Het gaat hier om wisselende hoeveelheden specie, tot plusminus 1.000.000 m³ per jaar. De stortplaats bevond zich aanvankelijk aan de zuidzijde van de Grienderwaard, doch de specie wordt thans in het Kimstergat gestort.

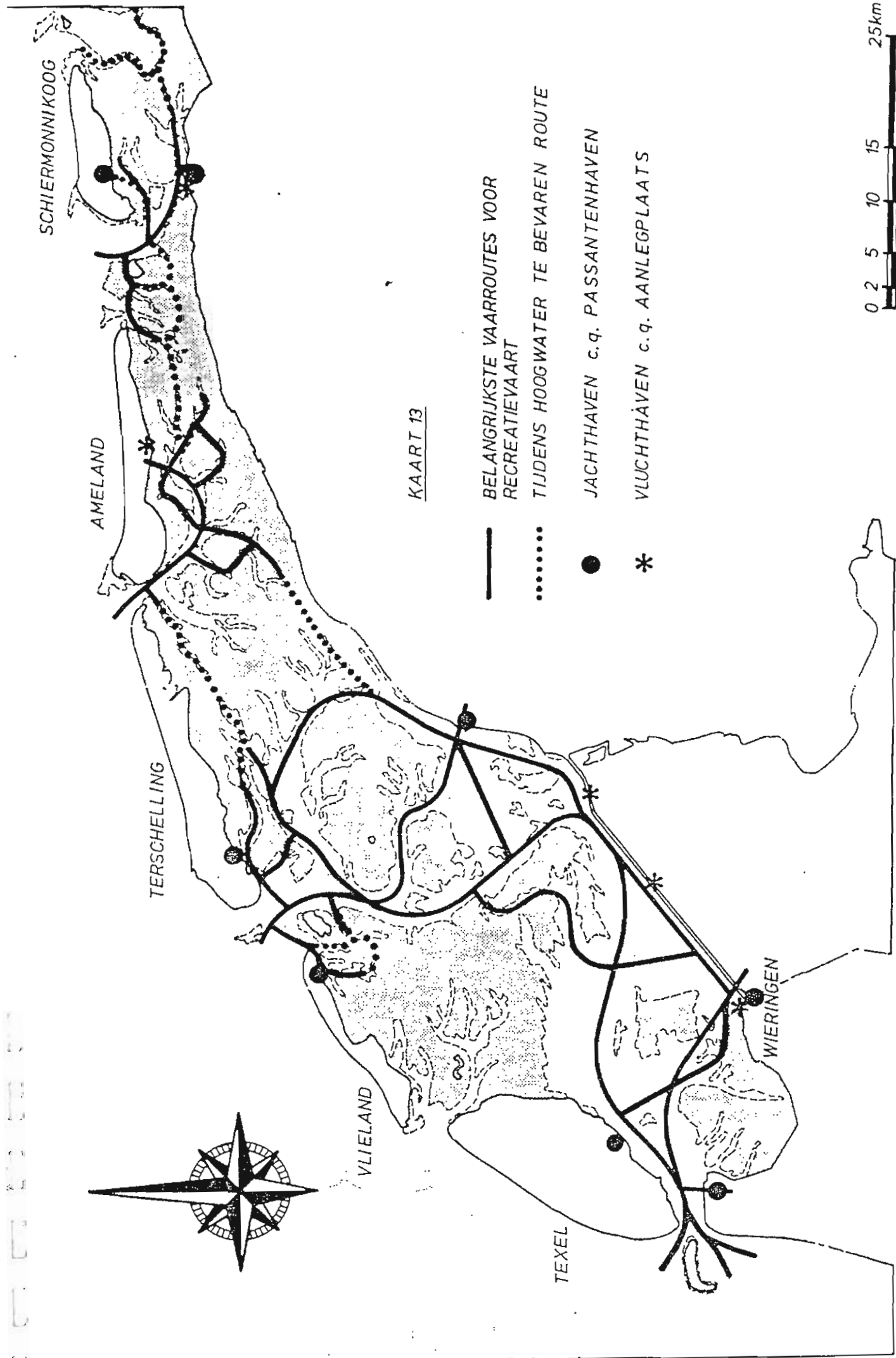
Bij Terschelling en Vlieland wordt ieder jaar gezamenlijk plm. 25.000 m³ specie ebaggerd, terwijl ten behoeve van de veerbootroutes Ameland en Schiermonnikoog de zogenaamde agitatiemethode wordt toegepast. Bij deze methode voert de stroom het losgewoeld sediment naar elders af.

In de Texelstroom wordt jaarlijks 800.000 m³ en 150.000 m³ baggerspecie afgevoerd, afkomstig van de marinehaven te Den Helder en de Texelse havens. Voor de haven van Lauwersoog geldt hetzelfde; jaarlijks wordt ca. 50.000 m³ ebaggerd en gestort oostelijk van de haven in het Oort.

De baggerspecie, afkomstig uit de haven van Den Oever wordt gestort ± 10 km ten noordwesten van Den Oever op de overgang Malzwin/Wierbalg. Het betrof jaarlijks gemiddeld ca. 600.000 m³ baggerspecie. Eind 1984 is de toegang tot de haven verwijzd waardoor de dichtslibbings-problemen aanzienlijk zijn verminderd.

5 Rekreatie.

het algemeen kan het beleven van de rust, de ruimte, het landschap en de tijdenbeweging aangemerkt worden als een vorm van recreatie. Deze "beleving in het wad" kan plaats hebben vanaf de vaste wal, vanaf de eilanden en vanuit het waddenzeegebied zelf.

KAART 13

BELANGRIJKSTE VAARROUTES VOOR
RECREATIEVAART

TIJDENS HOOGWATER TE BEVAREN ROUTE

JACHTHAVEN c.q. PASSANTENHAVEN

VLUCHTHAVEN c.q. AANLEGPLAATS

men waaraan gedacht kan worden zijn bijvoorbeeld wandelen, fietsen, zonnen en
 emmen. De intensiteit van deze activiteiten is afhankelijk van de aard, de
 stralingseffekten ervan op het Waddengebied zijn nagenoeg nihil.
 ze vorm van recreatie kan op zichzelf staan of bedreven worden in combinatie
 t andere vormen van recreatie. Op deze andere vormen van recreatie wordt thans
 der ingegaan.

5.1. Watersport.

watersport heeft in de afgelopen jaren in het Waddenzeegebied een gestage
 ei doorgemaakt. Hiervoor zijn diverse oorzaken aan te wijzen. Niet alleen
 kte de vloot pleziervaartuigen in de afgelopen jaren een flinke groei door en
 den jachten bij gelijkblijvende lengte een stuk zeewaardiger, doch ook het
 raken van de traditionele watersportgebieden vercorzaakte verschuivingen van
 merengebieden naar het IJsselmeer en vandaar naar de Waddenzee. Ook het feit
 de Waddenzee als natuurgebied de laatste jaren veel in de belangstelling is
 en te staan mag niet onvermeld blijven.

erstaande cijfers van schuttingen van pleziervaartuigen geven een duidelijk
 ld van de ontwikkeling van de watersport in het Waddengebied in de afgelopen
 en.

	1975	1977	1979	1980	1981	1982	1983
Den Helder	2.073	2.558	3.672	4.218	4.983	5.090	9.812
Den Oever	5.340	6.085	8.873	8.598	9.719	10.775	10.452
Kornwerderzand	12.700	14.254	17.471	17.754	19.754	23.332	22.926
Harlingen	4.173	4.355	6.327	6.626	8.241	9.810	9.210
Lauwersoog	5.723	6.150	8.327	8.197	10.233	10.010	10.468
Delfzijl	2.794	3.631	4.239	4.647	4.669	4.860	4.899
Totaal	35.641	39.870	46.909	50.040	57.589	63.867	67.767

Bron: ANWB-uitgave "Recreatie en Toerisme" van mei 1984.

aarbewegingen op de Waddenzee zijn voor een belangrijk deel op de eilanden
 cht.

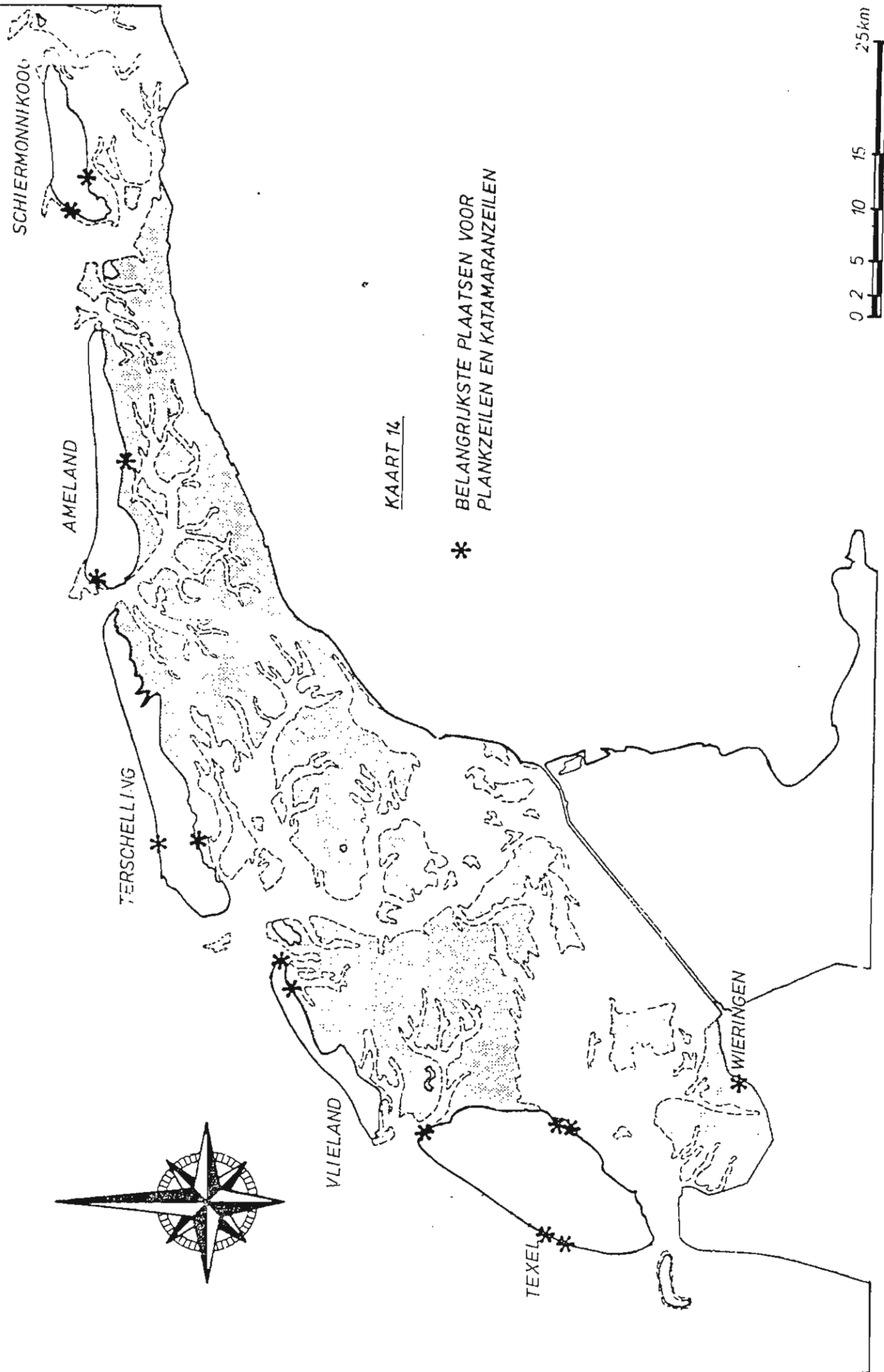
ilanden Schiermonnikoog en Vlieland bezitten voor dit doel aangelegde
 havens. Het zijn voornamelijk passantenhavens, vaste ligplaatsen voor
 -eilandbewoners zijn er niet. Op Texel kunnen jachten afmeren in een daartoe
 richt deel van de rijkshaven.

schelling er. Ameland kennen geen specifieke accommodatie voor jachten.

eland biedt de oude veersteiger de mogelijkheid tot het afmeren van een
 al jachten, terwijl ook de Ballumerbocht hiertoe wel gebruikt wordt.

erschelling kunnen jachten afmeren aan drijvende steigers achter in de haven
 oogvallen op het Wad direkt achter de haven.

en Oever kunnen jachten afmeren in de visserhavens en de steigers aan de
 lmeerkant van de sluizen. Verder ligt er bij Den Oever in het IJsselmeer
 achthaven.

Overzicht bezoekende aantallen jachten.

	1979	1980	1981	1982	1983
Schiermonnikoog	1850	1959	2100	2176	± 1900
Ameland	941	1073	912	1746	1843
Terschelling	6242	5012	4875	5944	5634
Vlieland	2000	7686	8779	9043	9492
Texel	6599	6721	± 7326	1) ± 9847	8826
Den Oever	± 1200	± 1500	± 1800	2) ± 2000	± 2200

bron: ged. ANWB-uitgave "Recreatie en Toerisme" van mei 1984

Overzicht aantal overnachtingen van jachten.

	1979	1980	1981	1982	1983
Schiermonnikoog	5350	4916	5429	5838	± 3300
Ameland					
Terschelling	9558	9574	8126	9680	9330
Vlieland	6000	18755	14816	3) 21423	23751
Texel	6772	7275	8333	9862	10102
Den Oever	2044	2196	2590	2) 2660	2932

bron: ged. ANWB-uitgave "Recreatie en Toerisme" van mei 1984

1) Inklusief werkhaven.

2) Hoewel binnen de gemeente Wieringen in het plangebied geen accommodatie aanwezig is meet met name in de oude vissershaven toch nog een aanzienlijk aantal jachten af.

3) De verhoging is een gevolg van het gereedkomen van de jachthaven-akkommodatie. Het lage cijfer in het jaar 1980 wordt veroorzaakt door uitvoering van werkzaamheden aan de haven.

4.5.2. Plank- en katamaranzeilen.

Deze beide vormen van "kleine watersport" hebben de afgelopen jaren een zeer grote vlucht genomen en kunnen worden bedreven met betrekkelijk eenvoudige middelen en zonder vaste accommodaties zoals jachthavens.

Voor het katamaranzeilen is een hellingbaan voor trailers vereist of een strandje dat vanaf de weg gemakkelijk bereikbaar is.

Op Schiermonnikoog wordt het plankzeilen beoefend vanaf het Noordzeestrand ter hoogte van de Vuurtoren.

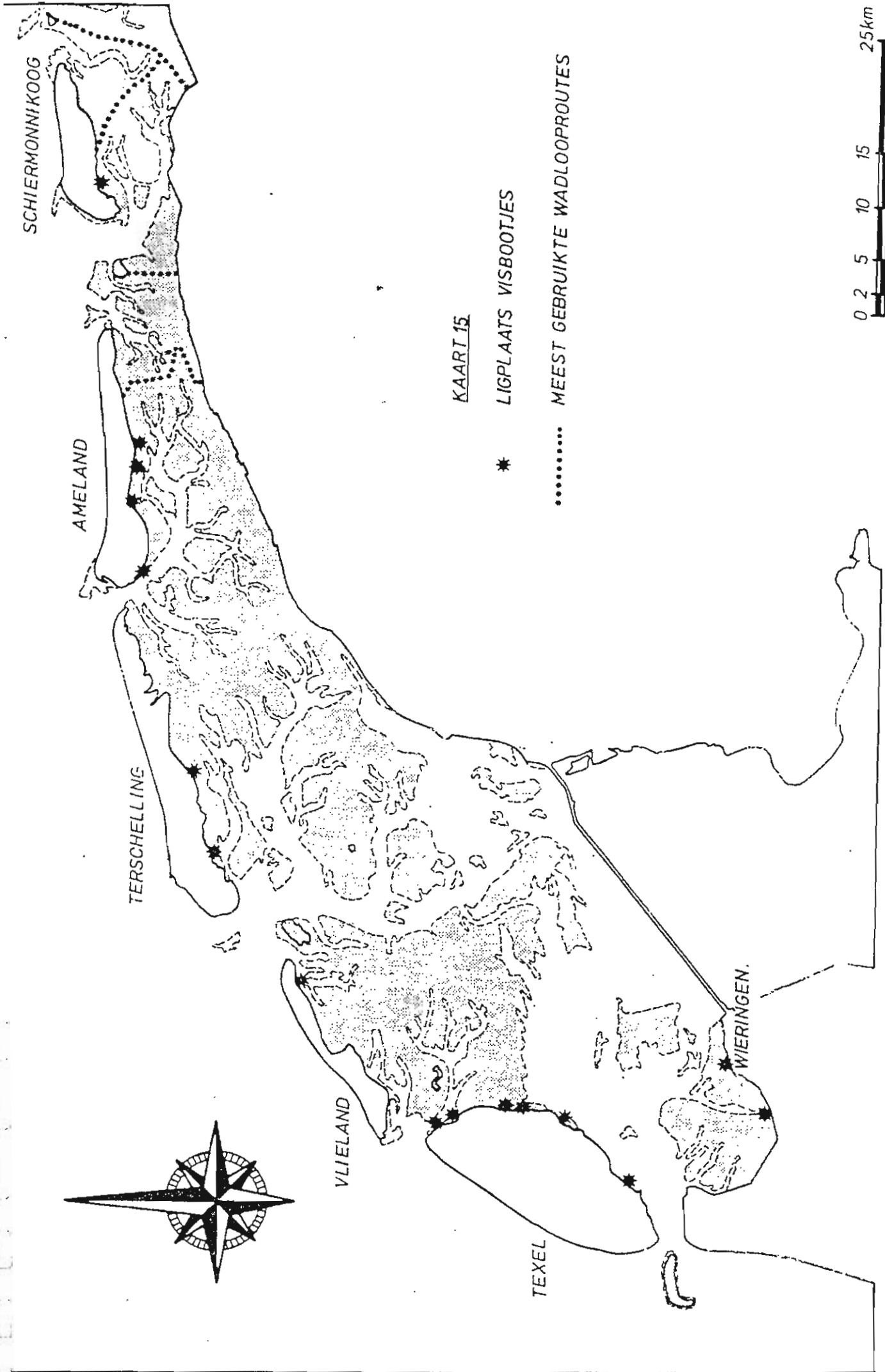
Een enkele keer gebeurt dit op de Waddenzee met name tussen de nieuwe aanlegdam en de gemeentelijke jachthaven.

Het katamaranzeilen gebeurt op Schiermonnikoog op zeer kleine schaal.

Op Ameland wordt de plankzeilsport beoefend vanaf het Noordzeestrand en een enkele keer aan de Waddenzee kant nabij de aanlegsteiger te Nes.

Aan de Noordzezijde is voor dit doel nabij Hollum een school gevestigd.

Plank- en catamaranzeilen vindt op "De Plaat" nabij West-Terschelling (dus aan de Waddenzee kant) plaats en incidenteel verspreid langs de waddenzee kust te Terschelling. Een gedeelte van de Noordzeekust is voor dit doel vrij gegeven.

KAART 15

* LIGPLAATS VISBOOTJES

..... MEEST GEBRUIKTE WADLOOPROUTES

Het plankzeilen gebeurt op Vlieland hoofdzakelijk vanaf de Waddenzeedijk.

Vanaf De Dam te Wieringen wordt incidenteel op de Waddenzee met zeilplanken gezeild. Bij goed weer en als het hoog water is wordt soms de oversteek naar Texel gewaagd.

Op Texel is aan de gehele Noordzeezijde de plankzeilsport buiten de bewaakte strandgedeelten toegestaan en wordt voorts vanaf twee plaatsen met katamarans gezeild.

Aan de Waddenzeekant wordt nabij De Cocksdorp/Eierlandse Gat met katamarans en planken gezeild. Plankzeilactiviteiten op de Waddenzee vinden voorts plaats vanaf de strandjes nabij Nieuweschild en Dijkmanshuizen.

4.5.3. Sportvissen.

Het sportvissen wordt in het waddengebied en in de Noordzee veelvuldig beoefend. Binnen het plangebied kunnen verschillende vormen van sportvisserij worden onderscheiden:

1. het vissen vanaf het strand, strekdammen, havenhoofden en dijken;
2. het vissen vanaf vaartuigen, waarbij weer onderscheid gemaakt kan worden tussen:
 - a. het vissen vanuit kleine visbootjes van partikulieren of een verhuurbedrijf en
 - b. de georganiseerde bedrijfsmatige sportvisserij voor groepen vanaf grotere sportvisvaartuigen.

3. het vissen op het Wad door bewoners en recreanten met diverse soorten vaste vistuigen zoals wanten, weren, kubben en fuiken.

Overigens is het vissen met kubben verboden voor niet-beroepsvissers.

Binnen het plangebied of direkt daarbuiten zijn ligplaatsen voor kleine visbootjes te vinden:

- nabij de jachthaven op Schiermonnikoog;
- op Ameland nabij Hollum, in de Ballumerbocht, nabij de steiger van Nes en nabij Buren;
- op Terschelling in de rijkshaven en nabij Lies;
- op Vlieland achter het dorp Oost-Vlieland;
- op Texel in het Robbegat bij De Cocksdorp, bij de Prins Hendrikkamping in 't Noorden, nabij de molen in 't Noorden, bij Nieuweschild en bij het gemaal in de Prins Hendrikpolder;
- op Wieringen nabij de camping het Wiringherlant te Stroe en nabij De Dam.

innen het plangebied vindt het georganiseerde vissen vanaf grotere sportvaartuigen voornamelijk plaats vanuit Den Oever. Hier liggen plm. 46 sportvisboten die in hoofdzaak voor de Afsluitdijk nabij het Burgzand, in het Isjagersgaatje en in het Malzwin vissen. Vanaf de eilanden wordt het sportvissen met drie vaartuigen vanaf Texel beoefend, bovendien wordt vanuit Nieuweschild met twee schepen het garnalen vissen op de Texelstroom demonstreerd.

- Ameland zijn vier sportvisvaartuigen aanwezig.
- Terschelling zijn twee sportvisvaartuigen gestationeerd en vanuit Vlieland wordt gedurende het zomerseizoen incidenteel met een sportvisvaartuig gevist. Voorts wordt vanuit Harlingen met ± 28 sportvisvaartuigen in de Waddenzee gevist, soms tot onder de eilanden Vlieland en Terschelling.
- vanuit Lauwersoog wordt eveneens de sportvisserij beoefend terwijl ook vanuit de Helder met enkele boten wordt gevist.

5.4. Pieren steken.

De pierensteken heeft een direkte relatie met het sportvissen in die zin dat de pieren als aas voor het vissen worden gebruikt. Deze wadpieren worden verzameld op de droogvallende platen onder de eilanden en in het Breehorng gebied de gemeente Wieringen.

Voor een deel worden de pieren door de sportvisser zelf gestoken, daarnaast vormt het pierensteken een bron van inkomsten voor de plaatselijke bevolking. Als regel worden pieren gestoken als bijverdienste voor de plaatselijke bevolking. Ook komt echter het bedrijfsmatig winnen van pieren voor. Texel kent vier beroepspierenspitters. Voor zover bekend zijn er daarnaast in het hele waddengebied vier pierensteekmachines actief. Drie daarvan verrichten hun werkzaamheden onder meer in het Breehorngebied binnen de gemeente Wieringen; één machine is actief binnen de grenzen van de gemeente Texel en wel op de Vlake der Kerken.

Naar schatting komen in het Waddenzeegebied vier miljard pieren voor. Jaarlijks worden met de hand ongeveer 14 miljoen pieren gestoken en machinaal (met vier machines) ongeveer 18 miljoen, aldus het Waddenbulletin 1982-4.

Daarnaast worden ten behoeve van het sportvissen ook zagers verzameld.

4.5.5. Duiksport

Op Terschelling is de duikclub "Ecuador" met een duikschip op zowel de Waddenzee als de Noordzee actief. Vanaf Vlieland wordt eveneens met een schip gedoken.

Vanaf Texel wordt de duiksport beoefend; met een (club)schip wordt telkenmale naar de plaats gevaren alwaar wordt gedoken.

In de nabijheid van Wieringen wordt eveneens gedoken, de activiteiten vinden plaats vanaf de "Soemba". (In dit geval betreft het evenwel geen sport doch een militaire activiteit).

4.5.6. Wadlopen

Het georganiseerd wadlopen is een sport die bijna uitsluitend in het oostelijk deel van het plangebied wordt beoefend. Vanaf de Groninger kust worden tochten georganiseerd naar Schiermonnikoog, Rottumeroog, Simonszand. Incidenteel wordt naar Rottumerplaat gelopen, de plaat zelve mag niet betreden worden.

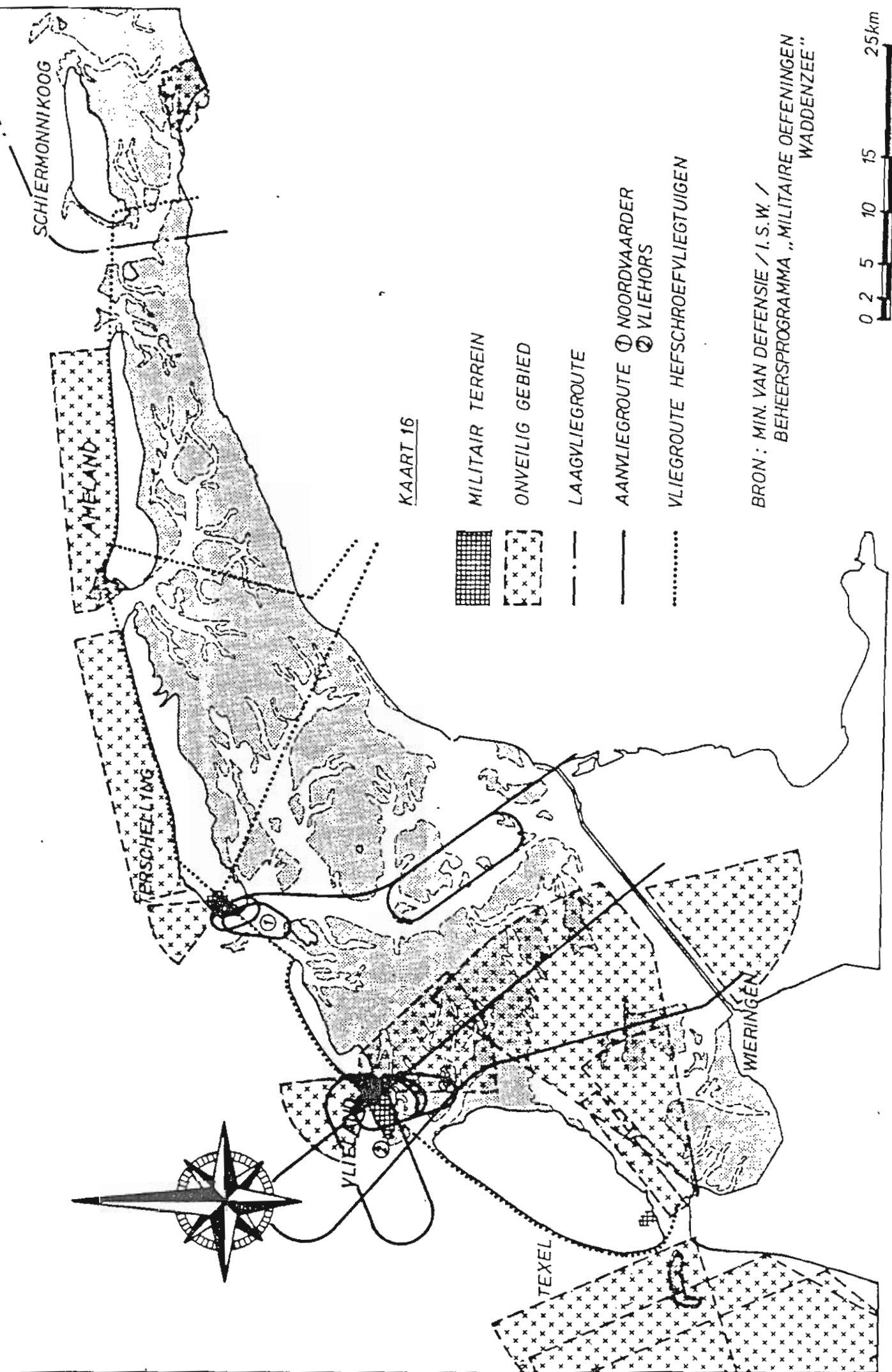
Vanaf de Friese kust worden tochten georganiseerd naar Ameland en de Engelsmanplaat. Incidenteel worden tochten naar Terschelling, Griend en Richel ondernomen en enkele malen is van Texel naar Vlieland gelopen.

De veranderingen op het Wad hebben een aanmerkelijke invloed op de mogelijkheden van het wadlopen. Zo is het door het verdiepen van een geul het lopen naar Schiermonnikoog enige tijd moeilijk geweest, maar door verondieping op een andere plaats weer mogelijk geworden.

Het wadlopen heeft in de zestiger en begin zeventiger jaren een sterke ontwikkeling doorgemaakt met een piek in de jaren 1974 en 1975, daarna is de belangstelling voor het wadlopen weer teruggelopen.

4.6. Militaire activiteiten.

Binnen het plangebied zelf vinden diverse militaire activiteiten plaats. In de direkte nabijheid van het plangebied komen eveneens diverse militaire activiteiten voor die een duidelijke invloed op het plangebied hebben, voornamelijk in de vorm van onveilige zones en tal van vliegbewegingen op geringe hoogte. Het betreft per gemeente/gebied de volgende activiteiten, overeenkomstig een opgave van de zijde van Defensie.

4.6.1. Terschelling-Ameland.

Voor schietoefeningen op luchtdoelen maakt de luchtmacht incidenteel gebruik van gebieden langs de Noordzee-kust van Terschelling en Ameland. Het betreft zeegebieden gelegen langs de Noordzeestranden van respectievelijk 45 en 30 kilometer lengte, met een breedte van 5 tot 6 kilometer.

4.6.2. Terschelling.

Door de Koninklijke Luchtmacht en enkele N.A.V.O.-partners (die op basis van uitwisseling gebruik maken van onze oefenterreinen) worden op de Noordvaarder konventionele schietoefeningen met boordkanonnen en raketten op gronddoelen gehouden. Voorts vinden hier oefeningen plaats in het afwerpen van niet-explosieve bommen. Hiervoor wordt via een route over het IJsselmeer en de Waddenzee aangevlogen.

In verband met de veiligheid is ten noorden van West-Terschelling een segment in het luchtruim gereserveerd. Tijdens de militaire oefeningen wordt de burgerluchtvaart hier beperkt, dan wel verboden.

Door de weersomstandigheden en het drukke scheepvaartverkeer, onder andere naar de noordelijk van dit schietterrein gelegen visgronden, kan gedurende 60% van de beschikbare tijd (180 dagen per jaar) worden geoefend. Het schietterrein beslaat op het land een oppervlakte van 215 ha.; de onveilige zone heeft een omvang van ca. 3.759 ha. Het vlieggebied strekt zich tot een hoogte van 4.575 meter uit over ca. 18.000 ha. waarvan 2/3 boven de Waddenzee is gelegen.

4.6.3. Vlieland.

Op de Vliehors is een schietkamp van de Cavalerie (Landmacht) gevestigd. Ongeveer 30 weken per jaar worden hier schietoefeningen met tanks gehouden. Vanwege de natuurwetenschappelijke en recreatieve belangen is het schietkamp in de periode van 15 april tot 1 september gesloten. Door de Cavalerie wordt ook in de avonden geschoten.

De onveilige zone, die zich in hoofdzaak uitstrekt boven de Waddenzee, heeft een totale oppervlakte van ca. 10.500 ha. Het doelengebied, samen met het opstelpunt, beslaat een oppervlakte van ca. 150 ha.

Scheepvaart en/of visserij in de onveilige zone beïnvloedt het schietprogramma in ernstige mate.

Door de Koninklijke Luchtmacht, alsmede (op basis van een onderlinge uitwisseling) door een aantal N.A.V.O.-partners, worden boven de Vliehors vanuit vliegtuigen schietoefeningen met boordwapens en raketten op gronddoelen gehouden. Tevens wordt het terrein gebruikt voor het afwerpen van bommen en incidenteel voor wapenresearch en beproeving. Om dit schietgebied te bereiken, worden aan- en afvliegroutes boven het IJsselmeer, de westelijke Waddenzee en het aangrenzende deel van de Noordzee gevolgd.

De oppervlakte van het schietterrein (op het land) is 335 ha.; de onveilige zone (grotendeels boven de Noordzee gelegen) bedraagt ca. 3.750 ha. Het vlieggebied beslaat tot een hoogte van 12.500 meter boven het water ca. 69.000 ha. waarvan ongeveer de helft boven de Waddenzee is gelegen.

De oefeningen vinden gedurende ongeveer 180 dagen per jaar plaats. Het oefengebied dient het hele jaar op werkdagen beschikbaar te zijn, waarvan 5 dagen voor wapenresearch en -beproeving. Binnen het vlieggebied kan in verband met militaire oefeningen de burgerluchtvaart worden beperkt, dan wel tijdelijk geheel worden verboden.

In de periode van 1 maart tot 15 september mogen geen explosieve bommen worden afgeworpen.

4.6.4. Texel.

Bij de Mokbaai op Texel bevindt zich een amfibisch oefenkamp (ca. 200 ha.) van het Korps Mariniers. Vanuit dit kamp worden gedurende ongeveer 160 dagen per jaar amfibische oefeningen gehouden, waarbij in een aantal gevallen gebruik wordt gemaakt van marine-helikopters. De operaties vinden voornamelijk in de omgeving van het oefenkamp en langs de Noordzeekust van Texel plaats. Vanaf het schietkamp Zeefront, Botgat en Falga (ten westen van Den Helder) vinden schietoefeningen in de richting van de Noordzee plaats, waarbij de Noorderhaaks (Razende Bol) in de onveilige zône is gelegen. De onveilige zônes -welke elkaar gedeeltelijk overlappen- zijn respectievelijk 18½, 21 en 21 kilometer diep. Het werpen van oefenbommen door vliegtuigen van de Koninklijke Marine op de Hors te Texel is inmiddels beëindigd.

4.6.5. Omgeving Wieringen/Texel.

Om het scheepsgeschut te beproeven, wordt vanuit het havengebied te Den Helder door marineschepen met inaktieve projektielen in de richting van de Lutjeswaard geschoten (vrij schootsveld). Deze oefeningen, het zogenaamde trimschieten, vinden gedurende maximaal 30 dagen per jaar plaats. Tijdens de oefeningen wordt een gebied tot ca. 18 kilometer vanaf de Marinehaven vrijgehouden van scheepvaartverkeer. Dit inschieten vormt een onderdeel van het onderhoud van de schepen en is als zodanig aan de Marinebasis van Den Helder verbonden.

Vanaf het haventerrein te Den Helder worden door de Koninklijke Landmacht gedurende maximaal 20 dagen per jaar schietproeven met lange drachtwapens gehouden. De onveilige sektor strekt zich in noordoostelijke richting uit over de Waddenzee tot op 32 km. afstand. Vanaf de Afsluitdijk worden waarnemingen verricht over het gedrag van de afgeschoten projektielen.

Bij Breezanddijk is een schietterrein van de Koninklijke Landmacht voor beproeving gesitueerd. Van hieruit wordt in de richting van het IJsselmeer geschoten. Het aantal schietdagen is in 1983 uitgebreid van 24 naar 80 dagen per jaar.

In de Texelstroom bevindt zich een baan bestemd voor het beproeven van apparatuur en het afstellen van torpedo's. De baan is inmiddels grotendeels buiten gebruik gesteld, een klein gedeelte blijft benodigd voor het incidenteel beproeven van niet-explosieve torpedosystemen.

Met name de activiteiten op de Noordvaarder en de Vliehors veroorzaken afhankelijk van de omstandigheden een aanmerkelijke overlast voor de plaatselijke bevolking van Terschelling respectievelijk Texel.

Voor de koördinaten van genoemde militaire lokaties wordt verwezen naar bijlage 1 behorende bij de voorschriften (bron: opgave Eerstaanw. Ing. Dir. der Genie Directie Noord-Holland de dato 3 januari 1983).

4.7. Overige activiteiten.

4.7.1. Lozing afvalwater.

anaf de eilanden wordt op verschillende plaatsen afvalwater op de Waddenzee geloosd. Het betreft de volgende punten:

chiermonnikoog : Tussen de jachthaven en de nieuwe veerdam wordt ongezuiverd afvalwater geloosd afkomstig van het rioolgemeal; het aantal inwonerequivalenten bedraagt gemiddeld 4000.

SCHIERMONNIKOOG

AMELAND

TERSCHELLING

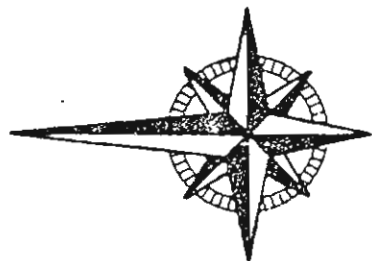
VLIELAND

TEXEL

WIERINGEN

KAART 17

LOZINGSPUNTEN AFVALWATER

0 2 5 10 15 25km

- Ameland : In de Ballumerbocht wordt vergaand gezuiverd afvalwater afkomstig van de kernen Nes, Buren, Hollum en Ballum via de provinciale Rioolwaterzuiveringsinstallatie geloosd. De capaciteit van de installatie is 450 m³/h en 19.000 inwonerequivalenten.
- Terschelling : Nabij de Dellewal wordt vergaand gezuiverd afvalwater geloosd via de Rioolwaterzuiveringsinstallatie op Terschelling. De capaciteit van de installatie bedraagt 470 m³/h en 19.000 inwonerequivalenten.
- Vlieland : Tussen de rijkshaven en de veerdam wordt ongezuiverd louter organisch afvalwater geloosd. De maximale vervuilingswaarde is ongeveer 3800 inwonerequivalenten.
- Texel : In de buurt van Oudeschild wordt koel- en afvalwater geloosd, afkomstig van de elektriciteitscentrale/waterfabriek. Geloosd mag worden maximaal 2.500 m³/uur, in incidentele gevallen maximaal 3.700 m³/uur; de lozing dient te geschieden via een bassin waarbij de temperatuur van het te lozen water niet meer dan 33°C mag bedragen.

4.7.2. Wetenschappelijk onderzoek.

In het waddenzeegebied worden waarnemingen gedaan en vindt onderzoek plaats voor wetenschappelijke doeleinden. Deze activiteiten zijn binnen het plangebied van beperkte aard. Nu en dan worden waarnemingsposten, masten met meetinstrumenten en dergelijke opgericht. Vaste waarnemingsposten zijn te vinden op Griend en Engelsmanplaat. Naast zuiver wetenschappelijk onderzoek vindt ook onderzoek plaats in het kader van het onderhoud en het beheer.

4.7.3. Chartervaart met traditionele schepen.

In de loop van de zestiger jaren ontstond in Nederland belangstelling om oude bedrijfsvaartuigen zoals houten zuiderzeebotters(visvangst), ijzeren tjalken en klippers (vrachtvaart) te restaureren en te gaan gebruiken voor rekreatieve doeleinden.

Om de kosten van restauratie te kunnen dekken wordt op deze schepen thans (tegen betaling) met passagiers gevaren. Op deze manier is de chartervaart met traditionele schepen ontstaan, populair ook wel de bruine vloot genoemd.

In Nederland varen inmiddels ongeveer 200 van dergelijke charterschepen; afhankelijk van de lengte der schepen varieert het aantal passagiers op kleinere schepen tussen 10 - 18 en op de grotere schepen tussen 18 - 28.

Schattingen wijzen in de richting van ongeveer 55.000 - 60.000 passagiers per jaar.

Het name de Waddenzee is en wordt steeds meer een belangrijk gebied voor bedoelde schepen.

Het afmeren van deze charterschepen vraagt aandacht. Door het beroepsmatige karakter en door de afmetingen behoort de bruine vloot in feite niet thuis in een jachthaven. Afmeren geschiedt dan ook vaak elders in de haven of - zoals bij sommige eilanden al gebruikelijk is geworden - wordt geankerd op een gunstige plaats onder de kust in de buurt van de jachthaven. Het droogvallen op landplaten elders op het Wad wordt steeds meer gebruikelijk.

De groei van het aantal sluispassages is hoger dan de groei van het aantal passanten-overnachtingen. Dit duidt erop dat meer en meer schepen buiten de haven droogvallen.

Ten aanzien van veiligheid aan boord, maximum aantal mee te nemen passagiers, orde(verstoring) op ankerplaatsen, etc. gelden thans niet of nauwelijks enige regelingen.

4.7.4. Beheers- en inspectie-activiteiten.

In het waddenzeegebied kan het feitelijk beheer c.q. de inspectie-activiteiten worden onderscheiden in waterstaatkundig beheer, scheepvaartkundig beheer, natuurbeheer, landbouwkundig beheer, visserijbeheer, beheer ten behoeve van defensiedoeleinden en beheer ten behoeve van de veiligheid. De beheers- en inspectie-activiteiten berusten grotendeels bij het rijk. Zo wordt het algemene toezicht op de uitvoering van wetten uitgevoerd door de rijkspolitie te water die hiervoor over 3 vaartuigen beschikt. Deze zijn in Den Helder, Harlingen en Delfzijl gestationeerd. Rijkswaterstaat beschikt -verspreid over het waddengebied- over 19 inspectie- en meetvaartuigen plus 7 hulpvaartuigen. De visserij-inspectie heeft in totaal 4 schepen in dienst, gestationeerd te Harlingen en Den Helder. Staatsbosbeheer beschikt over 3 inspectievaartuigen met als thuishavens Texel, Ameland en Delfzijl. De vuurtorens van de eilanden worden bij inspectietaken ingeschakeld, terwijl de rijkspolitie te water en de Directie Noordzee van rijkswaterstaat ook inspecteert vanuit de lucht.

Daarnaast patrouilleren douanevaartuigen in het waddengebied en zijn op de eilanden/langs de kust 9 reddingsboten aanwezig.

In totaal zijn ongeveer 50 schepen voor inspectietaken in het waddengebied gestationeerd.

Diverse met opsporing van strafbare zaken belaste instanties beschikken niet over een eigen inspectievaartuig. Vaak wordt deze opsporingstaak waargenomen door diensten die wel over een vaartuig beschikken; ook kan een toenemende samenwerking gekonstateerd worden tussen de verschillende rijksdiensten bij de uitoefening van beheers- en inspectietaken.

4.7.5. Drinkwatervoorziening.

Ten behoeve van de watervoorziening van Texel wordt van water uit de Waddenzee door middel van destillatie -en later vermenging met grondwater- drinkwater bereid.

HOOFDSTUK V. - Gevolgen van menselijke activiteiten

5.0.

In dit hoofdstuk wordt globaal en voorzover voor dit plan relevant, aangegeven wat de effecten zijn van menselijke activiteiten op de waarden binnen het plangebied. Het aangeven van deze effecten is van belang voor de onderbouwing van het beleid waarvoor gekozen is, maar dient tevens als handvat voor de toetsing van verzoeken om aanlegvergunningen en vrijstellingen bij de uitvoering van het bestemmingsplan.

Op deze wijze wordt voor de betrokkenen de relatie tussen het belang dat beoogd wordt te beschermen en de afweging -eventueel uitmondend in voorwaarden of voorschriften bij een aanlegvergunning c.q. vrijstelling- duidelijker. Dit zal naar wordt verwacht in belangrijke mate kunnen bijdragen tot de bij de planuitvoering beoogde objectiviteit.

Afgezien van inpoldering zijn de gevolgen van menselijke activiteiten op de aanwezige waarden in hoofdzaak te vatten onder twee hoofdgroepen:

- a. verstoringen;
- b. verontreinigingen.

Daarnaast kunnen nog andere effecten aangegeven worden, die zullen per activiteit worden besproken.

De omvang en de mate van verstoring kan sterk naar tijd en plaats variëren. Zo zijn bij laag water de fourageergebieden voor vogels gevoelig voor verstoring, en zijn bij hoogwater de hoogwatervluchtplaatsen weer meer gevoelig voor verstoring. In de periode augustus - april bevinden zich zeer grote aantallen voedselzoekende vogels in het waddengebied. De minst gunstige situatie doet zich voor tussen 1 februari en 30 april. De gevoelige periode voor broedende vogels valt tussen 15 april en eind juli, incidenteel tot 15 augustus als door extreem hoge waterstanden het eerste broedsel verloren is gegaan.

De zeehondenpopulatie is het grootste deel van het jaar in de Waddenzee aanwezig, 's winters meestal in het water en 's zomers bij laagwater ook op de platen. Problemen geven verstoringen in de werp- en zoogperiode, de grenzen voor de meest gevoelige periode liggen tussen 1 juni en 31 augustus.

De gevoelige periode voor vissen ligt in verband met het schieten van kuit, tussen april en augustus.

Voor kweldervegetaties, bodemflora en -fauna en de planctonische flora en fauna kan de gevoelige periode ten aanzien van het uitvoeren van werken en werkzaamheden op het hele jaar worden gesteld.

De verontreiniging in het waddengebied wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door activiteiten buiten het plangebied. Met name de verontreiniging via de Rijn heeft grote invloed, maar bijvoorbeeld ook de lozingen van afval op de Noordzee. Ook activiteiten binnen of in de directe nabijheid van het plangebied kunnen verontreiniging veroorzaken.

Onderscheiden kunnen worden:

- verontreiniging door organisch materiaal. Dit materiaal is biologisch afbreekbaar, doch hierdoor wordt zuurstof aan het water onttrokken en komen voedingsstoffen vrij (fosfaat/stikstof) die bijvoorbeeld de algengroei weer bevorderen;
- verontreiniging door gechloreerde koolwaterstoffen, zoals p.c.b.'s en pesticiden, en zware metalen zoals kwik, cadmium en lood. Veel van deze stoffen kunnen zich ophopen in de voedselketen, waardoor de concentraties stijgen, zodat dieren aan het eind van de voedselketen (vogels en zeehonden) door vergiftiging sterven;
- termische verontreiniging, door toename van de temperatuur van het water wordt het zuurstofopnemend vermogen verminderd en wordt de algengroei bevorderd;
- olieverontreiniging. Hierdoor kan de dood van duizenden zeevogels veroorzaakt worden als de veren van deze vogels door de olie hun waterafstotend vermogen verliezen. Ook het dieren- en plantenleven op kwelders en slikken wordt hierdoor ernstig bedreigd;
- verontreiniging door gas. Indien bijvoorbeeld door een lek in een gasleiding gas in het water terecht komt kan dit een sterke verlaging van het zuurstofgehalte tot gevolg hebben, waardoor sterfte bij dieren optreedt;
- verontreiniging door slib. Afgezien van vertroebeling van het water kan slib niet aangemerkt worden als een verontreinigende stof. Slib heeft evenwel het vermogen om tal van microverontreinigingen te binden. Door het storten van slib kunnen derhalve verontreinigende stoffen in het milieu van de Waddenzee terecht komen.

5.1. Verkeer en vervoer.

5.1.1. Scheepvaart

Bij scheepvaartbewegingen zal het effect op de waarden van het gebied in het algemeen minimaal zijn, daar de meeste scheepvaart in de geulen plaats vindt. In de meer gevoelige gebieden vindt scheepvaart in de regel rond het tijdstip van hoogwater plaats.

Rustverstoring kan plaats vinden door overmatige lawaaiproduktie en/of door zeer snelle schepen zoals luchtkussenvaartuigen. Bij dit laatste type vaartuig kan ook gebruik gemaakt worden van zeer ondiep water of drooggevallene slikken en platen, waardoor onaanvaardbare vormen van verstoring van fouragerende vogels en rustende zeehonden kunnen optreden.

5.1.2. Luchtverkeer.

Binnen het plangebied vindt zowel militair vliegverkeer als burgervliegverkeer -voornamelijk sportvliegen- plaats. Aan de Noordzeekust wordt met helikopters op boorplatformen in de Noordzee gevlogen.

Met name door laagvliegende sportvliegtuigen kan een aanmerkelijke verstoring van fouragerende vogels en rustende zeehonden veroorzaakt worden. Het gaat hier niet alleen om rustverstoring door geluidshinder, doch ook om de silhouetwerking van een vliegtuig.

Over de effecten van militaire activiteiten is in 1983 een rapport uitgebracht aan het Coördinatiecollege Waddengebied.

Door militaire activiteiten treedt plaatselijk overlast op voor de eilandbevolking. Daarnaast treedt ook verstoring op van het dierenleven. Over de mate van verstoring van het dierenleven bestaat geen overeenstemming. Met name zouden de effecten van snelvliegende vliegtuigen beperkt zijn, tevens zou een zekere mate van gewinning bij dieren optreden.

5.1.3. Kabels en leidingen.

Bij kabels en leidingen moet onderscheid worden gemaakt tussen de effecten van het leggen en de inspectie van kabels en leidingen en de gevolgen van een eventuele kalamiteit.

Bij het leggen en de inspectie + onderhoud in droogvallende gebieden kan tijdelijk een belangrijke verstoring ontstaan van de fauna. Tevens vindt omwoeling van de bodem plaats, waardoor de structuur van de wadbodem plaatselijk wijzigt en het dierenleven wordt beïnvloed.

Deze inbreuk herstelt zich na verloop van tijd.

Bij leidingen wordt ook gewezen op de markeringspaaltjes, die buiten de geulen boven de bodem uitsteken. Deze kunnen andere activiteiten beïnvloeden.

De gevolgen van een leidingbreuk zijn afhankelijk van de aard van het getransporteerde materiaal.

Bij een breuk in een gas- of olieleiding zal ernstige lucht- en waterverontreiniging optreden met als gevolg massale sterfte van planten en dieren.

De gevolgen van een dergelijke kalamiteit kunnen zich over een lange tijd uitstrekken.

5.2. Kustverdediging.

Door dijkverhogingswerkzaamheden kan tijdelijk verstoring ontstaan op vooral hoogwatervluchtplaatsen.

Tevens kan door bochtafsnijdingen oppervlakte aan kwelders en zomerpolders verloren gaan. In bepaalde gevallen ontstaan door bochtafsnijdingen ook weer natuurgebiedjes met een zoetwater- of een brakmilieu. Ook hebben dijkverhogingen soms aanzienlijke invloed op het landschap ter plaatse; vaak wordt een lage kronkeldijk vervangen door een grootschalig dijklichaam, waarbij bochten zoveel mogelijk vermeden worden.

5.3. Visserij.

Verstoring door de visserij is in het algemeen beperkt van aard, aangezien deze activiteit bij hoogwater of in de geulen wordt beoefend.

Bij garnalen-, kokkel- en mosselzaadvisserij wordt door het vistuig de bodem over belangrijke oppervlakten omgewoeld, waardoor veel planten- en dierenleven vernietigd wordt. Deze inbreuk herstelt zich na verloop van tijd. De hersteltermijn van een kokkelperceel bedraagt plm. 1-2 jaar. Verder is het zo dat de hoeveelheid vernietigde levende organismen slechts een fractie bedraagt van het natuurlijke verlies.

Het zoeken naar kokkelbanken en het met de hand vergaren van kokkels geschiedt bij laagwater en kan verstoring opleveren.

Bij het vissen met vaste vistuigen komt het voor dat vogels of zeehonden in de netten verdrinken.

Over de effecten van de mosselkultuur is op dit moment niet zoveel bekend. Door het RIN is hiernaar in 1984 een onderzoek gestart. Wel is bekend dat een mosselbank een slibbindendefunctie heeft. Plaatselijk neemt de hoeveelheid slib dus toe, een deel van dit slib komt weer vrij bij bevissing van de mosselbank.

5.4. Opsporing van delfstoffen.

Het betreft hier in feite uitsluitend het opsporen en winnen van aardgas.

Bij seismisch onderzoek kan, wanneer van explosieven gebruik gemaakt wordt, verstoring optreden.

Bij exploratie- en exploitatieboring kan gedurende de periode der werkzaamheden verstoring van vogels en zeehonden optreden, die sterk afhankelijk is van de plaats van boring.

Ook door aan- en afvoer van materiaal en mensen kan verstoring optreden. Tijdens het boren kan door het lozen van huishoudelijk afvalwater en boorspoeling, alsmede door lekkages waterverontreiniging optreden. De mate van verontreiniging is sterk afhankelijk van de samenstelling van de geloosde stof. Boorspoeling wordt gebruikt voor: afvoer boorgruis, bescherming reservoirs, voorkomen van instromen, koeling beitel en verhogen boorsnelheid, maken en behouden regelmatig boorgat en smering. In verband met deze functies kan de boorspoeling onder meer de volgende stoffen bevatten: natuurlijke kleien, cellulose polymeren, magnesiumverbindingen en viscositeitsverhogers, zetmeelderivaten, bacteriociden, verschillende zouten, ontschuimers op alcohol- of oliebasis, flocculanten, ontharders, pH-verhogers en viscositeitsverlagers, klei-inhibitoren, minerale- en dieseloliën, detergenten en oplosmiddelen en corrosie-inhibitoren.

Een boorinstallatie zal tijdens de periode van het boren ongeveer 50 m boven het wateroppervlak uitsteken, na de boorfase resteert een produktieplatform van plm. 20 m.

Deze objecten zullen in een groot gebied duidelijk waarneembaar zijn.

De gevolgen van een kalamiteit kunnen, afhankelijk van de omvang van de kalamiteit, desastreus voor de waarden van het gebied zijn.

5.4. Ontgrondingen.

Het is niet uitgesloten dat zandwinning in de Waddenzee op langere termijn de achteruitgang bevordert van de kuststrook van de waddeneilanden en het noordelijk deel van de kust van Noord-Holland. De invloed op korte termijn moet echter gering worden geacht vergeleken bij de natuurlijke grootschalige voor- en achteruitgaande lokale korte termijnbewegingen van deze kusten. Tengevolge van na-ijlingseffekten, veranderde meteorologische omstandigheden, enz. kan niet worden aangegeven of en zo ja, in welke mate de plaatselijk opgetreden kustachteruitgang van de afgelopen jaren mede te wijten kan zijn geweest aan zandwinactiviteiten.

In diepe stroomgeulen, waar weinig bodemfauna aanwezig is, heeft zandzuigen het kleinste effect op de bodemfauna van de Waddenzee als geheel. Winputten in dergelijke stroomgeulen worden snel opgevuld met het oorspronkelijke type materiaal en tevens treedt een snel herstel van de bodemfauna op. In ondiepere gebieden (o.a. wantijen, platen) verloopt de aanvulling langzamer waarbij in de putten op de platen ander, veel fijner sediment wordt afgezet. Tevens verloopt het herstel van de bodemfauna veel trager of is nauwelijks aanwezig.

Zandwinning in grover sediment, zoals meestal aanwezig in grotere stroomgeulen, heeft weinig effect op de concentratie van voornamelijk uit het bodemwater afkomstige, deels toxische, verbindingen in het water nabij de zandwinlokatie, terwijl ook het zuurstofgehalte niet merkbaar beïnvloed wordt.

Zandwinning verhoogt de concentratie aan zwevend materiaal (vooral fijne fractie) met de daaraan gebonden metalen aantoonbaar over een gebied tot waarschijnlijk enkele kilometers van de winlokatie in de hoofdstroomrichting. Dit gebied heeft een breedte van hoogstens enkele honderden meters.

Resultaten van een experiment met aan boeien uitgehangen mossels, uitgevoerd nabij een zandwinning, duiden op een negatief effect van de winning op de groei van mosselen en op vestiging van mossel- en zeepokbroed tot zeker 500 à 1000 meter in de hoofdstroomrichting van de winlokatie.

Bij zand- en schelpenwinning op minder dan 1500 m afstand van een zeehondenrustplaats kan verstoring optreden. Vogels ondervinden voor zover bekend op meer dan 500 meter afstand geen merkbare verstoring.

Schelpenwinning en natuurlijke schelpenproduktie lijken momenteel redelijk met elkaar in evenwicht.

5.5. Recreatie.

5.5.1. Watersport.

In het algemeen is de verstoring door de watersport bij een "normaal gedrag" beperkt van aard, aangezien de vaart meestal in de geulen, en bij droogvallende gebieden alleen bij hoogwater plaats vindt.

Bij droogvallen en het betreden van drooggevallen slikken en platen kunnen ernstige vormen van verstoring optreden.

Gesteld kan worden dat de mate van verstoring in sterke mate afhankelijk is van het gedrag van de rekreatant.

Zo kan verstoring optreden wanneer droogvallende kwelders of hoogwatervluchtplaatsen worden betreden of hier honden worden uitgelaten.

Verstoring is ook mogelijk door ondiepstekende vaartuigen, zoals surfplanken, katamarans en kleine motorboten.

Hetzelfde geldt in grote lijnen ook voor het sportvissen.

Hierbij kan opgemerkt worden dat de soms grote aantallen bedrijfsvaartuigen van waaraf sportvisserij in groepsverband wordt beoefend het landschapsbeeld aanmerkelijk beïnvloeden.

5.5.2. Pierensteken.

Door het met de hand steken van pieren op droogvallende slikken vindt plaatselijk verontrusting plaats. De mate van verontrusting is weer sterk afhankelijk van het aantal en gedrag van de pierenstekers.

Bij het machinaal pierenwinnen is er minder verontrusting, aangezien deze machines alleen bij hoogwater kunnen werken. Hiertegenover staat vertroebeling van het water en geluidsproduktie. Tevens is de pierenspitmachine langere tijd als object op het betrokken deel van het wad aanwezig.

Door beide vormen van pierenwinning wordt de structuur van de wadbodem plaatselijk verstoord en sterven organismen af. Zowel de pierenstand als de stand van andere bodemdieren herstelt zich in het algemeen binnen één seizoen; bij spitaktiviteiten tijdens of na de broedval (juli-oktober) kan de herstelperiode langer duren.

5.5.3. Wadlopen.

De effecten van het wadlopen beperken zich tot verstoring van fouragerende vogels en soms ook overtijende vogels.

Ook hier is de mate van verstoring weer voor een groot deel afhankelijk van de groepsgrootte en het gedrag. Het wadlopen vindt in de meest gevoelige delen van het gebied plaats.

5.6. Militaire activiteiten.

p een deel van de effecten van militaire activiteiten is reeds onder het hoofd uchtverkeer ingegaan. Volledigheidshalve wordt ook hier gewezen op het in 1983 an het Coördinatiecollege Waddengebied uitgebrachte studierapport over de ffekten van militaire activiteiten in het waddengebied.

aast hinder door vliegtuigen is er tijdens schietoefeningen vanaf één der ilanden en vanaf het vaste land sprake van een aanmerkelijke geluidsbelasting an de omgeving.

Geen inzicht bestaat in de vervuiling veroorzaakt door schroot c.q. afgeschoten munitie.

De doelen op de Vliehors vormen een duidelijk landschapsbeeld verstorend element. Door de ligging van en door de activiteiten op de Vliehors is het gebied voor mensen beperkt toegankelijk.

Hoewel dit geen direkte relatie heeft met de waarden van het gebied wordt er op gewezen dat militaire activiteiten effecten hebben op andere gebruiksvormen en dat andere vormen van gebruik op hun beurt het verloop van de oefeningen weer beïnvloeden. Hierdoor kunnen verstoringen - veroorzaakt doordat de oefeningen volgens een schema afgewerkt dienen te worden - zich over een langere periode uitstrekken dan strikt noodzakelijk is.

5.7. Lozing afvalwater.

In de inleiding is reeds ingegaan op de diverse vormen van waterverontreiniging. Binnen het plangebied wordt in hoofdzaak al dan niet gezuiverd afvalwater geloosd. Gezien de hoeveelheden en de aard van het afvalwater wordt de waterkwaliteit van de Waddenzee hierdoor niet aantoonbaar beïnvloed, plaatselijk wordt wel de bacteriologische kwaliteit in het oog gehouden.

Door lozing van koelwater door de Elektriciteitscentrale bij Oudeschild wordt het water plaatselijk verwarmd. Gezien de hoeveelheid water die geloosd wordt geeft dit geen meetbare effecten.

HOOFDSTUK VI. - Uitgangspunten en doelstellingen.

6.1. Uitgangspunten

Het bestemmingsplan beoogt voor alle belanghebbenden, zowel in de partikuliere als in de overheidssector, een zo groot mogelijke mate van duidelijkheid en rechtszekerheid te scheppen.

Daarom is als uitgangspunt voor de te leggen bestemmingen zoveel mogelijk de huidige situatie of het huidige gebruik genomen.

Daar waar er sprake is van konkrete voornemens op korte termijn, zijn deze ook in de planopzet verwerkt.

Daarnaast bevatten de planvoorschriften instrumenten voor een eventueel gewenste verdere ontwikkeling in het gebied.

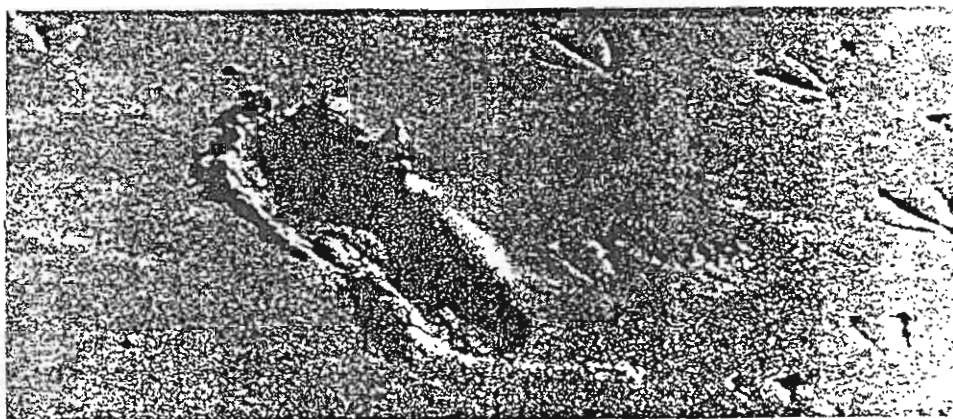
De huidige situatie zal niet voor alle betrokkenen een ideaalbeeld opleveren. Aan de hand van de hierna geformuleerde doelstellingen zijn in het plan ontwikkelings- en beheersmogelijkheden opgenomen. Deze mogelijkheden worden enerzijds begrensd door het kader dat de WRO biedt en anderzijds door de tijdshorizon van het plan, ongeveer 10 jaar.

Aangezien dit bestemmingsplan niet vooraf wordt gegaan door een structuurplan zijn - om een totaalbeeld te geven van het beleid - voor dit deel van de Waddenzee hier en daar de gestelde grenzen van het onderwerp en de gestelde tijdshorizon overschreden. Het gaat hier in hoofdzaak om de doelstellingen en het hoofdstuk planopzet. Het bestemmingsplan zelf, de plankaart en de planvoorschriften kunnen uitsluitend betrekking hebben op het kader dat de WRO biedt.

6.2. Doelstellingen

Hoofddoelstelling.

De hoofddoelstelling kan worden omschreven als het behoud en waar mogelijk herstel van het karakter van de Waddenzee als een gebied met overheersende natuurlijke en landschappelijke waarden en rust, waarin plaatsgebonden menselijke activiteiten voorkomen.

Bewust is in de hoofddoelstelling de mens geïntroduceerd. Menselijke activiteiten komen reeds eeuwen voor in dit gebied. Het zijn veelal niet de kleinschalige plaatsgebonden activiteiten van de plaatselijke bevolking die afbreuk doen aan de waarden van het gebied, doch veeleer de grootschalige ingrepen door invloeden van buitenaf. De opzet van dit plan is er niet op gericht om die kleinschalige activiteiten die slechts een zeer beperkte en plaatselijke invloed hebben, te verbieden.

Wel kunnen "gebiedseigen" activiteiten zich ontwikkelen op een wijze en tot een schaal die afbreuk doen aan de waarden. De doelstelling zelf behoeft nauwelijks nadere toelichting.

De waarden van het gebied zijn elders in deze plantoelichting omschreven en het algemene streven om deze waarden veilig te stellen wordt -mede gelet op het grote aantal publikaties- over dit onderwerp- bekend verondersteld.

6.3. Sub-doelstellingen

6.3.1. Flora en Fauna.

Leefgebieden voor vogels en zeehonden dienen gewaarborgd te zijn. Waar mogelijk dienen voorwaarden te worden geschapen voor een uitbreiding van het aantal zeehonden. Gestreefd dient te worden naar handhaving van de in het gebied aanwezige planten- en diersoorten, zoals die van nature in het gebied voorkomen en van herstel van bedreigde of verdwenen soorten waarbij de nadruk dient te worden gelegd op bedreigde soorten.

Aangezien de aanwezigheid van een grote diversiteit aan vogels en het voorkomen van zeehonden als kenmerkend voor het gebied worden beschouwd, is dit deel van de doelstelling stringenter geformuleerd dan het deel van de doelstellingen ten aanzien van de overige diersoorten.

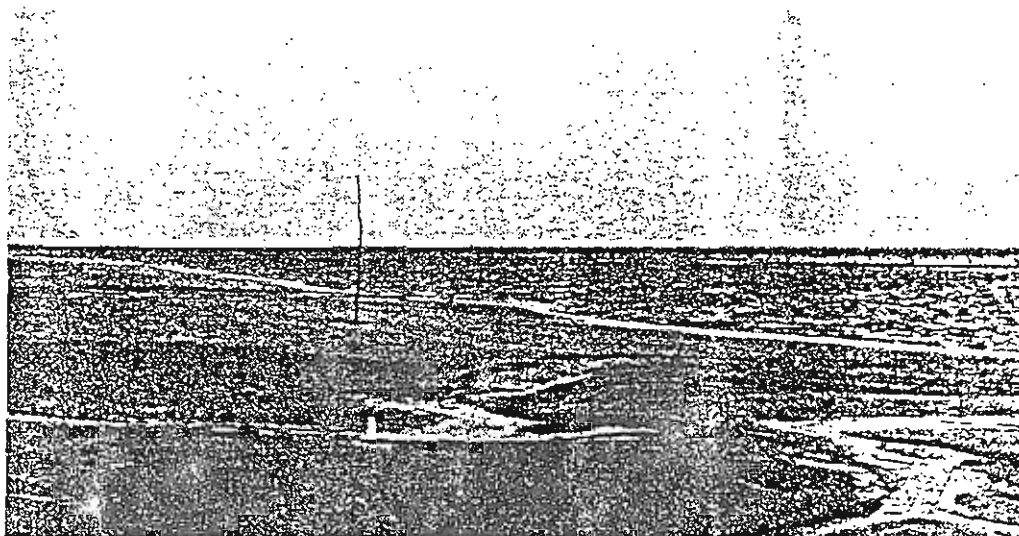
Hieruit mag niet afgeleid worden dat deze laatste ondergewaardeerd worden. De waarborgen voor leefgebieden mogen niet in die zin opgevat worden dat de huidige leefgebieden op de huidige plaatsen in stand dienen te blijven. Het gebied dient de voorwaarden te houden voor het verblijven van diersoorten. Indien door bijvoorbeeld het verleggen van een geul, een fourageergebied wordt aangetast, kan daarvoor een vervangend gebied in de plaats komen. Het dierlijk leven is voor zijn onmisbare voedselvoorziening afhankelijk van plantaardige organismen. De voedselketen in de Waddenzee loopt via bodemdieren naar vogels en vissen.

Overigens is het zo dat het "natuurlijke" de wezenlijke waarde van het gebied is. Door het handhaven en beschermen van de natuurlijke staat van het gebied worden automatisch waarborgen geschapen voor het instandhouden van de flora en fauna.

6.3.2. Landschap.

De huidige verschijningsvorm van het gebied mag door menselijke activiteiten niet ingrijpend gewijzigd worden.

Deze doelstelling beoogt niet alleen het in stand houden van een landschap van stroomgeulen, prieden en platen, tevens wordt beoogd horizonvervuiling door omvangrijke grootschalige en "gebiedsvreemde" bouwwerken in het gebied (en, hoewel buiten het kader van dit bestemmingsplan, ook de randen van dit gebied) te weren.

6.3.3. Milieu.

Met kracht dient te worden gestreefd naar het terugdringen van de verontreiniging van water, bodem en lucht.

Deze doelstelling is meer opgenomen om een totaalbeeld te scheppen. Genoemde vormen van verontreiniging worden praktisch geheel door externe invloeden veroorzaakt.

Voor het plangebied zelf zijn wel relevant de aanleg en sanering van lozingspunten en stortplaatsen voor afval en dergelijke.

In het kader van deze doelstelling zullen de gemeentebesturen zich ook actief richting rijk en provincies moeten opstellen waar het gaat om het voorkomen van nieuwe en het saneren van bestaande lozingspunten en het terugdringen van water en luchtverontreiniging in het algemeen. De vervuiling veroorzaakt door de Rijn neemt hier een afzonderlijke, zij het wel een belangrijke plaats in.

Ook de activiteiten in de direkt aangrenzende havens zijn voor de betrokken gemeentebesturen beïnvloedbaar.

6.3.4. Verkeer en vervoer.

De bereikbaarheid van de eilanden voor mensen, dieren en goederen dient te allen tijde te zijn gewaarborgd. Het vervoer dient te geschieden op een wijze die de waarden van het gebied niet op een onevenredige wijze aantast. De aanleg van leidingen en kabels voor openbare nutsvoorzieningen voor de eilanden dient mogelijk te zijn.

Hier wordt voor wat betreft het vervoer van mensen, dieren en goederen tussen vaste wal en de eilanden gedacht aan de veer- en scheepvaartverbindingen zoals die er nu zijn tussen de eilanden en de vaste wal en de eilanden onderling. Met name de officiële veerverbindingen zijn voor de eilandbewoners een zaak van vitaal belang. Zij vormen bij wijze van spreken de navelstreng voor de eilandgemeenschap. Het vervoer van personen en goederen buiten de reguliere beurt- en veerverbindingen dient te worden tegengegaan daar hierdoor het aantal verkeersbewegingen onnodig wordt vergroot of met andere woorden: wildgroei dient te worden voorkomen.

De in de doelstelling bedoelde waarborgen zijn niet alleen gelegen in de capaciteit, doch ook in praktische en economische haalbaarheid. De aard van het gebied brengt met zich mee dat er grenzen zijn aan de wijze van vervoer. Waar deze grenzen liggen is meestal een afweging van economische en maatschappelijke belangen en de belangen van natuur- en landschap. Hierbij zullen de belangen van de bewoners van de eilanden een groot gewicht in de schaal moeten leggen. Speciaal voor Vlieland en Terschelling wordt voor de leefbaarheid van die eilanden c.q. een aanvaardbaar maatschappelijk functioneren van de bevolking een verbetering van de verbinding noodzakelijk geacht.

Bij de keuze van het tracé van leidingen en kabels dient rekening te worden gehouden met de aanwezige waarden. Het vervoer van milieu-onvriendelijke stoffen dient zoveel mogelijk te worden vermeden. De aanleg van pijpleidingen voor het vervoer van delfstoffen van het kontinentaal plat naar de vaste wal door het plangebied dient te worden vermeden.

Alle leidingen zullen per eiland zoveel mogelijk in één leidingenstraat worden verenigd, waar mogelijk onderhoud en controle combineren.

Ten behoeve van de scheepvaart dienen belangrijke geulen op voldoende diepte te worden gehouden, met name de vaarbewegingen van en naar de Noordzee door het plangebied moeten plaats blijven vinden.

6.3.5. Visserij.

Waarborgen dienen te worden geschapen voor een duurzame voortzetting van de thans gebruikelijke vormen van visserij binnen het gebied. Nieuwe vormen van visserij moeten mogelijk zijn zolang hierdoor geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de visstand en de waarden in het gebied. De mogelijkheden voor het kweken van vis dienen te worden opengelaten mits hierdoor geen afbreuk wordt gedaan aan de thans gebruikelijke vormen van visserij en de hoofddoelstelling. De mosselteelt en kokkelvisserij kunnen op het huidige nivo worden gehandhaafd; uitbreiding is mogelijk mits hierdoor geen nadelige effecten voor het ecosysteem ontstaan, c.q. bestaande effecten onevenredig worden versterkt.

De visserij is altijd mede een bestaansbron geweest voor de bewoners van het waddengebied. Deze bestaansbron dient voor de toekomst gehandhaafd te blijven. Dit kan primair gebeuren door het handhaven van de visstand. Op dit punt lopen de belangen van natuur en visserij samen. Het belang van handhaving van de visstand gaat uit boven die van de plaatselijke visserij. Door de zogenaamde kinderkamer-functie is het gebied ook van wezenlijk belang voor de noordzeevervisserij. Overbevissing kan niet alleen bereikt worden door de aantallen vissers, doch wordt in belangrijke mate bewerkstelligd door de schaal en soort materieel waarmee wordt gevist.

Bij nieuwe vormen van visserij zal moeten worden afgewogen of hierdoor geen onevenredige schade aan de flora en de overige fauna alsmede aan andere vormen van visserij wordt toegebracht.

6.3.6. Rekreatieve activiteiten.

Gebiedseigen vormen van recreatie zoals wadlopen, sportvissen, watersport, zwemmen en baden, dienen zich in bescheiden mate te kunnen ontwikkelen op een wijze en tot een nivo waarop geen onevenredige afbreuk aan de aanwezige waarden wordt gedaan. Zonering naar tijd en plaats is hierbij een onontbeerlijk instrument.

Het regelen van genoemde recreatieactiviteiten zal maar ten dele middels een bestemmingsplan kunnen plaatsvinden. In verband met de gewenste samenhang van het beleid in het gebied en het ontbreken van een structuurplan is in de plantoelichting wel aandacht besteed aan de recreatie en worden aanbevelingen voor het toepassen van andere instrumenten gedaan.

6.3.7. Militaire activiteiten.

Militaire activiteiten dienen niet te worden uitgebreid danwel te worden geïntensiveerd. Waar mogelijk dienen deze activiteiten naar aard en omvang te worden teruggebracht. Hierbij dient actief te worden gestreefd naar een vermindering van de hinder voor mens en dier, het eerst daar waar afbreuk van waarden samenvalt met ernstige hinder voor de plaatselijke bevolking.

Militaire activiteiten zijn geen kleinschalige activiteiten van de bewoners van het gebied en zijn strijdig met de hoofddoelstelling. Het betreft echter een bestaande activiteit die als zodanig planologische erkenning behoeft. Niet overal zijn militaire activiteiten in eenzelfde mate onakseptabel. Zo veroorzaken de militaire activiteiten op de Razende Bol nabij Texel minder hinder en aantasting van waarden dan de activiteiten op de Vliehors en de Noordvaarder. De militaire activiteiten op beide laatstgenoemde gebieden vormen afhankelijk van hun aard een aantoonbare inbreuk op aanwezige waarden en een overlast voor de bevolking van Terschelling en Texel die het aanvaardbare overschrijdt.

Door positieve economische effecten in andere (maatschappelijke) sectoren is de mate van acceptatie op Vlieland groter dan elders. Daar komt bij dat het dorp Oost-Vlieland op grotere afstand tot de militaire activiteiten is gelegen dan dorpen op beide eerder genoemde eilanden.

6.3.8. Opsporing en winning van delfstoffen.

Opsporing van delfstoffen kan alleen plaats vinden indien er duidelijke vermoedens zijn van belangrijke voorkomens van delfstoffen en aangetoond wordt dat door het opsporen de gebiedseigen waarden niet op onaanvaardbare wijze worden aangetast. Opsporing dient te geschieden op de voor het milieu minst belastende wijze.

Winning van delfstoffen zoals olie/gas kan alleen geschieden na een diepgaande en brede afweging van belangen. In principe is winning van delfstoffen in strijd met de hoofddoelstelling van dit bestemmingsplan. In verband met mogelijke zeer zwaarwegende economische en nationale belangen dient de afweging van het winnen van delfstoffen plaats te vinden in het kader van een partiële herziening van dit bestemmingsplan.

Verschil is gemaakt tussen opsporing en winning van delfstoffen. Beide zijn in principe strijdig met de hoofddoelstelling. Opsporing is echter een tijdelijke bezigheid welke ook vaak nodig is om te komen tot een afweging van belangen.

Het kan naar onze mening niet de bedoeling van een wetgever zijn om de afweging van misschien zeer zwaarwegende belangen (het belang van de natuur weegt reeds zwaar, het belang van winning van delfstoffen kan door gewijzigde omstandigheden zwaarwegend worden) bij voorbaat onmogelijk te maken. De belangenafweging van de winning van delfstoffen zal moeten plaatshebben in een herzieningsprocedure van dit bestemmingsplan. Immers, op deze wijze zijn er waarborgen voor onderzoek, overleg en rechtszekerheid van alle betrokkenen.

De winning van oppervlakte delfstoffen zoals zand, klei en kleischelpen kan geschieden indien hiertoe een duidelijke maatschappelijke noodzaak is aangetoond en hierdoor geen aantoonbare afbreuk wordt gedaan aan de opbouw en de waarden van het gebied. De plaats van winning speelt hierbij een duidelijk rol.

De jaarlijks gewonnen hoeveelheid zand en schelpen mag de natuurlijke aanwas niet overschrijden.

Door rijkswaterstaat is een onderzoek verricht naar de winning van zand en klei. De resultaten van dit onderzoek zullen bepalend zijn voor de maximaal te winnen hoeveelheden zand en klei binnen het waddenzegebied; daarnaast zal de winning van het materiaal juist binnen het plangebied aangetoond moeten worden. Behalve de hoeveelheid te winnen delfstoffen is ook de plaats en de wijze van winning van belang voor de aanwezige waarden. Middels een aanlegvergunningensysteem is het mogelijk deze zaken te regelen.

6.3.9. Kustverdediging.

De veiligheid van de bevolking dient door middel van een adequate kustverdediging gewaarborgd te worden. De kustverdedigingswerken dienen op een verantwoorde wijze in het landschap te worden ingepast, terwijl bovendien de dynamiek van het waddengebied behouden dient te blijven.

Deze doelstelling is als laatste opgenomen, omdat deze voor het grootste deel betrekking heeft op aangelegenheden buiten de grenzen van het plangebied gelegen.

Een goede efficiënte kustverdediging is van belang voor instandhouding van de achter de kuststrook gelegen samenlevingsvormen. De duinen en dijken zijn buiten dit plangebied gelegen, de zogenaamde vooroevers, kwelders en schorren -die een rol in de kustverdediging spelen- liggen binnen de grenzen van dit plan.

Het op deltahogte/-sterkte brengen van de duinen en dijken is -waar nodig- een noodzaak terwijl nadien dit nivo van de kustverdedigingswerken dient te worden gehandhaafd.

De inpassing in het landschap van dijkverhogingen c.a. dient zodanig te geschieden dat zoveel mogelijk bij de bestaande situatie wordt aangesloten. Dit betekent dat waar mogelijk bochtafsnijdingen moeten worden vermeden, zogenaamde groene dijken behoren te worden gehandhaafd en kustverdedigingswerken achterwege blijven op plaatsen waar de natuurlijke gesteldheid voldoende veiligheid biedt. Daar waar werkzaamheden noodzakelijk zijn, dient voor aantasting van de dynamiek te worden gewaakt.

HOOFDSTUK VII. - Planopzet.

7.1. Algemeen.

Bij het opzetten van de plankkaart is afgeweken van de eis uit het Besluit op de Ruimtelijke Ordening dat de kaart moet worden getekend op een topografische ondergrond met een schaal van tenminste 1 : 10.000.

Het topografische materiaal voor de Waddenzee is ten dele sterk verouderd. Tevens is het zo dat het werken op een schaal van 1 : 10.000 niet praktisch is en wellicht ten koste gaat van de samenhangen van het gebied.

Door de sterke dynamiek in het gebied is de waarde van detailleren in het kaartbeeld ook erg betrekkelijk. Door Rijkswaterstaat kon een duidelijke ondergrond -dieptelijnenkaart- met een schaal van 1 : 100.000 beschikbaar worden gesteld, welke kaart is vergroot tot de schaal 1:50.000. Gezien de gekozen benaderingswijze werd het werken op deze ondergrond het meest praktisch gevonden.

Op de plankkaart komen binnen het plangebied slechts twee bestemmingen voor: de bestemming "Waddengebied" voor het gebied vallende binnen de begrenzing van de P.K.B. en de bestemming "Noordzee" voor de zeegedeelten buiten de begrenzing van de P.K.B. In deze bestemmingen zijn alle in het gebied voorkomende functies geregeld. Hierdoor ligt het accent van dit bestemmingsplan sterk op de voorschriften. De plankkaart is in feite alleen nodig voor begrenzing van de bestemmingen. Ter ondersteuning van de uitvoering van het plan zijn op de plankkaart tevens de coördinaten van de buitenste plangrenzen -tevens gemeentegrenzen- opgenomen, zodat geen interpretatieverschillen kunnen ontstaan. De planbegrenzing aan de zijde van de eilanden en de gemeente Wieringen is daar waar wenselijk verduidelijkt in detailtekeningen, welke eveneens deel uitmaken van de voorschriften.

In de voorschriften is ingespeeld op de mogelijkheden welke het nieuwe besluit op de Ruimtelijke Ordening in de nabije toekomst gaat bieden. Dit betekent dat in het voorschrift is neergelegd met welke intentie de belangenafweging bij de uitvoering van het bestemmingsplan zal geschieden. Dit impliceert dat in de voorschriften geen vaste criteria zijn vastgelegd waaraan bij de planuitvoering wordt getoetst.

Afhankelijk van de situatie van het moment -welke binnen het plangebied naar tijd en plaats kan variëren- wordt nagegaan welke belangen in het geding zijn en welke waarden kunnen worden aangetast en in welke mate. Met deze zaken wordt in de belangenafweging rekening gehouden overeenkomstig een in het voorschrift neergelegde matrix. Doordat de voorschriften geen vaste direkt toepasbare criteria meer bevatten, zal het besluitvormingsproces hoge eisen stellen aan het motiveringsbeginsel.

Naast de gebruikelijke begripsomschrijvingen is aan enkele specifiek in dit gebied voorkomende begrippen aandacht besteed, te weten de begrippen kwelder, slikken en platen, geulen, prielen.

In het waddengebied kunnen wat de afzet van bezinksel op de bodem betreft drie zônes worden onderscheiden.

De eerste zône wordt gevormd door het gebied waar bij gemiddeld laag water altijd water staat. Het volgende gebied ligt tussen gemiddeld laag water en gemiddeld hoog water. Dit is het gebied van de platen en prielen. De derde zône ligt boven gemiddeld hoog water: de kwelders. Dit laatste gebied staat alleen bij extra hoge waterstanden onder water. Op de kwelders komt vegetatie voor. Het gebied waar de afzet van bodembesinksel tamelijk groot is, waar doorgaans geen vegetatie voorkomt, heet slikken of platen.

7.2. Bestemming Waddengebied.

Binnen de bestemming Waddengebied zijn alle bestaande functies overeenkomstig het gekozen uitgangspunt positief gewaardeerd, hierbij staat de bescherming van de waarden van het gebied overeenkomstig de hoofddoelstelling centraal.

Gezien de samenhangen binnen het gebied heeft het hele gebied mede de bestemming kustbescherming. Het belang van een goede kustverdediging wordt hiermee onderstreept. Hetzelfde geldt ten aanzien van de visserij. Hoewel in een bestemmingsplan de belangen van de visserij niet direkt veilig gesteld kunnen worden, wordt wel de aandacht op de visserij gevestigd als een van de oudst menselijke activiteiten binnen het waddengebied.

De gekozen planopzet heeft tot gevolg dat militaire activiteiten en het zoeken naar diepe delfstoffen thans ook in de bestemmingsregeling zijn opgenomen. Deze activiteiten worden niet gezien als kleinschalige plaatsgebonden activiteiten welke binnen het plangebied thuishoren. De mogelijkheden van deze activiteiten zijn dan ook beperkt tot de huidige omvang van de activiteit c.q. de huidige rechten. Verdere ontwikkelingen worden niet mogelijk gemaakt.

Gebruiksregeling.

Naast het aanlegvergunningenstelsel is de gebruiksregeling een der belangrijkste uitvoeringsinstrumenten bij de uitvoering van dit bestemmingsplan.

Ankeren.

Het ankeren en droogvallen van schepen gedurende langer dan 48 uur wordt als strijdig gebruik gezien. Dit verbod is opgenomen om oneigenlijk gebruik van de Waddenzee door middel van ankeren of droogvallen tegen te gaan. Hierbij wordt opgemerkt dat ankeren of droogvallen op zich niet op grote bezwaren behoeft te stuiten: de bezwaren richten zich voornamelijk tegen de manier waarop (dit is planologisch niet te regelen, denk aan bijvoorbeeld rustverstoring op platen en dergelijke) en het doel waartoe geankerd, c.q. drooggevallen wordt. Het ligt geenszins in de bedoeling scheepsvaart bij normaal gebruik beperkingen op te leggen. In voorkomende gevallen kan het waddengebied door zeeschepen gebruikt worden als noodankerplaats of om bijvoorbeeld te wachten op een loods. Deze wijze van ankeren kan aangemerkt worden als een vorm van meest doelmatig gebruik. Het verbod richt zich met name tegen gebruiksvormen die als strijdig met het karakter van de Waddenzee kunnen worden aangemerkt, zoals het ankeren van opgelegde schepen, het afmeren van buiten gebruik zijnde boorplatforms of verkeilanden en het ankeren van gas- en olieboorplatforms. Ook is het niet de bedoeling dat niet in gebruik zijnde binnenschepen als vakantieverblijf buiten de havens worden afgemeerd.

Een behoefte van marineschepen en andere rijksvaartuigen is een uitzondering gemaakt op het ankerverbod voor een ankergebied in het Marsdiep. In aansluiting op dit gebied is tevens een strook water aangewezen waarbinnen boorplatforms, verkeilanden, etc. tijdelijk geplaatst c.q. geankerd kunnen worden voor onderhoudswerkzaamheden. Het bestaande gebruik om op enkele plaatsen dicht onder de waddenkust kleine visbootjes af te meren wordt in de voorschriften gewaardeerd door dit in de regeling met betrekking tot ankeren op te nemen. Er bestaan geen planologische bezwaren om op de aangegeven lokaties steigertjes van bescheiden omvang te realiseren.

Het is inmiddels bestendig gebruik geworden, dat waar dit mogelijk is, bij het vollopen van de havenakkommodaties -welke in de onmiddellijke nabijheid van het plangebied gelegen zijn- pleziervaartuigen binnen het plangebied een ankerplaats zoeken. Het is wenselijk een en ander te reguleren. In principe zijn deze overloopgebieden bedoeld om te gebruiken zodra de havenakkommodaties vol zijn. In verband met de dynamiek van het gebied kan het zijn dat een aangewezen ankergebied minder geschikt wordt voor dit doel. De voorschriften spelen hierop in door burgemeester en wethouders de bevoegdheid te geven gebieden van maximaal 5 ha aan te wijzen. Over de lokatie van de ankergebieden zal overleg worden gepleegd met het Direktoraat Generaal voor de Scheepvaart en Maritieme Zaken. De ankergebieden kunnen ter plaatse door middel van boeien worden aangegeven. Ameland heeft behoefte aan twee van deze ankergebieden, namelijk bij Nes en bij de Ballumerbocht.

Schiermonnikoog, Terschelling en Vlieland kunnen volstaan met één ankergebied; Texel en Wieringen hebben in het geheel geen behoefte aan zo'n ankergebied. De (geluids)overlast -welke op sommige eilanden vanaf de ankergebieden wordt ervaren- dient geregeld te worden in de Algemene Politieverordening of een beheersverordening.

Pierensteken.

Het met de hand steken van pieren is een zodanige kleinschalige activiteit dat regeling in het bestemmingsplan niet noodzakelijk is te achten. Het machinaal pierensteken is een activiteit welke moeilijk op de plankaart is aan te geven. De effecten van deze activiteit zijn -hoewel terzake enig onderzoek is gepleegd- nog niet voldoende bekend. Om die redenen wordt er de voorkeur aan gegeven het machinaal pierensteken voorshands onder het overgangsrecht te doen vallen. Een gehele sanering van het machinale pierensteken wordt niet nagestreefd waarbij onderkend wordt dat dit niet geheel conform de bedoelingen van het overgangsrecht is. Zodra terzake meer onderzoeksresultaten bekend zijn, zal een ander standpunt worden ingenomen.

Op basis van het overgangsrecht kan de huidige pierensteekmachine op de Vlake er Kerken bij Texel zijn activiteiten voortzetten. De drie pierensteekmachines die in het Breehorng gebied binnen de gemeente Wieringen actief zijn, vallen eveneens binnen de werkingssfeer van het overgangsrecht.

Landbouwkundig gebruik.

Landbouwkundig gebruik komt binnen het plangebied praktisch niet voor. Daar waar in overgangsgebieden beweiding voorkomt is dit middels een adequate wijze meestal de bestemming natuurgebied- geregeld in het bestemmingsplan. Het plangebied van betrokken gemeente, zodat er geen aanleiding is deze gebieden in dit plan op te nemen. De kwelders hebben vaak een specifieke, door de invloed van zout gekenmerkte begroeiing. Landbouwkundig gebruik overeenkomstig de moderne technieken en de huidige bemestingsmethoden doen daaraan ernstig afbreuk wordt in de voorschriften dan ook als strijdig gebruik aangemerkt. Het braak laten liggen van kwelders kan evenwel tot gevolg hebben dat sterke plantensoorten de overhand krijgen. Door een aangepaste vorm van beweiding kan er ruime variatie in flora en daardoor ook in fauna ontstaan en gehandhaafd blijven. Tegen beweiding van deze gebieden bij wijze van natuurbeheer bestaan er ook geen bezwaren en met het oog hierop is een vrijstellingsmogelijkheid van het verbod opgenomen.

De beweidsintensiteiten van kwelders kunnen als volgt onderscheiden worden:

- extensieve beweiding : een aanzienlijk deel van de plantaardige produktie wordt niet verwijderd;
- matige beweiding : de plantaardige produktie wordt bijna geheel verwijderd;
- intensieve beweiding : compleet afgegraasd grasland (vegetatiehoogte lager dan 10 cm) met duidelijk zichtbare effecten van betreding.

Militaire activiteiten.

Overeenkomstig het uitgangspunt van het plan zijn de huidige militaire activiteiten binnen het plangebied als gegeven geaksepteerd en door middel van een gebruiksregeling positief gewaardeerd in de planvoorschriften. Op de plankaart zijn de activiteiten, hoofdzakelijk in de vorm van onveilige zones, zichtbaar gemaakt door middel van aanduidingen.

In bijlage I bij de voorschriften zijn de exacte lokaties aangegeven, en is precies de inhoud en de omvang van het huidige gebruik omschreven. Dit is gedaan in verband met de doelstelling om het militaire gebruik naar aard en omvang niet te intensiveren.

Een werkgroep van het Coördinatiecollege voor het waddengebied heeft zich in de periode 1982-1983 bezig gehouden met een onderzoek naar de negatieve effecten van militaire activiteiten binnen het waddengebied. Waar mogelijk zullen deze negatieve effecten verminderd worden. De resultaten van het onderzoek van deze werkgroep zijn voor zover relevant in de planopzet verwerkt. Bij de eindrapportage heeft men besloten de groep "slapend" te maken. Indien gewenst kan de groep in de toekomst op elk moment adviseren omtrent de effecten van militaire activiteiten. In verband hiermee bevatten de voorschriften een wijzigingsbevoegdheid. Tevens is een dergelijke bevoegdheid opgenomen indien het karakter van de militaire oefeningen in verband met internationale afspraken dient te veranderen of het militaire gebruik duurzaam wordt beëindigd. Deze laatste bevoegdheid is opgenomen om "slapende" vormen van gebruik te voorkomen.

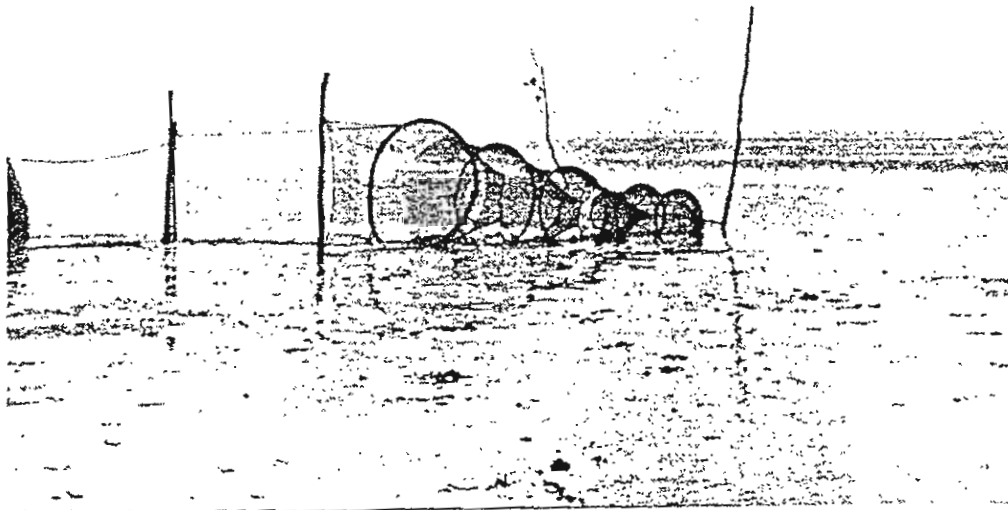
Bebouwing.

Binnen het waddengebied komt in feite geen bebouwing voor, met uitzondering van gebouwtjes voor het redden van drenkelingen of het doen van wetenschappelijk onderzoek. Deze gebouwtjes zijn via vrijstelling mogelijk gemaakt. Voor het overige is het bouwen van gebouwen niet mogelijk. Het oprichten van andere bouwwerken is slechts in beperkte mate mogelijk. Voor het vaststellen van de hoogte van bouwwerken binnen het plangebied wordt om misverstanden te voorkomen, uitgegaan van N.A.P. De meeste platen in het waddengebied liggen iets beneden N.A.P., doch hoge delen kunnen 0,5 + N.A.P. bereiken.

De oppervlakte van een kwelder ligt meestal niet hoger dan 0,5 m boven gemiddeld hoog water, hetgeen overeenkomt met ongeveer 1,5 m + N.A.P.

Menselijke activiteiten.

Voor een aantal activiteiten wordt in het voorschrift een aanlegvergunning geëist. In het voorschrift zelf is uitvoerig vastgelegd op welke wijze de afweging bij de vergunningverlening zal plaats vinden. In de meeste gevallen overlapt het aanlegvergunningstelsel bestaande sektorale wetgeving. In het algemeen is dit geen aanleiding geweest om bij het aanlegvergunningstelsel terug te treden: bij andere wetten gaat het altijd om een sektorale afweging terwijl in de Wet op de Ruimtelijke Ordening een integrale afweging van belangen wordt voorgestaan. De betrokken gemeentebesturen achten het niet in overeenstemming met hun verantwoordelijkheid om geheel van deze integrale afweging af te zien. Wel zal bij de uitvoering zoveel mogelijk rekening worden gehouden met andere vergunningstelsels.

en uitzondering is gemaakt voor die gebieden die op grond van de natuurbeschermingswet zijn aangewezen. Door deze aanwijzing heeft deijksoverheid te kennen gegeven voor deze gebieden een dermate bijzondere langenafteweging aan zich te willen houden dat hiernaast een gemeentelijk vergunningstelsel als overbodig voorkomt.

kriteria voor de toetsing van verzoeken om een aanlegvergunning leverden aanvankelijk problemen op in verband met de gewenste mate van objectieve grenzing. De in voorbereiding zijnde wijziging van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening opent de mogelijkheid de voorschriften zodanig te redigeren dat het niet meer noodzakelijk is vooraf stringente criteria te formuleren, doch dat in de praktijk de aan de hand van de in de voorschriften vermelde intentie criteria ontwikkeld kunnen worden.

7.3. Bestemming Noordzee.

Dat deel van het plangebied dat buiten de begrenzing van het pkb-gebied is gelegen heeft de bestemming Noordzee gekregen. Door zijn uitgestrektheid en betrekkelijke ongereptheid heeft dit zeegebied -in combinatie met de direkt buiten het plangebied gelegen duinenrijen- een duidelijke landschappelijke bekoring. Ook heeft het gebied natuurlijke potenties, zij het niet in die mate waarin dit in het Waddengebied zelf het geval is. Zo komen bij de zandbanken de Engelsche Hoek en de Razende Bol zeehonden voor en functioneren deze banken als rustgebied voor vogels.

De thans gekozen methodiek van bestemmen heeft er toe geleid dat deze zandbanken niet meer afzonderlijk bestemd zijn.

Er is een duidelijke wisselwerking tussen de waarden van de Noordzee en de waarden van de Waddenzee. Dit geldt bijvoorbeeld voor de visstand, maar zeer duidelijk wordt de relatie wanneer naar de gevolgen van de waterkwaliteit wordt gekeken.

De opzet van de bestemming Noordzee is qua methodiek gelijk aan de bestemming Waddengebied. De hoofddoelstelling is niet in de bestemmingsomschrijving opgenomen, wel worden aanwezige waarden en vooral ook de relatie met het achterliggende Waddengebied in het centrale uitgangspunt erkend.

In praktische zin betekent dit dat bij een afweging niet alleen de waarden van het gebied zelf in de beschouwingen betrokken dienen te worden, doch ook de gevolgen voor de waarden van het achterliggende Waddengebied.

7.4. Planologisch relevante aspecten van diverse beleidsfactoren.

7.4.1. Verkeer en vervoer.

Binnen het plangebied komen geen havens of aanleginrichtingen voor de veerdiensten naar de eilanden voor; de plangrens loopt in alle gevallen buiten de begrenzing van de veerdam of -haven om.

Ten aanzien van de veerverbindingen kan in beperkte mate regulerend opgetreden worden door middel van het aanlegvergunningensysteem.

Het uitvoeren van normale onderhoudswerkzaamheden aan de scheepvaartverbindingen valt niet onder de werking van het aanlegvergunningensysteem. In dit verband kan bijvoorbeeld gewezen worden op de geul naar de haven van Den Oever die aan een voortdurende verondieping onderhevig is.

Indien voor een eventuele wijziging van de vaarroute nieuwe vaargeulen of doorvaarten gegraven moeten worden, is wel een aanlegvergunning vereist.

Voor wat betreft de verbinding met Schiermonnikoog moet gezocht worden naar middelen om de geul door het Brakzand op voldoende diepte te houden, danwel moet er naar een alternatieve qua lengte aanvaardbare route gezocht worden. Het in gebruik nemen van roll-on, roll-off schepen voor de verbinding met Ameland heeft aanpassingen van de aanlegsteiger te Nes en Holwerd tot gevolg gehad.

Ten aanzien van de verbindingen met de eilanden Terschelling en Vlieland wordt gestudeerd op mogelijkheden om de veerverbinding voor wat betreft tijd en/of afstand te bekorten. Op Vlieland is sinds kort overgegaan op een roll-on/roll-off systeem. Voor de verbinding met Terschelling wordt thans gebruik gemaakt van een ander schip.

Het doorbaggeren van het Franse Gaatje is een mogelijkheid die de gemeente Vlieland voorshands niet wil uitsluiten met het oog op verbetering van de veerverbinding.

De lengte van de verbinding en daardoor de vaartijd kunnen hierdoor in belangrijke mate bekort worden.

Voor de veerverbinding met Texel is onlangs een derde schip in de vaart genomen in de vorm van een dubbeldeks roll-on roll-off boot.

Sinds 1980 wordt er naar gestreefd de oevervoorzieningen aan de beide zijden van het Marsdiep aan te passen zodat van het bovendeck van deze boot gebruik gemaakt kan gaan worden.

Deze walvoorzieningen vallen buiten de begrenzing van dit plan.

Op grond van het vigerende bestemmingsplan 't Horntje is aanpassing van de walvoorziening aan Texelse zijde mogelijk.

Aan de Helderse kant sluit, wegens het ontbreken van een bestemmingsplan, aanpassing evenmin op problemen.

Dit bestemmingsplan bevat geen mogelijkheden om regulerend op te treden ten aanzien van het luchtvaartverkeer boven het plangebied.

Er wordt van uit gegaan dat de luchtvaartwet hiertoe afdoende mogelijkheden biedt. Het streven van de bij dit plan betrokken gemeenten is er op gericht het laagvliegen boven het Waddenzeegebied te voorkomen danwel zoveel mogelijk te beperken.

In dit kader kan worden verwezen naar de door het Coördinatiecollege Waddengebied ingestelde "werkgroep stiltegebieden". Deze werkgroep heeft in november 1983 rapport uitgebracht.

7.4.2. Kustbeheer.

Bij de toelichting op de opzet van de plankaart is het belang van een goed kustbeheer reeds onderstreept. Het in de voorschriften opgenomen aanlegvergunningenstelsel bevat de mogelijkheden om een verantwoord kustbeheer uit te voeren. In de regel heeft het aanlegvergunningensysteem betrekking op het beheer van de vooroever van de kust aan zowel de Noordzeekant als de Waddenzeekant. Voor een goede kustverdediging kan het ook noodzakelijk zijn stroomgeleidingsdammen vanaf de kust of vanaf een eiland in zee te leggen. Door betrokken gemeentebesturen zal er met kracht naar gestreefd worden om daar waar de dijken nog niet op deltahoogte zijn, deze werkzaamheden zo spoedig mogelijk te doen uitvoeren.

Tevens zal het op de eilanden Ameland, Vlieland en Texel nodig zijn om maatregelen te nemen die de Noordzeekust tegen verdergaande afslag beschermen. Voor de situatie op Texel is in 1981 de overleggroep Noordzeekust Texel in het leven geroepen. Deze groep heeft in februari 1982 een verslag over de verrichte voorstudie uitgebracht. In 1985 is de hoofdstudie afgerond zodat op een verantwoorde manier gekozen kan worden voor de meest geëigende vorm van kustverdediging.

Overwogen zal moeten worden om op de andere eilanden waar zich soortgelijke problemen voordoen, eveneens een dergelijke groep in het leven te roepen.

7.4.3. Visserij.

Door middel van dit bestemmingsplan kunnen niet in direkte zin waarborgen worden geschapen voor een duurzame voortzetting van de visserij binnen het plangebied. Regeling van de vorm en omvang van de visserij geschiedt op grond van de visserijwet. Wel blijkt in de opzet van de planvoorschriften de positieve opstelling van de gemeenten ten aanzien van traditionele gebruiksvormen van het Waddenzeegebied en het streven van de gemeentebesturen is er danook op gericht zo goed mogelijke voorwaarden te scheppen voor een florerende visserij.

Problemen die in de naaste toekomst aandacht behoeven zijn de toegang tot de avens van Den Oever en Oudeschild. Overigens is het zo dat de avensakkommodaties buiten de begrenzing van de plankaart vallen en de oegangsgeulen tot de haven binnen de plankaart vallen.

In verband met de mogelijke vertroebeling van het zeewater, die de mosselkultuur met zich mee kan brengen, is voor het aanleggen, verplaatsen etc. van mosselpercelen een aanlegvergunning vereist. Overigens is op dit moment niet onweerlegbaar aangetoond dat door de mosselteelt het zeewater vertroebeld wordt.

Uitbreiding van de teelt van mosselen is mogelijk mits hierdoor de waarden van het gebied niet in negatieve zin worden beïnvloed. Hierbij kan de plaats van de mosselpercelen ook een belangrijke rol spelen.

De kokkelvisserij is een aktiviteit, waarmee in principe ingestemd kan worden.

Hoewel in principe positief wordt gestaan tegenover de mogelijkheden van het kweken van vis binnen het plangebied is er ten tijde van het ontwikkelen van het ontwerp-bestemmingsplan onvoldoende inzicht in de wijze waarop en waar dit zou kunnen plaats hebben. De huidige experimenten geven - mede in verband met de geëiste objektieve begrenzingen - onvoldoende houvast om hiervoor in het plan een regeling op te nemen.

7.4.4. Vaste afvalstoffen.

Stortplaatsen op de eilanden kunnen aanmerkelijke invloed uitoefenen op de vervuiling van grondwater, de bodem en de omgeving. Hoewel de aanwezigheid van een stortplaats in een bestemmingsplan geregeld dient te worden, kan niet altijd een goede oplossing op gemeentelijk nivo bewerkstelligd worden. De afvoer van huisvuil is een probleem dat in toenemende mate regionaal geregeld wordt.

Aangezien met de afvoer van huisvuil van de eilanden grotere bedragen zijn gemoeid dan in vergelijkbare situaties op de vaste wal zullen ook de provinciale besturen en de gemeentebesturen in de regio hun verantwoordelijkheid moeten tonen. Op de Friese Waddeneilanden worden momenteel plannen uitgewerkt voor de afvoer van afval naar de vaste wal.

In 1982 is in het leven geroepen de gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland (OLAF).

Doel van deze regeling is te komen tot een doelmatige en een milieu-hygiënisch verantwoorde wijze van overslag, transport, bewerking, verwerking en/of vernietiging van huishoudelijke en andere categorieën van afvalstoffen.

In oktober 1985 wordt met de afvoer van huisvuil vanaf Schiermonnikoog begonnen, terwijl op Ameland -hoewel de nodige voorzieningen op het eiland nog niet geheel gereed zijn- in de loop van 1985 met de afvoer een aanvang is gemaakt.

7.4.5. Zand, klei en schelpen, storten baggerspecie.

Zand-, klei- en schelpenwinning is in de planvoorschriften aan een aanlegvergunning gebonden omdat -zoals reeds is gememoreerd- de gemeentebesturen betrokken willen blijven bij de afweging ten aanzien van deze aktiviteiten. Een onbeperkte winning van genoemde materialen kan de opbouw van het gebied wezenlijk aantasten.

Het huidige nivo van zand-, klei- en schelpenwinning geeft geen aanleiding tot verontrusting doch wel dienen de ontwikkelingen op dit gebied kritisch gevolgd en waar nodig bijgestuurd te worden.

Het al dan niet winnen van genoemde grondstoffen uit het waddengebied mag niet louter afhankelijk zijn van economische motieven.

Voor de winning van zand, klei en schelpen is tevens een vergunning op grond van de Ontgrondingenwet nodig. Teneinde onnodige administratieve besloemingen te voorkomen en de overzichtelijkheid van de problematiek te vergroten verdient het aanbeveling om met het ministerie van Verkeer en Waterstaat overleg te plegen over het in ontwerp zijnde beheersplan Ontgrondingen Waddenzee.

Indien dit overleg leidt tot een gezamenlijke visie, is het mogelijk een aanlegvergunning te verlenen voor de totaliteit van zand-, klei- en schelpenwinning overeenkomstig een winningsplan gedurende de periode waarvoor het beheersplan is opgesteld.

In een dergelijk geval zal het beheersplan of een daarop gebaseerd winningsplan ook duidelijkheid moeten verschaffen over plaats, tijd en wijze van winning. Het storten van baggerspecie en slib is eveneens aan een aanlegvergunning gebonden. In het algemeen zal het storten van gebiedseigen slib - zoals bijvoorbeeld uit havens van bij het plan betrokken gemeenten - geen onoverkomelijke problemen opleveren. Dit slib stroomt namelijk vanuit het waddengebied de bedoelde havens binnen en zal - behoudens in een enkel geval als gevolg van werkzaamheden in en nabij een haven - in samenstelling grotendeels overeenstemmen met het in de Waddenzee aanwezige slib. Het beleid van de bij dit plan betrokken gemeenten zal er niettemin op gericht zijn om verontreiniging van de havens tegen te gaan. Slib met een te hoge vervuilingswaarde is in het kwetsbare milieu van de Waddenzee ongewenst. Het beleid is er op gericht in gevallen waarin de samenstelling van het slib de waarden van het gebied in betekenende mate kan beïnvloeden, niet tot het verlenen van een aanlegvergunning over te gaan.

7.4.6. Rekreatie.

Het waddengebied heeft een specifieke functie voor enkele vormen van recreatie. Voor zover de draagkracht van het milieu dit toelaat dienen deze vormen van recreatie zich te kunnen ontwikkelen, zij het dat de overheid deze ontwikkelingen wel dient te begeleiden teneinde ongewenste neveneffecten tot een minimum te beperken.

Op het gebied van een verdere verantwoorde recreatieve ontwikkeling aan de randen en ook binnen het gebied wordt een duidelijke taak voor de betrokken gemeentebesturen gezien. In verband hiermee is in de planopzet aan dit aspect ook ruim aandacht besteed.

In hoofdstuk 4 is reeds gewezen op de "wadbeleving" als een gebiedseigen vorm van recreatie. Voor een deel geschiedt dit vanaf plaatsen direct buiten het plangebied of vanaf de randen van het plangebied. De mogelijkheden om de tilte, de rust en de wijsheid van het wad te ondergaan zullen van gemeentewege zoveel mogelijk vergroot worden op die plaatsen waar dit niet ten koste gaat van belangrijke natuurlijke waarden. Als belangrijk punt kan hier het ontzien van oogwatervluchtplaatsen en fourageergebieden genoemd worden.

"Wadbeleving" kan bevorderd worden door het aanleggen van fiets- en wandelroutes aan de buitentaluds van dijken of door buitendijkse gebieden. Het zal duidelijk zijn dat in dit geval zoveel mogelijk gestreefd dient te worden naar toepassing van natuurlijke materialen en uiteraard kan eventuele aanleg alleen plaats vinden daar waar geen verstoring te duchten is. Daarnaast kunnen uitzichtspunten -waaronder eenvoudige voorzieningen op een dijk dienen te worden verstaan- en eenvoudige dagrecreatieve steunpunten bijvoorbeeld aanlandingsplaatsen ten behoeve van plankzeilen of aanlegmogelijkheid visbootjes, gekreëerd worden.

4.7. Landaanwinning.

In het waddengebied komen op diverse plaatsen landaanwinningswerken voor met verschillende oogmerken.

Op de achtergrond van de hoofdoelstelling worden landaanwinningswerken-secundair genoemd.

Een feit is dat dit soort werk -denk aan kweldervorming- kan leiden tot een verlies van waarden.

Omdat dit positieve effecten op het waddengebied kan hebben, is -uitsluitend in verband met het omschreven oogmerk- landaanwinning toelaatbaar geacht en gebonden aan een aanlegvergunning. Aanvragen om zo'n vergunning zullen op de gebruikelijke wijze worden getoetst.

7.4.8. Watersport.

Reeds is aangegeven dat de watersport binnen het plangebied een gestage groei doormaakt. Hiervoor zijn tal van oorzaken aan te wijzen. Jachten worden door vorm en uitrusting steeds zeewaardiger, binnenwateren en meren raken gaandeweg vol zodat een grotere druk op het IJsselmeer ontstaat hetgeen weer een uitstralingseffect op het waddengebied heeft. Tevens groeit het inzicht in de vaarmogelijkheden en wordt dit gebied steeds meer gewaardeerd als een hoogwaardig natuurgebied.

Een onbeperkte groei van de watersport kan tot ongewenste gevolgen leiden voor zowel de waarden binnen het plangebied als voor het beleid van de bij het plangebied betrokken gemeenten. Ook het welzijn van burgers kan bij een te grote rekreatiedruk in het gedrang komen.

Aangezien een rekreatieve ontwikkeling niet door een eenvoudig aanlegvergunningensysteem te reguleren is, is het van belang dat in een vroeg stadium duidelijkheid ontstaat over de ontwikkelingsmogelijkheden van de watersport en de mogelijkheden om deze ontwikkelingen te reguleren.

Hoewel de accommodaties voor de watersport voor een belangrijk deel buiten het plangebied gelegen zijn is het voor de samenhang van het toekomstige beleid van belang de capaciteit van de jachthavens direct grenzend aan het plangebied in de beschouwing te betrekken en daarover een beleidslijn uit te spreken.

Regulering van de watersport mag in ieder geval niet ten koste gaan van de veiligheid. Bij een eenzijdige beperking van de capaciteit van de jachthavens zonder meer zou dit wel eens het geval kunnen zijn.

In verband hiermee dienen de navolgende zaken in hun samenhang duidelijk gesteld te worden:

- de totale capaciteit van de havenaccommodaties en de verdeling daarvan over de betrokken gemeenten;
- veilige anker- of aanlegplaatsen bij het vol zijn van de havenaccommodaties en bij slecht weer;
- een duidelijk signaleringssysteem bij het "volraken" van het gebied.

Het "Watersportplan voor het Waddenzeegebied" van de provincies Friesland, Groningen en Noord-Holland, vastgesteld in maart 1985, geeft groeimogelijkheden aan ten behoeve van de uitbreiding van jachthavens en verbetering der accommodaties in het waddenzeegebied gedurende de eerstkomende vijf jaren. Het provinciale watersportplan inventariseert de aanwezige faciliteiten (anno 1982) binnen het plangebied als volgt:

	vaste ligplaatsen	passantenplaatsen speciaal bestemd	maximaal mogelijk
Schiermonnikoog	20	± 50	± 150
Ameland-Nes	25	± 25	± 50
Ballumerbocht		± 5	
Terschelling	114	± 85	± 300
Vlieland-jachthaven	40	± 85	± 160 à 200
rijckshaven			± 200
Texel-jachthaven	158	± 50	± 120
rijckshaven			± 200
Wieringen (Den Oever)			
rijckshaven			± 40

Dit watersportplan splitst de Waddenzee op in 3 zônes, te weten:

- a. westelijke zône ten westen van het Terschellinger wantij. Door de relatief grote oppervlakte permanent aanwezig water en de vrijwel over relatief grote afstand van de daarbinnen gelegen betonde vaargeulen tot de natuurreservaten, als ook de beperkte omvang van het aantal schepen dat zich op een bepaald moment op zee bevindt, wordt hier enige groei van de watersport niet storend geacht;
- b. een middenzône, gelegen tussen het Terschellinger wantij en het wantij ten zuiden van Rottumeroog. Alhoewel zich in deze zône enige omvangrijke bevaarbare wateren bevinden, kunnen deze uitsluitend via wantijroutes en de Noordzee bereikt worden. Omdat tijdens het varen via wantijroutes vele natuurgebieden van bijzondere waarde op zeer korte afstand gepasseerd worden en dit bij laag tij rustverstoring kan zijn, wordt groei van de watersport in de middenzône ongewenst geacht;
- c. de oostelijke zône, te weten Eems en Dollard. Deze zône kent relatief veel en goed bereikbaar vaarwater en enige groei van de watersport wordt dan ook niet onmogelijk geacht.

Het watersportplan neemt daarnaast in ogenschouw dat het watersportseizoen voornamelijk valt in de periode tussen 1 mei en 1 september.

Het watersportplan geeft vervolgens aan dat er op korte termijn in de westelijke zône 370 ligplaatsen bij kunnen komen. In Oudeschild wordt een uitbreiding met ca. 230 ligplaatsen aanvaardbaar geacht.

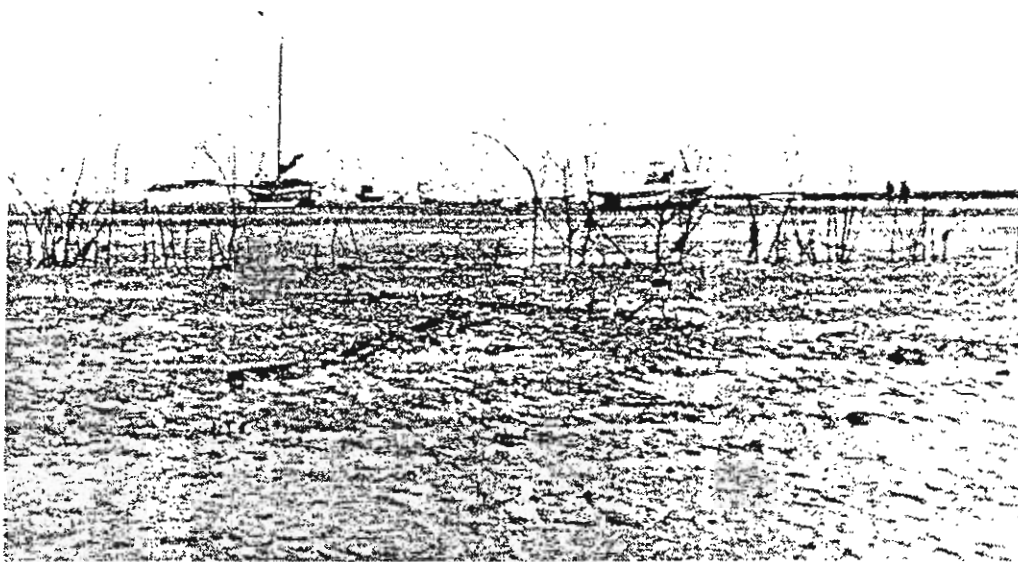
Uitbreiding c.q. reservering van de passantenplaatsen buiten de sluis te Den Oever heeft -aldus het watersportplan- geen hoge prioriteit omdat passanten doorgaans ter plaatse in de jachthaven aan het binnenwater kunnen overnachten. Hoewel uitbreiding van de jachthaven te Oost-Vlieland volgens een inmiddels vastgesteld bestemmingsplan mogelijk is, wordt aanbevolgen de situatie in de rijkshaven en de nieuwe jachthaven nauwlettend te volgen, alvorens een vergroting te overwegen.

Berekend wordt in West-Terschelling met een capaciteitsvergroting c.q. verbetering van circa 140 aanlegplaatsen voor passanten op korte termijn, in elke periode in totaal circa 300 lig- en aanlegplaatsen kunnen worden gerealiseerd waaronder 75 ligplaatsen ter vervanging van vaste ligplaatsen elders in de rijkshaven en 85 aanlegplaatsen ter vervanging van die aan de teiger bij Dellewal.

Uitbreiding van aanlegmogelijkheid in de middenzône -in welke zône Ameland en Schiermonnikoog zijn gelegen- wordt onverantwoord geacht; een capaciteitsverbetering van de bestaande havenakkommodatie behoort wel tot de mogelijkheden.

Gemeentebesturen kunnen zich verenigen met de zojuist aangegeven mogelijkheden welke het watersportplan biedt. De juiste plaats en de inrichting van de akkommodaties zullen in afzonderlijke bestemmingsplannen worden afgewerkt. Teneinde een goede doorstroming van het relatieve schaarse aantal ligplaatsen te bevorderen wordt de verblijfsduur in de jachthavens beperkt tot enkele dagen. Hiermee wordt het "toeristische karakter" van de akkommodaties duidelijk onderstreept.

Het wordt hierbij opgemerkt dat bij de vaststelling van de herziening streekplan van Noord-Holland en Texel de provincie Noord-Holland zich bereid heeft te verklaren -met het oog op een plan voor de aanleg van een jachthaven in Den Oostere met 200 à 250 ligplaatsen- het watersportplan voor het Waddenzeegebied voortaan te evalueren dan de daarin genoemde termijn van 5 jaar.

Naast de als zodanig geplande akkommodaties is het noodzakelijk over veilige noodanker- en aanleggelegenheid te beschikken voor het geval de akkommodaties vol zijn. In de voorschriften is de mogelijkheid opgenomen dat per gemeente ankerplaatsen aangewezen kunnen worden.

Voor Schiermonnikoog wordt hierbij gedacht aan het gebied tussen de jachthaven en de veersteiger.

Bij Ameland kan geankerd worden in de Ballumerbocht.

Op Terschelling kan voor nood in de rijkshaven afgemeerd worden. Het droogvallen in het gebied voor Dellewal wordt uit een oogpunt van beheer en veiligheid minder wenselijk geacht.

Bij Vlieland kan in de geultjes nabij het dorp Oost-Vlieland geankerd worden, voor noodgevallen kan ook in de rijkshaven afgemeerd worden. Het diepe water achter Texel is ongeschikt als noodankerplaats. In voorkomende gevallen zal een oplossing in de rijkshaven gevonden moeten worden. Dit zelfde geldt voor de havens van Wieringen. In verband met telkenmale terugkerende verzanding is de haveningang van Den Oever eind 1984 verplaatst.

Scheiding tussen beroeps- en pleziervaart wordt hier wenselijk geacht, zodat meer mogelijkheden ten behoeve van passanten kunnen worden geschapen.

In die gevallen waarin een rijkshaven als nood- en overloophaven gebruikt gaat worden zullen in principe dezelfde maatstaven als die voor de noodankerplaatsen gaan gelden. Door geankerde schepen wordt soms overlast voor de plaatselijke bevolking en de omgeving veroorzaakt.

Naast de regeling in het bestemmingsplan is het daarom gewenst dat ten aanzien van de noodligplaatsen in een verordening nadere regels worden neergelegd.

In het bijzonder voor wat betreft het betreden van gevoelige gebieden, het veroorzaken van overlast, eventueel de beperking van de ligtijd c.q.

ankerplaatsen en het opvolgen van eventuele aanwijzingen.

danks de hierboven omschreven mogelijkheden kan het voor kleine schepen of hepen die hiertoe niet ingericht zijn bezwaarlijk of zelfs gevaarlijk zijn t plangebied binnen te varen zonder dat er kans is op een veilige gplaats.

verband hiermee is het wenselijk te komen tot een signaleringssysteem voor t vol raken van de akkommodaties. Nodig hiervoor is het dat alle jachthavens, sook de toegangspoorten tot het gebied Den Helder, Afsluitdijk, Harlingen, uwersoog over een marifoonverbinding beschikken. Hierdoor wordt het mogelijk rekreanten door middel van aanduidingen op sluizen en bij havens althans voor n groot deel tijdig van de situatie op de hoogte te stellen.

4.9. Plank- en katamaranzeilen.

ank- en katamaranzeilen behoeft mits op een verantwoorde wijze gezoneerd s in ieder geval niet nabij hoogwater vluchtplaatsen) niet op overkomelijke problemen te stuiten. gezien het hier niet zozeer een planologisch regelbare gebruiksvorm betreft, dit onderwerp beter in een verordening, gebaseerd op art. 168 gemeentewet, gewerkt worden. Bij deze vormen van sport liggen de aksenten aan de rdzeekant ook anders dan aan de Waddenzeekant van de eilanden. el voor het plankzeilen als het katamaranzeilen zijn in het algemeen geen rzieningen nodig die regeling behoeven in dit bestemmingsplan. Wel komt het r dat mede ten behoeve van deze vormen van kleine watersport in combinatie sportvisserij middels vrijstelling mogelijkheden voor het aanleggen van igitjes zijn opgenomen. Deze mogelijkheden worden uitsluitend aan de denzeekant aangetroffen.

4.10. Sportvissen.

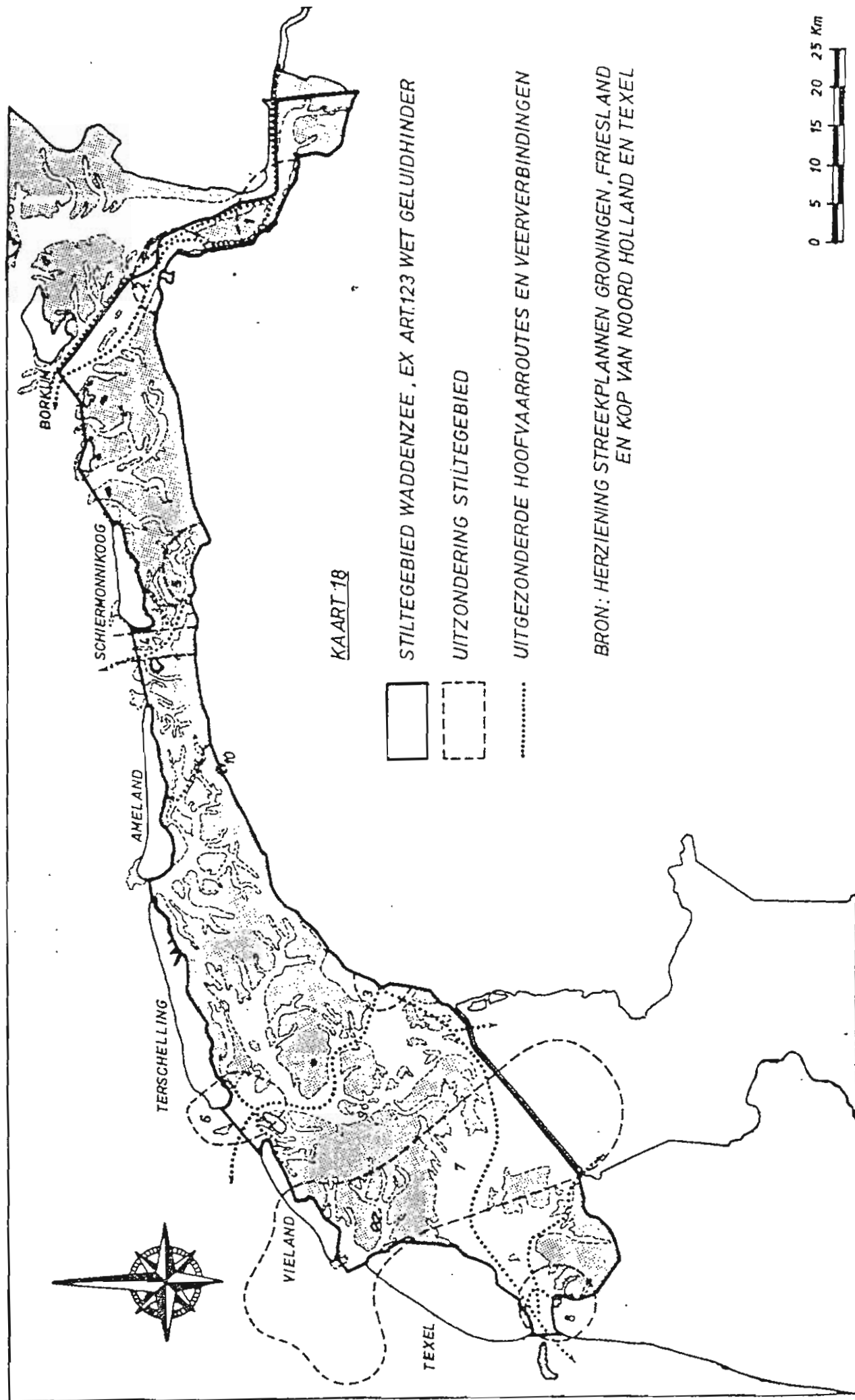
sportvissen vanaf boten geschiedt in het algemeen in diep water. De kans dat rdoor verstoringen ontstaan is, althans bij normaal gedrag, gering. de plankkaart zijn aanduidingen opgenomen op de plaatsen waar "visbootjes" emeerd kunnen worden. Meestal betreft het hier plaatsen waar de bevolking van sher al bootjes heeft liggen.

zelfde geldt voor het georganiseerde groepsvissen met grotere boten. Deze iviteit vindt hoofdzakelijk vanuit Den Oever plaats en incidenteel vanuit ens der andere gemeenten binnen het plangebied. In verband met de veiligheid de sportvissers kan het wenselijk zijn om in een verordening regels te geven aanzien van het sportvissen vanaf boten; een zaak waarover binnen de eniging van Waddenzeegemeenten momenteel overleg plaats vindt. De gemeenten ringen en Terschelling hebben reeds een regeling in haar algemene itieverordening.

4.11. Waterkwaliteit.

waliteit van het water in de Waddenzee wordt voor een belangrijk deel aald door het Noordzeewater (dus inclusief de lozingen in de Noordzee zelve de lozingen in en buiten Nederland die via de Rijn de Noordzee enkomen) en het IJsselmeerwater.

verontreiniging van water tegen te gaan is een stelsel van wetten van passing. Waddenzee valt onder de werkingssfeer van de wet verontreiniging opper- tewateren. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het (ervlakte)water in de Waddenzee berust bij de minister van Verkeer en erstaat. Het rijk heeft de verplichting om eens per vijf jaar een indicatief jarenprogramma vast te stellen waarin de algemene lijnen worden aangegeven t het nationale waterkwaliteitsbeleid.

Daarnaast is het rijk verplicht voor rijkswateren -waaronder ook de Waddenzee- minstens éénmaal per tien jaar één plan of onderling samenhangende plannen- een zgn. waterkwaliteitsplan- vast te stellen. Dit plan dient het te voeren beleid ten aanzien van het kwaliteitsbeheer en de bestrijding van de verontreiniging van het betreffende oppervlaktewater te omschrijven.

Aandacht dient te worden besteed aan bestrijding van waterverontreiniging door lozing van afvalstoffen, drijvend vuil, olieverontreiniging, microverontreiniging door zware metalen en pesticiden, calamiteiten bij scheepvaart.

In augustus 1985 heeft de Direktie Groningen van Rijkswaterstaat aan onder meer de gemeenten het ontwerp-rijks-waterkwaliteitsplan toegezonden.

Het waterkwaliteitsplan omvat alle rijkswateren in Nederland. Omdat elk gebied zijn eigen specifieke problemen kent, zijn voor de deelgebieden aparte regionota's gemaakt, waaronder een regionota waterkwaliteitsplan Waddenzee. De regionota's vormen de bouwstenen voor het rijkswaterkwaliteitsplan, welk plan dan ook algemene uitgangspunten van het beleid aangeeft, te weten: vermindering van de verontreiniging, toepassing zogenaamd stand-still-beginsel, formulering van waterkwaliteitsdoelstellingen.

Het te voeren beleid voor de gehele Noordzee zal worden behandeld in een afzonderlijk waterkwaliteitsplan Noordzee, zoals aangekondigd in de nota Harmonisatie Noordzeebeleid.

Melding dient nog te worden gemaakt van het feit dat -aanvangende in het tweede halfjaar van 1983- de problematiek van de verzuring veel aandacht heeft gekregen. Uit de brief van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer de dato 18 januari 1984 aan de Tweede Kamer der Staten Generaal (kamerstuk 18225) valt op te maken dat slechts een betrekkelijk gering aantal oppervlaktewateren in Nederland gevoelig is voor verzuring. Bij grotere stromende en stilstaande wateren treden vrijwel geen effecten op. Bovendien wordt een groot deel van de Nederlandse wateren -waaronder de Waddenzee- beïnvloed door het Rijnwater dat een groot vermogen heeft om concentraties van zuur op te vangen of te neutraliseren.

7.4.11. Stiltegebieden

Een stiltegebied is een gebied in orde van grootte van enige vierkante kilometers of meer, waarin de geluidsbelasting door toedoen van menselijke activiteiten zo laag is dat de in dat gebied heersende natuurlijke geluiden niet op nauwelijks worden verstoord. Aangezien de gehele Waddenzee is aangewezen ter uitvoering van de Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels, is de opname als stiltegebied overeenkomstig artikel 123, lid 1 b van de Wet Geluidhinder verplicht.

Bij de herziening van het streekplan provincie Groningen, de partiële herziening streekplan Friesland en de herziening van het streekplan Kop van Noord-Holland en Texel in het eerste halfjaar van 1985 is hieraan voldaan.

Op de bij het streekplan behorende kaart zijn -naast de uitgezonderde oofdvaarroutes en veerverbindingen- indicatief de uitzonderingsgebieden aangegeven. (Een uitzonderingsgebied is een gebied waarvoor aanduiding als stiltegebied niet of nog niet mogelijk is vanwege een te hoge geluidsbelasting als gevolg van menselijke activiteiten.) Het betreft de gebieden nabij:

- . haven en industriegebied Delfzijl;
- . haven en industriegebied Eemshaven (waarbinnen gasbehandelingsstation Emmapolder);
- . haven en industriegebied Harlingen;
- . militaire laagvliegroute;
- . toekomstig militair oefenterrein (waarbinnen visserijhaven en -uitbreiding Lauwersoog);

Als uitzonderingsgebied worden in de toekomst nog aangewezen:

9. gaswinningslokatie Zuidwal;
10. gaswinningslokatie Blija.

Op kaart nummer 18 zijn deze gebieden weergegeven.

HOOFDSTUK VIII - Aanbevelingen met betrekking tot overige bestuurstaken van gemeenten.

In de inleiding is reeds gesteld dat dit plan meer beoogt te zijn dan alleen een regeling voor planologisch relevante onderwerpen met een toelichting. Getracht wordt een totaalbeeld te geven ten aanzien van het beleid van betrokken gemeenten op diverse bestuursterreinen.

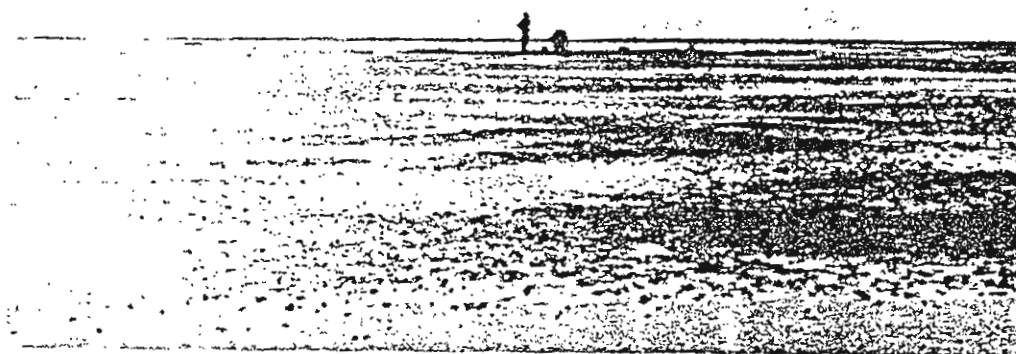
Primair wordt hier gewezen op de stroken onder de eilanden die zijn uitgezonderd van de aanwijzing op grond van de Natuurbeschermingswet.

Deze uitzondering is gemaakt onder voorwaarde dat de gemeenten zouden zorgdragen voor een adequate bescherming van de waarden van deze gebieden.

Hierbij dient de reden waarom deze gebieden zijn uitgezonderd wel in het oog te worden gehouden. De uitzonderingen zijn gemaakt om recht te kunnen doen aan de historische gebruiksvormen door eilandbewoners op deze delen van het wad. Het betreft hier activiteiten zoals vissen, het plaatsen van netten en kubben, het spitten van pieren.

Gezocht dient daarom te worden naar een regeling die de historische rechten van de eilandbewoners niet aantast, doch die wel waarborgen schept voor de waarden van het gebied.

Dit kan bijvoorbeeld betreffen het tegengaan van opzettelijke rustverstoring in fourageergebieden, hoogwatervluchtplaatsen en broedgebieden, het los laten lopen van honden, het varen met snelle motorboten en het laagvliegen met vliegtuigen.

In het vorige hoofdstuk zijn ook reeds enkele onderwerpen genoemd waarvan gezien de doelstellingen van dit bestemmingsplan, regeling wenselijk is of kan worden en waarvoor een verordening nodig is c.q. aangepast dient te worden.

Deze onderwerpen betreffen:

- beheersverordeningen voor jachthavens, vluchthavens en ankerplaatsen;
- regeling en zonering van kleine watersport, katamaranzeilen, plankzeilen en andere rekreatieve activiteiten;
- regeling met betrekking tot de veiligheid van sportvissers voor
 - a. verhuur van visbootjes en
 - b. exploitatie van sportvis- en demonstratievaartuigen;
- eventueel regeling voor het pierenspitten.

Naast de hiervoor genoemde onderwerpen is er een aantal zaken waarvan in het algemeen het gewenst kan zijn regels te geven om excessen te voorkomen. Voor een belangrijk deel zijn dit dezelfde zaken als die geregeld dienen te worden in de "vrije stroken" onder de eilanden, zij het dat deze zaken voor andere gebieden een wat ander aksent kunnen krijgen. De gevoeligheid van de waarden van het waddengebied is niet overal hetzelfde.

In verband hiermee is het ook gewenst een niet te star stelsel van regels en verboden op te stellen. Voor bescherming van het gebied kunnen voorlichting en educatie van belang zijn, bv. waarom bepaalde gebieden voor het publiek gesloten worden, het belang van excursies. Een betere kennis van het gebied kan tot gevolg hebben dat ontwikkelingen in een vroeg stadium signaleerd worden. De op sommige eilanden aanwezige bezoekerscentra kunnen daarin wellicht een rol spelen.

De in een verordening te regelen onderwerpen zijn:

- a. het storten of lozen van vuilnis en afval;
- b. het varen met snelle motorboten enz. buiten geulen;
- c. het laagvliegen met vliegtuigen, helikopters en andere luchtvaartuigen;
- d. rustverstoring in gevoelige gebieden zoals fourageergebieden, hoogwater-vluchtplaatsen en broedgebieden;
- e. het plaatsen van reclameborden;
- f. het beperken van de gevolgen van rampen (rampenplan);
- g. eventueel regels ten aanzien van mossel- en kokkel- en andere kultures;
- h. het gebruik/betreding van onveilige zones tijdens militair medegebruik.

Zonderlijke aandacht verdienen de contrôle- en inspektie-activiteiten.

In hoofdstuk 4.7.4. is aangegeven dat in het waddenzeegebied een groot aantal vaartuigen is gestationeerd. Onderzocht dient te worden of vormen van onderlinge coördinatie in inspektietaken, opsporingsbevoegdheden etc. tot de mogelijkheden behoort. Daartoe is overleg gepleegd tussen het rijk c.q. de departementen en de provincie- en gemeentebesturen.

Het ontwerp-rapport "inventarisatie van de beheerstaken in het Waddenzeegebied" de dato oktober 1983 van het Coördinatiecollege Waddengebied/Tripartite werkgroep "Beheer Waddenzee" kan als een eerste aanzet in die richting worden beschouwd.

Op grond van dit rapport worden reeds zoveel mogelijk kontrôle- en inspektie-activiteiten gekombineerd.

De gemeentebesturen zien deze combinaties als een punt van blijvende aandacht.

HOOFDSTUK IX - Relatie met provinciaal en rijksbeleid.

9.1 Bestuurlijke structuur.

In het waddengebied is het - duidelijker dan dat dit elders vaak het geval is - zichtbaar dat de drie bestuurslagen, rijk, provincies en gemeenten belangen hebben in een bepaald gebied. De drie bestuurslagen hebben dan ook de intentie om zich met bijzondere aandacht actief met dit gebied bezig te houden. Enerzijds is dit het gevolg van de bijzondere waarde die aan het gebied wordt toegekend, anderzijds geldt het hier een recentelijk "ontdekt" gebied dat thans bestuurlijk wordt ingedeeld. Nu provinciale en gemeentelijke indeling uitgebreid onderwerp van discussie is geweest en in principe tot een dergelijke indeling besloten is, kunnen andere bestuursvormen voor het waddenzeegebied buiten verdere beschouwing blijven. Op rijksnivo heeft een nota waarin de hoofdlijnen van het te voeren beleid zijn neergelegd de procedure van de planologische kernbeslissing doorlopen. De nota wordt daarom ook aangeduid als "PKB-Waddenzee". Daarnaast zijn belangrijke delen van de Waddenzee aangewezen als beschermd gebied ingevolge de Natuurbeschermingswet. De drie bij het gebied betrokken provincies Groningen, Friesland en Noord-Holland hebben op basis van een Interprovinciale Struatuurschets voor de Waddenzee middels partiële herzieningen van het streekplan ingespeeld op de problematiek van de Waddenzee. Bovendien is in de loop van 1985 het watersportplan voor de Waddenzee vastgesteld. Door alle gemeentebesturen is, vooruitlopend op de gemeentelijke indeling van de Waddenzee, reeds begonnen met het opstellen van ontwerp-bestemmingsplannen.

Indien drie bestuurslagen zich, vaak vanuit verschillende invalshoeken, afzonderlijk met dezelfde problemen bezig houden is de kans groot dat met elkaar strijdige besluiten worden genomen, danwel dat de diverse maatregelen niet of niet logisch op elkaar aansluiten.

In verband hiermee is een aantal ambtelijke en bestuurlijke organen in het leven geroepen die de problemen in een zo breed mogelijk kader bezien en tot taak hebben tot een zo goed mogelijke coördinatie van beleids- en uitvoeringsmaatregelen te komen.

Op ieder bestuursnivo bestaat een vorm van horizontale coördinatie. Op rijksnivo is dit de Interdepartementale Waddenzee Commissie (I.W.C.) die tot taak heeft de zaken tussen de bij het waddengebied betrokken ministeries te coördineren. Op provinciaal nivo funktioneert de Stuurgroep Waddenzeeprovincies. Hierin vindt het op elkaar afstemmen van het beleid ten aanzien van de Waddenzee van de provincies Groningen, Friesland en Noord-Holland plaats. Op gemeentelijke nivo is de Vereniging van Waddenzeegemeenten in het leven geroepen. Een groot deel van de 28 bij het waddengebied betrokken gemeenten is bij deze vereniging aangesloten. Daarnaast bestaat sinds 1 januari 1984 het Overleg Orgaan Waddeneilanden, een gemeenschappelijke regeling waarbij de eilandgemeenten aangesloten zijn. Bij de gemeenten is het coördinatieprobleem het grootst. Op dit nivo heeft men met veruit het grootste aantal autonome bestuurslichamen te maken, waarvan de belangen vaak ook ver uit elkaar liggen.

Tussen de diverse bestuurslagen is een (vertikale) koördinatie evenmin ontbeerlijk. Hiertoe is in het leven geroepen het Coördinatie College voor het Waddengebied (C.C.W.).

In dit kollege, in het leven geroepen bij KB de dato 21 juni 1980 hebben zitting namens het rijk de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de minister van Binnenlandse Zaken, de minister van Verkeer en Waterstaat, de minister van Economische Zaken, en de minister van Landbouw en Visserij. Namens de provincies hebben zitting de voorzitter van de Stuurgroep Waddenzeeprovincies en een lid van de stuurgroep uit elk der provincies (feitelijk komt dit neer op twee gedeputeerden per provincie). Namens de gemeenten hebben zitting de voorzitter van de Vereniging van Waddenzeegemeenten en vijf door de Vereniging aangewezen leden.

Als een van de meest in het oog lopende resultaten van het overleg tussen de drie bestuurslagen kan het totstandkomen van een Algemene Beheersvisie genoemd worden. De visie vormt de grondslag voor het feitelijke beheer in de Waddenzee. In deze algemene beheersvisie is gekozen voor het behoud en het ongestoorde verloop van de natuurlijke processen die zich in de Waddenzee afspelen, zodat alle structuren, soorten planten en dieren die van nature in de Waddenzee thuishoren zich daar kunnen handhaven, ontwikkelen of herstellen.

Naast deze algemene beheersvisie is -eveneens op basis van tripartite overleg- een negental beheersprogramma's opgesteld, te weten de programma's Water, Flora en Fauna, Kustbescherming, Verkeer en Vervoer, Delfstofwinning, Ontgrondingen, Rekreatie, Visserij, Militaire Oefeningen.

Deze beheersprogramma's vormen de leidraad voor het opstellen van de diverse beheersplannen die een inzicht geven in de huidige en voorgenomen beheersactiviteiten. Veel beheersplannen zijn reeds tot stand gekomen.

Naast de hiervoor genoemde organen dient ook de Waddenadviesraad genoemd te worden. Dit lichaam moet functioneren als een "representatieve maatschappelijke spreekbuis". In de voorlopige Waddenadviesraad, welke sinds juni 1982 funktioneert, hebben zitting:

- a. vertegenwoordigers van partikuliere organisaties voor milieubescherming en natuurbehoud in het waddenzeegebied;
- b. vertegenwoordigers van organisaties van recreanten;
- c. vertegenwoordigers van organisaties uit het bedrijfsleven;
- d. 2 deskundigen op het gebied van milieubescherming, natuurbehoud en onderzoek der zee;
- e. 1 deskundige op het gebied van het openbaar bestuur;
- f. 1 deskundige op het gebied van de economie.

9.2 Relatie met rijksbeleid.

Het rijksbeleid ten aanzien van de Waddenzee is neergelegd in de "Nota over de hoofdlijnen van de ontwikkeling van de Waddenzee".

Het regeringsbeleid is gericht op de bescherming, het behoud en waar nodig het herstel van de Waddenzee als natuurgebied.

Meer in concreto richt het beleid zich op:

- de waterbewegingen en de hiermee gepaard gaande geomorfologische en bodemkundige processen;
- de kwaliteit van het water, de bodem en de lucht;
- de optimale konditie van de bodemfauna en de bodemflora en de kinderkamerfunctie voor de Noordzeevis;
- de fourageer-, broed- en rustgebieden van de vogels, de werp- en rustgebieden van de zeehonden en de rust in deze gebieden;
- de flora en fauna in de buitendijkse polders en kwelders;
- de landschappelijke kwaliteiten, met name de verscheidenheid en het specifieke karakter van het wijde landschap;
- de beleevingswaarde van natuur en landschap;
- de betekenis voor het natuurwetenschappelijk onderzoek.

In het rijksbeleid wordt de Waddenzee als natuurgebied centraal gesteld; andere activiteiten dienen aan deze natuurfunctie getoetst te worden. De doelstelling natuurgebied laat de veiligheid van de bewoners van het waddengebied onverlet.

In de gemeentelijke doelstelling wordt de Waddenzee omschreven als een gebied met overheersende natuurlijke en landschappelijke waarden en rust waarbij tegelijk ook in de hoofddoelstelling de plaatsgebonden menselijke activiteiten worden genoemd.

Bij gemeentelijk beleid vindt, althans voor de plaatsgebonden menselijke activiteiten, een meer integrale benadering van de problematiek plaats. Het betreft hier echter meer een verschil in benadering dan een inhoudelijk verschil met het rijksbeleid. Dit blijkt ook op de wijze waarop de beide doelstellingen zijn uitgewerkt.

De konstatering lijkt op zijn plaats dat het rijksbeleid en het gemeentebestuur in grote lijnen met elkaar in overeenstemming zijn.

De beleidsdoelstellingen zijn niet letterlijk aan elkaar gelijk, doch lopen qua intentie toch niet veel uiteen.

In het gemeentelijk beleid wordt vrij veel aandacht geschonken aan het mogelijk maken van kleinschalige activiteiten. Deze activiteiten vormen echter geen bedreiging voor de waarden van het Waddengebied.

Doordat beide bestuurslagen met problemen worden geconfronteerd die qua schaal belangrijk met elkaar kunnen verschillen en ook de aksenten in de afwegings- en toetsingsprocessen voor wat betreft de zwaarte van de criteria met elkaar kunnen verschillen, zijn verschillen in opvattingen ten aanzien van deelproblemen te verwachten.

Een goede en permanente overlegsituatie dient de basis te vormen voor de oplossing van zich eventueel voordoende problemen.

9.3. Relatie met provinciaal beleid.

Door de provinciale besturen van Friesland, Groningen en Noord-Holland, is op 1 april 1976 een convenant gesloten op grond waarvan een gecoördineerd beleid ten aanzien van de Waddenzee en de Eems-Dollard wordt nagestreefd.

Dit beleid is neergelegd in de in augustus 1981 vastgestelde Interprovinciale structuurschets voor het waddengebied.

De hoofddoelstelling voor het beleid ten aanzien van de Waddenzee is als volgt geformuleerd:

het instandhouden en beschermen van het waddengebied als een samenhangend natuurgebied en waar nodig herstellen van de natuurlijke en landschappelijke waarden van dit gebied.

Deze doelstelling is nader uitgewerkt in een tweetal richtdoelstellingen:

- het handhaven van de natuurlijke dynamiek en structuur, alsmede de landschappelijke verscheidenheid van het waddengebied als basis voor de natuurlijke rijkdom van het gebied;
 - het beschermen en het bevorderen van de vereiste levensvoorwaarden voor de flora en de fauna in het waddengebied, met inachtneming van de menselijke activiteiten die in de structuurschets als randvoorwaarde zijn opgenomen.
- de herzieningen van de betreffende streekplannen in Groningen, Friesland en Noord-Holland - vastgesteld in het 1e halfjaar van 1985 - zijn de hoofddoelstelling en de twee richtdoelstellingen onverkort overgenomen.

Net als bij het gemeentelijke beleid worden hier de menselijke activiteiten bij de doelstellingen genoemd, doch de benadering is overeenkomstig de door het rijk gevolgde methode: de natuurwaarden worden centraal gesteld en de menselijke activiteiten vormen randvoorwaarden.

In de Interprovinciale Struatuurschets wordt het aksent duidelijk gelegd op de funktie van de Waddenzee als natuurgebied. Gesteld wordt dat het behoud van de Waddenzee als een samenhangend natuurgebied prioriteit krijgt boven de sociaal economische handelingen.

Hetgeen is gesteld ten aanzien van de relatie met het rijksbeleid geldt in grote lijn ook voor de relatie met het provinciaal beleid. Hierbij kan opgemerkt worden dat voor wat betreft de schaal van de problemen de provincie dichterbij de gemeenten staat, doch dat de indruk bestaat dat het aksent bij het provinciaal beleid wat meer ligt op het behoud van de natuurwaarden. Bij de benadering van zich voordopende problemen zal ook de relatie met de burger -die op het gemeentelijk nivo het duidelijkst is- een rol spelen.

HOOFDSTUK X - Financiële konsekventies.

Voor het toekomstig zeegebied ontvangen de gemeenten na de gemeentelijke indeling een uitkering uit het gemeentefonds.

De hoogte van het bedrag beloopt in 1986 f 10,60 per ha en wordt uitgekeerd over maximaal 10.000 ha. De hoogte van het bedrag wordt in de loop der jaren afgebouwd en zal in 1993 en volgende jaren f 6,25 per ha bedragen.

Uit deze vergoeding moeten ondermeer de kosten van het ontwikkelen van het onderhavige bestemmingsplan, kosten van evt. inspectieactiviteiten, etc. bestreden worden.

HOOFDSTUK XI - Overleg.

11.1 Inleiding.

Tijdens het opstellen van het ontwerp-plan heeft enige malen informeel overleg plaats gevonden met medewerkers van het Rijks Instituut voor Natuurbeheer. Tijdens dit overleg werden gegevens over natuurwaarden aangedragen en werden mogelijke oplossingen voor problemen doorgesproken.

Eind 1983, begin 1984 heeft informeel overleg over het konsept-plan plaats gehad.

Het konsept-plan is behandeld in de diverse raadscommissies voor ruimtelijke ordening c.q. informeel door de gemeenteraad behandeld. De bevolking heeft in nagenoeg alle bij het plan betrokken gemeenten -vaak in combinatie met een hoorzitting- gelegenheid gehad op het plan te reageren. Van een aantal belangengroeperingen is een schriftelijke reactie ontvangen. Tevens heeft informeel ambtelijk overleg plaats gehad met vertegenwoordigers van diverse (rijks) diensten en instellingen en de planologische diensten van de provincies Groningen, Friesland en Noord-Holland.

Dit laatste overleg heeft tevens de rol van het binnen de provincie Noord-Holland gebruikelijke "goede dienstenoverleg" vervuld.

Het overleg dat over het algemeen erg konstruktief was, heeft veel waardevolle gegevens opgeleverd, die zoveel mogelijk in de planopzet zijn verwerkt. Een uittreksel van de inspraakreacties + de antwoorden van de gemeentebesturen zijn als bijlage bij het plan gevoegd.

Tijdens het overleg met de provincies werd aandacht gevraagd voor het aantal bestemmingen op de plankaart. Zo is de aanwijzing op grond van de Natuurbeschermingswet geen planologisch relevant gegeven en vertonen de bestemmingsvoorschriften onderling geen grote verschillen.

Anderzijds zijn er ook overlegpartners geweest, die gevraagd hebben de aanwezige functies middels gerichte bestemmingen op de plankaart zichtbaar te maken.

Dit laatste lijkt bezwaarlijk, zowel op grond van de leesbaarheid van de plankaart als in verband met de dynamiek van het gebied.

Ook is overwogen de bestemmingen natuurgebied, kwelders, etc. en water in één bestemming te vatten. Dit heeft voordelen uit een oogpunt van opsporing en inspectie; bestemmingsgrenzen zijn moeilijk in het veld te bepalen. Verder wordt tegemoet gekomen aan het planologisch irrelevante verschil tussen natuurgebied en kwelder. Een ander voordeel is dat er voor het hele plangebied één bestemming in hoofdzaak, dus ook één voorschrift met aanlegvergunningstelsel gaat werken. Hierdoor kan het bestemmingsplan eenvoudiger van opzet worden.

Het is evenwel ook zo dat hetzelfde regiem van toepassing wordt voor de kwelders en de slikken enerzijds en de diepe stroomgeulen anderzijds.

Tussen beide soorten gebieden zit een aanmerkelijk verschil, zowel voor wat betreft de activiteiten als de kwetsbaarheid. Hoewel dit door de geleidelijke overgangen in het gebied in de voorschriften niet zo goed tot uiting komt -dient de afweging voor een activiteit op een kwelder een andere te zijn dan die voor een activiteit in een brede stroomgeul.

Na enkele overwegingen is er bij het informele overleg voor gekozen het oorspronkelijke aantal bestemmingen te handhaven, waarbij naast planologische, vooral ook bestuurlijke overwegingen een rol hebben gespeeld. Het wordt van essentieel belang gevonden dat dit bestemmingsplan een voldoende breed maatschappelijk draagvlak krijgt.

Een belangrijk aspekt hierbij is dat de eilandbevolking -zij het latent- een goed onderscheid maakt in de functies (met de daaraan verbonden waarden) van het wad. Het gehanteerde verschil in bestemmingsvoorschriften sluit daar goed op aan.

Aanvankelijk is gedacht het Coördinatiecollege Waddengebied bij toepassing van de wijzigingsbevoegdheid als adviesinstantie in te schakelen. Gezien de vergaderfrequentie is het minder doelmatig dit college als adviesorgaan aan te wijzen. Wel zouden in de praktijk bepaalde zaken van bijzondere importantie ter kennisname aan dit college toegezonden kunnen worden.

Niettemin kan het wenselijk zijn dat bepaalde adviezen c.q. bepaalde afwegingen een wat breder draagvlak gaan krijgen. Dit kan bijvoorbeeld bereikt worden doordat de Directeur Landelijke Gebieden en Kwaliteitszorg een coördinerende rol vervult c.q. bepaalde belangrijke zaken in de Interdepartementale Waddenzee Commissie aan de orde stelt.

Een ander diskussiepunt is het al dan niet wenselijk zijn van een vrijstellingsmogelijkheid voor het meest doelmatige gebruik (zogenaamde toverformule). Recente jurisprudentie heeft dit punt weer aktueel gemaakt. Naar onze mening kan de vrijstelling voor het meest doelmatige gebruik alleen gemist worden in die gevallen waarin alle belangen bij de vaststelling van het bestemmingsplan al afgewogen kunnen worden, bijvoorbeeld bij een bestemming natuurgebied sèc, waarbij vooraf vaststaat dat geen andere activiteiten akseptabel zijn.

De Waddenzee is in feite een multi-funktioneel gebied. De opzet van het plan is er in het bijzonder op gericht om tijdens de uitvoering van het plan een verantwoorde belangenafweging te kunnen maken. Zo zal het ankerverbod zonder "toverformule" in de praktijk wel eens minder doelmatig kunnen blijken te zijn.

Door de gekozen kaartschaal kan een exacte plaatsbepaling in het gebied op problemen stuiten. Zo bestrijkt een lijndikte op de kaart in de werkelijkheid een gebied van plm. 50 m breed.

Bepaald is daarom dat gemeten dient te worden vanuit het middelpunt van de lijn. Zeker aan de randen van het gebied kan dit op problemen stuiten bij uitvoering van werken of de opsporing van strafbare feiten.

In verband hiermee is van de fictie uitgegaan dat het plan vooral aansluit op de begrenzing van de bestemmingsplannen voor de respektieve buitengebieden.

Havenhoofden en veerdammen vormen uitzonderingen hierop. Ter precisering van de plangrens zijn in de voorschriften detailkaartjes opgenomen waaruit de begrenzing van het plangebied precies blijkt.

De situatie is zo dat de plangrens óf aansluit op het bestemmingsplan buitengebied óf deze overlapt, zodat er planologisch gezien geen witte vlekken kunnen ontstaan.

11.2 Resultaten van het overleg als bedoeld in artikel 8 van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening

In juni 1984 is gestart met het zogenaamde artikel 8 BRO-overleg met de gebruikelijke provinciale instanties en de diverse overheidsdiensten en partikuliere instanties. Aangezien de wijze van handelen per provincie verschilt, is in eerste instanties door elke provincie afzonderlijk gereageerd. Door de rijksdiensten is via de Inspekteur van de Ruimtelijke Ordening in Groningen, Friesland en Drenthe een gecoördineerd advies uitgebracht. Daarnaast is door een aantal diensten gewezen op een aantal zaken dat meer specifiek op hun sektor betrekking heeft.

Van de zijde van de Rijks Planologische Dienst is om overleg verzocht teneinde te bezien in hoeverre in de bestemmingsplannen voor de Waddenzee ingespeeld kan worden op de mogelijkheden die het in voorbereiding zijnde Besluit op de Ruimtelijke Ordening biedt. Dit overleg kan zonder bezwaren ingevoegd worden, omdat de voorgenomen gemeentelijke indeling van de Waddenzee in tijd is opgeschoven.

Tijdens dit overleg is door de R.P.D. een suggestie gedaan voor een planopzet geënt op de mogelijkheden die het nieuwe B.R.O. biedt. Deze opzet maakt het mogelijk om, met behoud van de bij de eilandgemeenten en Wieringen levende visies, voor een belangrijk deel tegemoet te komen aan levende verschillen in inzicht tussen de bij het ontwerp-plan betrokken gemeenten en een aantal overlegpartners.

Voor het plangebied vallende binnen de begrenzing van het p.k.b. gebied wordt thans één bestemming "Waddengebied" gehanteerd, waarin alle bestaande functies zijn ondergebracht. Met name door de nieuwe B.R.O. werd het mogelijk in de bestemmingsomschrijving essentiële delen van de toelichting -waaronder de hoofddoelstelling- te introduceren. Hierdoor wordt het mogelijk om bij de planuitvoering rechtstreeks aan de bedoelingen van het plan, zoals deze zijn vervat in de hoofddoelstelling, te toetsen.

Enerzijds geeft dit meer vrijheid voor de bestuurders, anderzijds ontstaat meer duidelijkheid over de intenties van het beleid. Het is thans niet meer nodig elke vrijstelling of aanlegvergunning objectief te begrenzen. Wel is het nodig om bij elk besluit in de beschikking zelf zichtbaar te maken hoe de belangen -het maatschappelijk nut enerzijds en de waarden van het gebied anderzijds- tegen elkaar zijn afgewogen.

Deze waarden worden overeenkomstig de beschrijving in de toelichting bepaald door de feitelijke toestand ter plekke. Door deze waarden aldus te konkretiseren in de beschikking kunnen zonder bezwaar de verschillende bestemmingen in het gebied opgeheven worden.

Een punt waarover veel opmerkingen zijn gemaakt betreft de hoofddoelstelling. Deze wijkt in letterlijke zin af van de doelstelling in de p.k.b.

Het rijksbeleid gaat uit van herstel van waarden waar nodig. Er moet derhalve een noodzaak bestaan tot herstel. Het ontwerp-bestemmingsplan gaat uit van herstel waar mogelijk. Deze doelstelling gaat in feite iets verder; er zijn ook mogelijkheden tot herstel daar waar het wel wenselijk, doch niet noodzakelijk is. Zowel over het begrip "nodig" als het begrip "mogelijk" kunnen interpretatieverschillen ontstaan. Bij de doelstelling flora en fauna (blz. 35) wordt er op gewezen dat het natuurlijke de wezenlijke waarde van het gebied is. Deze uitspraak sluit nauw aan bij het gezamenlijke standpunt dat in de algemene beheersvisie is neergelegd.

Verder zijn in de gemeentelijke doelstellingen de plaatsgebonden kleinschalige menselijke activiteiten geïntroduceerd. Dit soort gebruik -pierensteken, het vissen, etc.- vindt al eeuwen in de Waddenzee plaats zonder dat dit tot een aantoonbare afbreuk aan waarde heeft geleid.

Duidelijk wordt hier niet bedoeld op de grootschalige ontwikkelingen van buitenaf: de F3-leiding mag buiten de Waddenzee om gelegd worden. Olie en gaswinning behoeven in principe ook niet in het Waddengebied uitgevoerd te worden, evenals militaire oefeningen.

Door de provincies is algemeen als eis gesteld dat het verlenen van vrijstellingen en aanlegvergunningen wordt gebonden aan een verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten.

In het algemeen wordt dit afgewezen: in de Wet op de Ruimtelijke Ordening zijn deze bevoegdheden aan de gemeenten gegeven en het voornemen tot gemeentelijke indeling geeft aan dat de wetgever de gemeenten in staat acht dit soort afwegingen te maken. Daarnaast geeft het bestemmingsplan, dat wel aan provinciale goedkeuring onderworpen is, de kaders aan waarbinnen de afweging dient te geschieden.

De provincies beroepen zich bij hun eis vaak op bovengemeentelijke belangen door op het (inter)nationale belang van het gebied te wijzen.

Deze argumenten pleiten echter voor een afweging op nationaal nivo. Daarbij is het zo dat in bijna alle gevallen adviezen van Rijksdiensten worden ingewonnen. Wij hebben er wel begrip voor dat de provincies oog willen houden op de coördinatie binnen het gebied en invloed willen uitoefenen op eventuele konflikterende situaties.

In verband hiermee is gekozen voor het verplicht stellen van een verklaring van geen bezwaar in geval met elkaar stijgende adviezen en in geval er een relatie is met meer dan 2 gemeenten c.q. er meerdere provincies bij de aanvraag betrokken zijn.

In de andere gevallen zijn wij bereid de provincie van de genomen beslissing in kennis te stellen. Ondanks het feit dat voordelen -met name een snelle afhandeling van aanvragen- gezien worden in de mogelijkheid tot het stellen van voorwaarden achteraf, is deze mogelijkheid met het oog op de haalbaarheid uit het voorschrift geschrapt.

Getracht is in een bijlage bij de voorschriften het begrip normaal onderhoud nader te konkretiseren en te bekaderen, zodat duidelijker wordt welke werkzaamheden zonder aanlegvergunning mogen worden uitgevoerd.

Vrij algemeen is de ankerregeling aan kritiek onderworpen geweest.

Er wordt echter op gewezen dat zonder een dergelijke regeling het ankeren in het waddengebied ongelimiteerd mogelijk is. Van de gevolgen hiervan zijn praktijkvoorbeelden te noemen, zoals bijvoorbeeld het afmeren van boorplatforms, verkeilanden, L.P.G.-bunkers of tijdelijk opgelegde tankers.

De uitzonderingen op het verbod sluiten alle aan op bestaand gebruik: ankeren voor een wantij, de ankerplaats van de Koninklijke Marine en ankerplaatsen voor portvisbootjes. Uitgaande van de intentie van de planopzet wordt de kritiek op de regeling niet ten volle begrepen. Om praktische redenen zijn tracé's van uizen en leidingen niet meer in het plan geregeld. De afweging ten aanzien van de tracé-keuze zal nu geheel in de beschikking moeten geschieden.

Omdat de planopzet gewijzigd is en thans geënt is op de mogelijkheden van het Ieuwe Besluit op de Ruimtelijke Ordening zijn in oktober 1985 (in Friesland en Groningen voor de tweede keer) de subcommissies Gemeentelijke Plannen van de Provinciale Planologische commissies ingeschakeld.

De beoordeling van het plan door deze commissies laat een positief en onderling eensgezind standpunt over dit plan zien. Enkele suggesties, welke niet de hoofdlijnen van het plan betreffen, worden opgevolgd.

worden te Wieringen en Texel de buitendijks gelegen gebieden het Normerven spektievelijk de Schorren binnen de grenzen van dit plan getrokken.

gemeentebesturen zijn teruggekomen op het standpunt dat landaanwinningswerken worden afgewezen. In de oorspronkelijke visie was alleen landaanwinning bij wijze van natuurbeheer ten behoeve van instandhouding van het areaal kwelder en de bescherming van kwelders mogelijk.

Met het oog op het feit dat kweldervorming als een herstel van waarden kan worden aangemerkt, wordt bij nader inzien deze vorm van landaanwinning meer positief benaderd.

Dit rechtvaardigt het binden van deze werkzaamheden aan een aanlegvergunning. Omdat de planopzet gebaseerd is op het B.R.O. 1985 en daardoor een experimenteel karakter draagt, adviserèn de provincies om na enige jaren werken met het plan, een evaluatie te houden. Een suggestie, waar van de zijde van de gemeenten, van harte mee kan worden ingestemd.

HOOFDSTUK XII. - Bijlagen

Bijlage 1.

Literatuurlijst.

De navolgende werken zijn geraadpleegd bij het opstellen van het bestemmingsplan.

1. Struktuurplan betrokken gemeenten.
 2. Bestemmingsplan Buitengebied betrokken gemeenten.
 3. Rapport van de waddenzeekommissie 1974. (Kommissie Mazure).
 4. De nota over de hoofdlijnen van de ontwikkeling van de Waddenzee (PKB Waddenzee).
 5. De interprovinciale struktuurschets voor de Waddenzee. (ISW).
 6. Aanbevelingen bestemmingsplannen Waddenzeegebied.
 7. De herziening Streekplan voor de Kop van Noord-Holland en Texel, de partiële herziening streekplan Friesland en de herziening van het streekplan provincie Groningen.
 8. Het boek "Waddenzee, natuurgebied van Nederland, Duitsland en Denemarken" van de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.
 9. Rapportages van de werkgroep beheersprogramma's Waddenzee.
 10. Rapport van de werkgroep aanwijzing delen Waddenzee op grond van Natuurbeschermingswet.
 11. Informaties van het Rijksinstituut Natuurbeheer Texel.
 2. Informaties uit de "Waterkampioen" en "Recreatie en Toerisme" van de ANWB.
 3. Informaties uit "Waddenbulletin" van de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee.
 4. Zandwinning in de Waddenzee -resultaten van een hydrografische-sedimentologisch en biologisch-ecologisch onderzoek, een rapport van Rijkswaterstaat, Directie Friesland.
 5. Het watersportplan voor de Waddenzee van provincies Friesland, Groningen en Noord-Holland.
 - . Rapport "Mogelijkheden tot beperking van de hinder veroorzaakt door militaire oefeningen in het waddengebied" van het Coördinatiecollege Waddengebied.
 - . Inventarisatieverslag van het wadlopen in 1978, door R. Sytema en H.A. Bruning.
 - . De Algemene Beheersvisie, de 9 beheersprogramma's alsmede ten dele de daarop gebaseerde ontwerp-beheersplannen.
- Het rapport "Stiltegebieden Waddenzee" van het Coördinatiecollege Waddengebied.

Bijlage 2.

Vogels in het Waddengebied en hun aantallen.

	Maximaal aantal Nederl. Wadden	Max. aantal aanwezig in de maanden
Wilde eend	27.000	december- januari
Wintertaling	45.000	september - november
Smient	163.000	november
Toppereend	11.000	november - maart
Middelste Zaagbek	18.000	januari
Bergeend	58.000	oktober - november
Rotgans	56.000	april - mei
Brandgans	50.000	oktober - november
Scholekster	242.000	januari - februari
Zilverplevier	18.000	mei
Bontbekplevier	6.000	september
Steenloper	6.700	juli - augustus
Wulp	101.000	juli - oktober
Rosse Grutto	78.000	mei
Tureluur	37.000	juli
Kanoetstrandloper	132.000	juli - september
Bonte Strandloper	274.000	september - oktober
Kluut	16.000	augustus - oktober
Eidereend	125.000	januari - februari
IJseend	1.000	januari - februari
Zwarte zee-eend	29.000	januari - februari
Grote zaagbek	9.000	februari - maart
Zilvermeeuw	76.000	september - december
Stormmeeuw	70.000	juli
Kleine mantelmeeuw	2.700	augustus - september
Kokmeeuw	90.000	augustus
Visdief	8.000	juli
Grote stern	18.000	juli
Dwerg stern	300	juli
Noordse stern	3.000	juli
Lepelaar	100	juli - augustus
Pijlstaart	7.500	oktober - november
Groenpootruiter	5.600	augustus
Zwarte Ruiter	2.900	juli - augustus
Aalscholver	850	

(bron: opgave RIN Texel de dato december 1982.)

Bijlage 3.

In het Waddengebied algemeen voorkomende vissen.

Aal
 Spiering
 Bot
 Tong
 Schol
 Haring
 Puitaal
 Fint
 Wijting
 Harder
 Kabeljauw
 Zeedonderpad
 Harnesmannetje
 Botervisje
 Slakdolf
 Brakwatergrondel
 Sprot
 Horsmakreel
 Meun
 Makreel
 Zeenaald
 Geep
 Zeebaars
 Zeeforel
 Stekelbaars
 Koornaarvis
 Dikkopje
 Schar

Overige dieren, die in grote hoeveelheden voorkomen.

Mossel
 Zeepier
 Kokkel
 Strandgaper
 Slijkgaper
 Vonnetje
 Zeeduizendpoot (in meerdere soorten)
 Strandkrab
 Slikruuk
 Adslakje
 Eester
 Garnaal
 Asgarnaal
 Zeenemoon
 Orkwal
 Ibkwal
 Eepok
 Lokreeft
 Sijkgarnaal

bron: op RIN Texel de dato december 1982.)